

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

MAGISTRSKO DELO

**POMEN EKONOMSKE KRIZE IN MIGRACIJ V VELIKI BRITANJI
ZA NJENO ČLANSTVO V EVROPSKI UNIJI**

Ljubljana, september 2016

URŠKA PILTAVER

IZJAVA O AVTORSTVU

Spodaj podpisana Urška Piltaver, študentka Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, avtorica predloženega dela z naslovom Pomen ekonomske krize in migracij v Veliki Britaniji za njeno članstvo v Evropski Uniji, pripravljena v sodelovanju s svetovalcem red. prof. dr. Janez Malačičem.

IZJAVLJAM

1. da sem predloženo delo pripravila samostojno;
2. da je tiskana oblika predloženega dela istovetna njegovi elektronski obliki;
3. da je besedilo predloženega dela jezikovno korektno in tehnično pripravljeno v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, kar pomeni, da sem poskrbela, da so dela in mnenja drugih avtorjev oziroma avtoric, ki jih uporabljam oziroma navajam v besedilu, citirana oziroma povzeta v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani;
4. da se zavedam, da je plagiatorstvo – predstavljanje tujih del (v pisni ali grafični obliki) kot mojih lastnih – kaznivo po Kazenskem zakoniku Republike Slovenije;
5. da se zavedam posledic, ki bi jih na osnovi predloženega dela dokazano plagiatorstvo lahko predstavljalo za moj status na Ekonomski fakulteti Univerze v Ljubljani v skladu z relevantnim pravilnikom;
6. da sem pridobila vsa potrebna dovoljenja za uporabo podatkov in avtorskih del v predloženem delu in jih v njem jasno označila;
7. da sem pri pripravi predloženega dela ravnala v skladu z etičnimi načeli in, kjer je to potrebno, za raziskavo pridobila soglasje etične komisije;
8. da soglašam, da se elektronska oblika predloženega dela uporabi za preverjanje podobnosti vsebine z drugimi deli s programsko opremo za preverjanje podobnosti vsebine, ki je povezana s študijskim informacijskim sistemom članice;
9. da na Univerzo v Ljubljani neodplačno, neizključno, prostorsko in časovno neomejeno prenašam pravico shranitve predloženega dela v elektronski obliki, pravico reproduciranja ter pravico dajanja predloženega dela na voljo javnosti na svetovnem spletu preko Repozitorija Univerze v Ljubljani;
10. da hkrati z objavo predloženega dela dovoljujem objavo svojih osebnih podatkov, ki so navedeni v njem in v tej izjavi.

V Ljubljani, dne _____

Podpis študentke: _____

KAZALO

UVOD	1
1 OPREDELITEV MIGRACIJ	4
1.1 Definicija in pojem migracij.....	4
1.2 Vzroki mednarodnih migracij	9
1.3 Ekonomski učinki migracij	11
1.3.1 Pozitivni in negativni učinki migracij	12
1.3.2 Učinki v izvornih državah	13
1.3.3 Učinki v državah priselitve.....	17
2 KRATEK ZGODOVINSKI RAZVOJ MIGRACIJ VB	18
2.1 Britanski imperij in kolonializem.....	18
2.2 Obdobje po 2. svetovni vojni in priključitev EU.....	20
2.2.1 Migracije po 2. svetovni vojni.....	20
2.2.2 Pridružitve VB EU	23
3 OBDOBJE MIGRACIJ PO LETU 2004	24
3.1 Širitev EU in prost pretok delovne sile	24
3.2 Migracijska politika VB v tem obdobju	25
3.3 Ekonomski učinki priseljevanja	32
3.4 Britanska diaspora	36
3.5 Beg možganov	37
3.6 Primer priseljevanja Poljakov v VB.....	38
4 MIGRACIJSKI TOKOVI IZ VB	45
4.1 Zgodovinski pregled migracij iz VB	45
4.2 Dejavniki potiska migracij iz VB	46
5 EKONOMSKA KRIZA IN VPLIV NA MIGRACIJE V VB	48
5.1 Ekonomska kriza v VB.....	48
5.2 Tokovi migracij po prihodu ekonomske krize	49
5.3 Vpliv krize na migracije in mobilnost.....	50
5.4 Analiza dejavnikov in vzrokov spremenjenega odnosa VB do migracij	53
6 »SOCIALNI TURIZEM«	55
6.1 Opredelitev »socialnega turizma«	55
6.2 Dostop migrantov do socialnih pravic v VB	56
6.3 Učinki preseljevanja zaradi socialnih ugodnosti	59
7 BREXIT	59
7.1 Predstavitev Brexita	59
7.2 Posledice prihodnjega izstopa VB iz EU na mobilnost delovne sile	62
7.3 Krizna zavora	63
8 ANALIZA HIPOTEZ	64
SKLEP	67
LITERATURA IN VIRI	69

KAZALO TABEL

Tabela 1:	Prebivalstvo v državah članicah EU na dan 1. januar 2014	8
Tabela 2:	Pregled makroekonomskih dejavnikov in spremenljivk	10
Tabela 3:	Pregled mikroekonomskih dejavnikov	10
Tabela 4:	Osebna nakazila zaposlenih po državah EU prebivalcem izven EU (v milijonih EUR) v letih 2012–2014.....	15
Tabela 5:	Osebna nakazila zaposlenih po državah EU prebivalcem v EU (v milijonih EUR) v letih 2012–2014.....	16
Tabela 6:	Pritoki tujih delavcev v izbrane evropske države, 1995-2003 (v odstotkih)....	22
Tabela 7:	Značilnosti imigrantov VB v letu 2010/2011	25
Tabela 8:	Deleži migrantov po stopnjah zaposlenosti, brezposelnosti in aktivnosti po spolu po letih (v odstotkih).....	27
Tabela 9:	Prejeta in poslana nakazila migrantov v VB med letoma 2004 in 2014 (v milijonih ameriških dolarjev)	28
Tabela 10:	Štiri največje nacionalne skupine v VB v letih 2004 in 2007 (v tisočih), pri katerih so se posamezniki rodili zunaj VB	29
Tabela 11:	Prikaz deleža zaposlenih državljanov VB in imigrantov po dejavnosti v letu 2012 (v odstotkih)	31
Tabela 12:	Razlogi za imigracijo migrantov v VB po letih in razlogu za selitev (v odstotkih).....	33
Tabela 13:	Britanska diaspora: število britanskih državljanov po posameznih državah v letu 2006	37
Tabela 14:	Vodilnih deset držav, v katere so se preselili britanski državljani med letoma 1991 in 2010	45
Tabela 15:	Število migracij iz in v VB v obdobju med 2006 in 2014.....	50
Tabela 16:	Delež brezposelnih migrantov in nemigrantov v VB med obdobjem 2006 in 2015 v odstotkih).....	50
Tabela 17:	Pet stopenj v britanskem točkovnem sistemu.....	55
Tabela 18:	Delež prebivalstva v VB, ki prejema različne denarne transferje v letih 2004 in 2009 (v odstotkih)	58

KAZALO SLIK

Slika 1:	Prebivalstvo v državah članicah EU na dan 1. januar 2014	7
Slika 2:	Britanski imperij (označen z odebeljeno črto) na zemljevidu iz leta 1879.....	19
Slika 3:	Delež prebivalstva, ki je bil rojen v tujini v VB med letoma 1951 in 2001 (v odstotkih)	22
Slika 4:	Delež zaposlenih in nezaposlenih migrantov, ki prebivajo v VB v obdobju od 2004 do 2014 (v odstotkih).....	26
Slika 5:	Migracije v VB med letoma 2004 in 2015 (v tisočih).....	30

Slika 6: Delež izdanih prvih dovoljenj za prebivanje v VB glede na razlog v letu 2013 (v odstotkih)	32
Slika 7: Projekcije naraščanja prebivalstva v VB do leta 2060 (v milijonih)	35
Slika 8: Projekcije neto migracij v VB do leta 2060 (v tisočih).....	36
Slika 9: Starostna struktura na Poljskem rojenega prebivalstva VB za leto 2004 (v odstotkih)	39
Slika 10: Starostna struktura na Poljskem rojenega prebivalstva VB za leto 2007 (v odstotkih)	40
Slika 11: Število izdanih prvih dovoljenj za prebivanje Poljakov v VB glede na razlog v letu 2013 (v odstotkih)	41
Slika 12: Priseljevanje poljskih migrantov v VB po letih.....	42
Slika 13: Povprečno oddelane tedenske ure v letih od 2001 do 2009	44
Slika 14: Države v obdobju od 1991 do 2010, kamor so Britanski državljani najraje emigrirali (v tisočih).....	46
Slika 15: Emigracije iz VB: razlogi glede na državljanstvo (združeno 2002 do 2011) (v odstotkih)	48
Slika 16: Število imigrantov v VB med letoma 2006 in 2013 (v tisočih)	52
Slika 17: Sprememba selitvenega prirasta v VB skozi obdobje 2006–2015 (v tisočih)	54
Slika 18: Referendum o izstopu VB iz EU v odstotkih.....	60
Slika 19: Rezultati referenduma o izstopu VB iz EU po regijah.....	61
Slika 20: Referendum o izstopu VB iz EU (v odstotkih).....	62

UVOD

Migracije so v današnjem svetu in času ena izmed najbolj obravnavanih in perečih političnih tem. K temu dejstvu je veliko pripomogla begunska kriza, ki je svoj vrhunec dosegla jeseni 2015, ko so se po tako imenovani balkanski poti zgrinjale mase beguncev in migrantov. K tako velikemu migracijskemu toku v Evropsko unijo (v nadaljevanju EU) je delno pripomogla tudi nemška kanclerka Angela Merkel, ki je migrante »povabila« z besedami »zmogli bomo« in z izjavami, da Nemčija in pa tudi Evropa potrebujeta novo delovno silo in prebivalstvo, saj evropska demografska slika kaže slabo podobo, saj se prebivalstvo stara, stopnja rodnosti pa demografskega primanjkljaja ne pokriva. Ker so migranti pred tem v Nemčijo prihajali čez Madžarsko, se je le-ta odločila, da zapre svoje meje, kar pa sedaj v strahu pred drugim begunskim valom želijo narediti tudi druge države in braniti svojo narodno suverenost s tem, da se ne uklanjajo bruseljski birokraciji. Uveden je bil tudi sistem prerazdelitvenih kvot, da ne bi bremen migracijske krize nosile samo določene države. Do sedaj ta sistem v praksi ni zaživel, saj je bil premeščen samo določen del migrantov, najbolj pa so proti temu sistemu države iz tako imenovane višegrajske skupine iz Vzhodne Evrope, ki svojo odklonilno držo zagovarjajo s tem, da so države s krščansko tradicijo, in migrantov, ki prihajajo iz drugačnega verskega in kulturnega okolja ne bodo sprejemale, saj da integracija ni možna, ustvarjanja getov pa ne bodo dopustili.

Velika Britanija (v nadaljevanju VB) je ena izmed držav z dokaj visokim življenjskim standardom in kot taka privlačna tudi za migrante. Mnogi migranti, ki pridejo iz Afrike in Bližnjega vzhoda se tako želijo iz Francije preko Rokavskega preliva ilegalno prebiti v VB. Ker pa je z leti število čakajočih migrantov na vstop v VB začelo naraščati je na severu Francije v Calaisu nastal kamp poimenovan »Džungla«, kjer pa njegovičasni prebivalci, ki jih je nekaj tisoč, živijo v nevzdržnih razmerah, francoska politika pa si dobesedno zatika oči pred dejstvom, da se to dogaja na ozemlju francoske države. Ker pred Evrotunelom poteka avtocesta, so bili mnogokrat najbolj ogroženi vozniki tovornih vozil, ki so prevažali blago v VB, saj so se migranti želeli vanje vtihotapiti in si tako priboriti vstop v VB. Mnogi prevozniki se tako raje odločajo za prekinitev poslov z britanskimi podjetji, kot pa da bi ogrožali svoje delavce in blago na poti do VB. Britanska vlada je okrepila svoje varnostne sile v tunelu in uvedla podroben pregled vseh tovornih in drugih sumljivih vozil pred vstopom v VB. Da bi omejili vstop ilegalnih migrantom, so se Britanci odločili, da bodo v Calaisu ob avtocesti, ki pelje proti pristanišču na obeh straneh zgradili zid in tako še bolj preprečili migrantom dostop do avtoceste in pristanišča.

V preteklosti se je s porastom svetovne trgovine začelo povečevati tudi preseljevanje prebivalstva. V 19. stoletju je mednarodni tok kapitala spremljal migracije v manj razvite države, v 20. stoletju pa se je tok migracij obrnil iz manj razvitih držav v bolj razvite. Po letu 1990 se je zelo povečal migracijski tok iz vzhodnih v zahodne države Evrope, kar je povzročilo dodatne težave v procesu širitve EU (Kenda & Bobek, 1997, str. 46). Evropske države so začele sprejemati omejevalno politiko priseljevanja, širiti se je začel tudi strah

pred migranti, da bodo le-ti odvzeli delovna mesta domačemu prebivalstvu. Vendar pa so demografski kazalci pokazali, da se bodo v prihodnosti morale migracije povečati, saj se prebivalstvo v razvitih državah stara, kar posledično pomeni manj delovne sile.

1. maja 2004 se je EU pridružilo deset novih držav članic. Zahodnoevropske države so predvidevale, da se bodo ljudje iz držav nekdanjega vzhodnega bloka množično preseljevali z namenom izkoriščanja ugodnosti socialne države. Zato so bodisi uporabile možnost odložitve uresničevanja določb o prostem gibanju ljudi ali pa so zaostrele pogoje dostopa do pravic za migrante tako, da so jih povezale neposredno z državljanstvom ali s podaljšanjem dovoljenja za stalno bivanje (Leskošek, 2016, str. 94). VB se je leta 2004 odločila za prost pretok delovne sile, brez omejitev. Migranti so v letih po širitvi pozitivno vplivali na večjo gospodarsko rast, na večje prilive davkov v proračun ter uspešno zapolnili povpraševanje na trgu dela. S prihodom finančne krize v letu 2008 pa se je odnos do migrantov spremenil, saj vse bolj vlada prepričanje, da se večina migrantov preseljuje zaradi socialnih ugodnosti in ne več toliko zaradi dela samega.

Namen mojega magistrskega dela je prikazati in analizirati migracijske tokove v VB po letu 2004, ko je deset držav postalo del EU. Analizirati nameravam tudi, kako je ekonomska kriza vplivala na migracije in predvsem na odnos in videnje VB na migracije in mobilnost delovne sile.

Izraz »socialni turizem«, ki se je začel uporabljati v Evropi in označuje ljudi, ki naj bi se v bogate države priseljevali zaradi socialnih ugodnosti, povzroča veliko razprav in polemik. V VB naj bi se s tem namenom preseljevali predvsem migranti iz Vzhodne Evrope. V magistrski nalogi bom poskušala ugotoviti, ali to res drži in kakšne so lahko posledice takšnega priseljevanja. Volivci v VB so se na referendumu 23. junija 2016, odločili, da ne želijo biti več del EU, zato bom poskušala analizirati, kaj izglasovani izstop pomeni za mobilnost delovne sile.

Cilj magistrskega dela je na podlagi podatkov in dejstev, pridobljenih iz statističnih virov, raziskav in literature analizirati teoretični vidik migracij in nato prikazati učinke in vzroke migracij v VB ter kako je na to vplivala ekonomska kriza in napovedati nekaj trendov, ki bi se lahko odvijali v prihodnosti, na podlagi dejstev in podatkov, ki so navedeni v nalogi.

Potrditi ali ovreči nameravam naslednje hipoteze:

Hipoteza 1: Prosti pretok delovne sile znotraj EU je povečal priseljevanje v VB.

Hipoteza 2: Povečano priseljevanje v času globalizacije in drugih hitrih sprememb, ki jih je globalizacija povzročila, je povečalo negotovost pomembnega dela prebivalstva VB in spodbudilo negativno kampanjo vse do širjenja ideje o Brexitu.

Hipoteza 3: Ekonomska kriza je v temeljih spremenila migracijske procese in njihov širši ekonomski in družbeni ustroj.

Hipoteza 4: Migracijska politika VB se je v obdobju po letu 2004 zelo spremenila predvsem zaradi ekonomske krize in vplivov globalizacije.

Hipoteza 5: Nasprotniki članstva VB v EU so uporabili negativni odnos velikega dela prebivalstva do migracij za uresničitev svojega političnega cilja.

Če na kratko opredelim glavne podcilje magistrskega dela, so le-ti:

- opredeliti osnovne teoretične pojme migracij,
- na kratko orisati migracije VB skozi zgodovino,
- predstaviti migracije in prost dostop delovne sile v VB po letu 2004,
- predstaviti migracijske tokove iz VB,
- analizirati, kako je ekonomska kriza vplivala na migracije in mobilnost delovne sile,
- ugotoviti, ali se migranti iz Vzhodne Evrope v VB preseljujejo zaradi socialnih ugodnosti,
- kakšne posledice lahko prinese takšna politika priseljevanja,
- poskušati ugotoviti, kaj bo izstop iz EU pomenil za priseljevanje delovne sile.

Pri izdelavi magistrskega dela bom uporabljala literaturo domačih in tujih avtorjev ter članke in prispevke s področja migracij. To bom uporabljala pri teoretičnem delu naloge. V tem primeru bo uporabljen deskriptivni pristop, ki zajema:

- metodo deskripcije ali opazovanja dejstev, pojavov in procesov,
- metodo klasifikacije, v okviru katere bom definirala pojme, povezane z migracijami,
- komparativno metodo, s katero bom spoznavala stališča različnih avtorjev in primerjala teorije,
- metodo kompilacije, ki povzema spoznanja, stališča in rezultate drugih avtorjev.

V empiričnem delu bo uporabljen analitični pristop raziskovanja, kjer bom analizirala migracije v določenem časovnem obdobju ter jih tudi statistično obdelala. S pomočjo statistične analize podatkov bom poskušala potrditi ali ovreči določene trditve. Pri svoji raziskavi sem pri iskanju podatkov naletela na težavo, saj veliko podatkov za VB v povezavi z migracijami ni bilo mogoče dobiti, za kar predvidevam, da je težava predvsem v otežkočenem zbiranju podatkov o prebivalstvu, saj VB centralni register prebivalcev šele vzpostavlja, nekateri podatki pa so označeni kot zaupni in do njih ni javnega dostopa.

Magistrsko delo bo obsegalo osem poglavij s pripadajočimi podpoglavji. V prvem poglavju bom opredelila osnovne teoretične pojme migracij in njihove ekonomske učinke.

Prikazala bom temeljne vzroke mednarodnih migracij ter predstavila njihove pozitivne in negativne učinke. Na kratko bom predstavila tudi nekaj novejših migracijskih teorij. Drugo poglavje bo obsegalo kratek zgodovinski oris razvoja migracij v VB ter kako so v teh obdobjih tekli migracijski tokovi. Tretje poglavje bo zajelo obdobje migracij v VB po letu 2004 ter kako so le-te vplivale na gospodarsko rast in trg dela. V tem delu naloge bom predstavila tudi britansko diasporo in primer priseljevanja Poljakov, ki so po vstopu v EU množično prihajali v VB. V četrtem poglavju bom opisala emigracijske tokove iz Velike Britanije s poudarkom na kratkem zgodovinskem pregledu ter kaj so bili največkrat dejavniki, ki so Britance »potisnili« v svet.

Vpliv ekonomske krize na migracije in mobilnost delovne sile bom analizirala v petem poglavju, kjer bom tudi skušala prikazati dejavnike in vzroke za spremenjen odnos do migracij. V šestem poglavju bom predstavila tezo, da se migranti v VB preseljujejo predvsem zaradi socialnih ugodnosti ter s tem postajajo neke vrste socialni turisti. Poglavje bo zajemalo analizo, kaj lahko prinese politika priseljevanja zaradi ugodnosti, povezanih s socialno državo. Največkrat pa to v praksi pomeni bolj omejevalno migracijsko politiko. V zadnjem, sedmem poglavju, bom na kratko orisala, kako je v okviru Brexita pomembna tudi migracijska politika in kako bi izstop VB iz EU vplival na prihodnji migracijski tok. V zadnjem osmem poglavju bom analizirala hipoteze.

1 OPREDELITEV MIGRACIJ

1.1 Definicija in pojem migracij

Migracije oziroma selitve opredeljujemo kot prostorske premike prebivalcev z odselitvenega na priselitveno območje (sprememba prebivališča, kjer je oseba v zadnjem letu pretežno bivala). Emigracija označuje odselitev iz države, imigracija pa priselitev v državo, pri čemer nista pomembna niti nacionalnost niti državljanstvo migrantov (Malačič, 2006, str. 145–146).

E. G. Ravenstein je v osemdesetih letih 19. stoletja podal prvo resnejšo analizo zakonitosti migracij (kasneje so ugotovili, da je njegova analiza omejena in nič ne pove o vzrokih za migracije) in ugotovil naslednje zakonitosti (Malačič, 2006, str. 159–160):

- Večina migrantov se seli na kratke razdalje. Z naraščanjem razdalje med odselitvenim in priselitvenim krajem pada število migrantov.
- Vsak migracijski tok ima svoj protitok.
- Ženske so bolj nagnjene k migracijam na krajše razdalje.
- Migracije potekajo v etapah. Z gospodarskim razvojem se v posamezna mesta najprej priseljuje okoliško prebivalstvo, kasneje pa vse bolj oddaljeno prebivalstvo. Na ta način mesto širi svoje gravitacijsko območje.

- Vaško prebivalstvo je mobilnejše od mestnega.
- Tehnološki razvoj pospešuje migracije.
- Na migracije vplivajo različni dejavniki, vendar so med njimi najpomembnejši ekonomski.

V svojem delu Lednik (2006, str. 22–26) povzema nekaj novejših teorij migracij:

1. **Teorija odvisnosti**, ki pravi, da se migracijski procesi odvijajo iz podeželja v mesta, kar lahko povzroči še večjo neenakost med območji, saj se tako podeželje še počasneje razvija, sploh, če odhajajo visoko izobraženi in usposobljeni prebivalci. Temu pojavu pravimo tudi beg možganov, saj visokokvalificirana delovna sila ostaja v mestih na dobro plačanih delovnih mestih in se nima namena vrniti na podeželje. Če je bega možganov iz določenega podeželja veliko in se hkrati odseljujejo tudi drugi prebivalci, ki tukaj ne vidijo dobrih možnosti za življenje in delo, se lahko zgodi tudi, da sčasoma začne ta kraj gospodarsko in socialno propadati.
2. **Teorija dvojnega trga dela**, kjer se srečata povpraševanje in ponudba po delu. Ker rezidenti države niso pripravljeni opravljati slabo plačanih del, so tako lastniki kapitala primorani poiskati tuje delavce, ki so pripravljeni delati za nižje plačilo. S tem ko tuje delavce plačajo manj, pa delodajalcu ostane več dobička. Ker večinoma tuji delavci prihajajo iz revnejših držav, so zadovoljni s tako nizkim plačilom, saj je le-to še vedno višje od tistega, ki bi ga dobili v matični državi tudi za dela, ki zahtevajo visoko izobraženo delovno silo. Massey, Arango, Hugo, Kouaouci, Pellegrino in Taylor (1993, str. 440–444) v svojem delu pravi, da so bili v preteklosti ženske in mladi tisti, ki so opravljali slabše plačana dela in s tem omejeni na sekundarni trg dela, vendar so se skozi obdobja industrializacije tudi ženske začele zaposlovati za polni delovni čas in na boljša delovna mesta, mladi pa so se vse več izobraževali, tako da so morali lastniki kapitala poiskati delovno silo drugje.
3. **Teorija svetovnega sistema**, po katerem se kapital najprej seli v nerazvite države in ustvari pogoje za izkoriščanje surovin in dela. Hitro se vzpostavijo nova ekonomska in družbena razmerja. V primeru kasnejšega neuspelega poskusa ustvarjati dolgoročen dobiček, se poveča nezaposlenost prebivalstva. To je sedaj navajeno na drugačne življenjske standarde in tako so si primorani poiskati delo v drugih državah. V okviru te teorije je nastala teorija globalnih mest, kjer določena večja mesta obvladujejo kapital in investicije in kamor se v večini stekajo migrantski tokovi, saj imajo ta mesta veliko število nezasedenih nižje plačanih delovnih mest, ki se jih domači prebivalci izogibajo zaradi nizkega plačila. Teorija svetovnega sistema pravi, da se ta razmerja ustvarjajo med državami, ki jih vežejo različne zgodovinske in ekonomske vezi iz preteklosti (Massey et al., 1993, str. 440–444).
4. **Teorija nove ekonomije profesionalnih migracij** pravi, da so migracije odvisne od razmer v določeni družini in niso samo stvar posameznikove odločitve. Tako se velikokrat zgodi, da si delo drugje poiščejo osebe z visoko izobrazbo, ki že imajo več finančnih sredstev in ki so pripravljene tvegati. Osebe z nižjimi dohodki pa si že težko

privoščijo plačevati za stroške organizacije in prevoza v drugo državo, zato se redkeje odločajo in nočejo tvegati, da bi izgubili še tiste prihodke, ki jih trenutno imajo.

5. **Teorija migracijskih mrež** daje poudarek na družinsko in socialno mrežo posameznika, ki mu lahko omogoči nižje stroške, povezane z vstopom in nastanitvijo v državi, kamor emigrira, in hitrejši dostop do dela. Tisti, ki imigrira prvi, ima najvišje stroške in je praktično brez socialnih in družbenih stikov, ki si jih mora šele ustvariti v državi imigracije. Vsak naslednji iz njegove družbene ali družinske mreže je že preko prvega migranta seznanjen z vsemi najpomembnejšimi informacijami.
6. **Teorija migracijskih institucij** pravi, da se zaradi prevelikega števila migrantov in premajhnega števila dovoljenj za delo in prebivanje ustvari nelegalni trg migrantov, kar pa izkoristijo podjetja, ki zaposlujejo na črno in te delavce izkoriščajo. Različne humanitarne institucije želijo tem delavcem pomagati tako, da jim svetujejo in pomagajo pri birokratskih in pravnih postopkih in jim s tem olajšajo celotni proces do pridobitve legalnega statusa v imigracijski državi (Massey et al., 1993, str. 450–451).
7. **Teorija kumulativne vzročnosti** pove, da vzroki, ki so na začetku pripeljali do migracij, po določenem obdobju niso več tako aktualni, ampak se pojavijo novi vzroki, zaradi katerih prihaja do migracij. Začetni vzroki so največkrat finančne narave in izboljšanje življenjskega standarda, kasneje se jim pridružijo še želja mladih po izobraževanju in delu v tujini, ki ni nujno odvisna od začetnega finančnega statusa v domovini. Neredko pa se zgodi, da se iz določenega območja zgodi beg možganov, kar privede do zaviranja razvoja in slabšanja gospodarskih in življenjskih možnosti za tiste, ki so ostali in tako pride do ponovnih migracij.

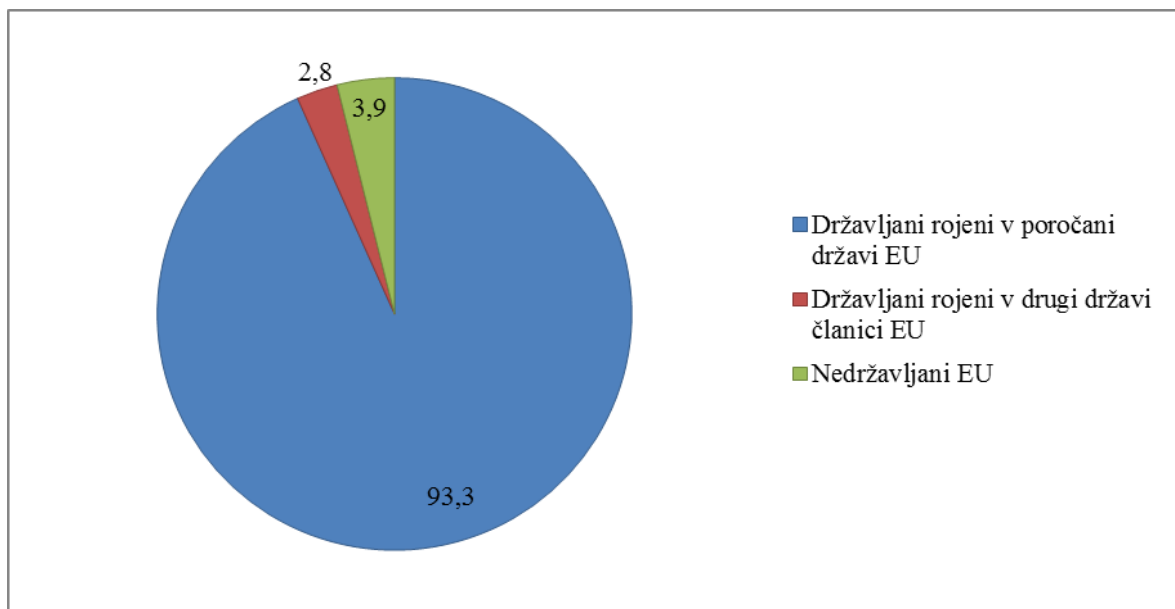
Malačič (2006, str. 145–146) pravi, da so v današnjem svetu globalizacije pomembni prilagoditveni in kulturni procesi na obeh straneh; tako se mora prilagoditi tisti, ki je prišel v drugo, priselitveno državo, kot tudi prebivalci te države, saj se pogosto zgodi, da so med migranti in prebivalstvom priselitvene države pogoste kulturne in verske razlike. Ali se bo integracija dejansko zgodila, pa je stvar več faktorjev, ki so pogosto zapleteni in odvisni od različnih spremenljivk, v prvi vrsti so le-te tudi osebne narave in odvisne od primarnega okolja in vzgoje migrantov. Pogostoma se zgodi, da migracija za te osebe postane tudi nekakšen manjši »kulturni šok«, saj se v času globalizacije in vojnih kriznih žarišč veliko življenjsko ogroženih ljudi odloča za preselitev. Integracija je proces, ki zahteva svoj čas, pogosto tudi čas več generacij (Malačič, 2006, str. 145).

V preteklosti so bile povod za migracije ekonomske in politične razmere v državah, iz katerih so migranti prihajali. Svoje domove so zapuščali v upanju na izboljšanje življenjskega standarda z namenom, da se bodo nekoč vrnili. V času globalizacije in ekonomskih in vojnih kriz se pojavlja tudi problem staranja prebivalstva, kar je najbolj očitno v razvitih državah z urejenim zdravstvenim sistemom. V 21. stoletju je predvsem Evropa tista, ki mora razmisliti, kako bo preprečila demografski primanjkljaj in oblikovala primerno migracijsko politiko (Malačič, 2006, str. 231).

Na migracije vplivajo tudi številne druge spremenljivke (Lednik, 2006, str. 5):

- realne razlike v dohodkih (razlike v bruto domačem proizvodu (v nadaljevanju BDP), plačah, premoženju),
- zaposlitvene možnosti (stopnje brezposelnosti, rasti prebivalstva),
- različni nesimetrični šoki (vojne, politične in gospodarske krize),
- tehnične in informacijske možnosti (transport, informacijski splet),
- lokalne razlike (stopnja urbanizacije),
- ekonomski položaj posameznika (življenjski stroški, oportunitetni stroški selitve),
- starost in kvalifikacijska struktura (življenjske priložnosti, socialni sistemi),
- nenaklonjenost tveganju (socialna varnost, zaposlitvene možnosti).

Slika 1: Prebivalstvo v državah članicah EU na dan 1. januar 2014

Povzeto in prirejeno po Eurostat, Foreign citizens accounted for fewer than 7 % of persons living in the EU Member States in 2014, 2015.

Zanimanje, da je za zagotovitev ekonomske rasti potrebno boljše upravljanje z migracijami, se v EU povečuje. Priseljevanje spada med pomembna področja Evropske lizbonske strategije, ter strategije Evropske komisije »Evropa 2020 – Strategija za pametno, trajnostno in vključujočo rast«. Na vzpostavljenem partnerstvu z državami izvora, enotnem evropskem sistemu azila, pravičnem obravnavanju državljanov tretjih držav in upravljanju migracijskih tokov je osnovan razvoj politike azila in migracij EU. Ta politika deluje s sistemom, ki je dvojen in vključuje vzpostavitev skupnega zakonodajnega okvira za pogoje državljanov tretjih držav na ozemlju EU in postopek sodelovanja za spodbujanje stalne izmenjave idej in politik, ki niso v okvirju *acquisa* (Evropska komisija, 2010).

Tabela 1: Prebivalstvo v državah članicah EU na dan 1. januar 2014

	Celotno prebivalstvo EU	Delež celotnega prebivalstva EU v odstotkih			
		Državljeni, rojeni v poročani državi EU	Državljeni, rojeni v tujini	od tega	
				Državljeni, rojeni v drugi državi članici EU	Nedržavljeni EU
EU- 28 držav	506.847.612	93,3	6,7	2,8	3,9
Avstrija	8.506.889	87,5	12,5	6,1	6,4
Belgija	11.203.992	88,7	11,3	7,4	3,9
Bolgarija	7.245.677	99,2	0,8	0,2	0,6
Ciper	858.000	80,5	19,5	12,9	6,6
Češka	10.512.419	95,9	4,1	1,6	2,5
Danska	5.627.235	92,9	7,1	2,8	4,2
Estonija	1.315.819	85,1	14,9	0,6	14,3
Finska	5.451.270	96,2	3,8	1,5	2,3
Francija	65.835.579	93,7	6,3	2,2	4,1
Grčija	10.926.807	92,2	7,8	1,8	6,1
Hrvaška	4.246.809	99,2	0,8	0,2	0,6
Irska	4.605.501	88,2	11,8	8,1	3,7
Italija	60.782.668	91,9	8,1	2,4	5,7
Latvija	2.001.468	84,8	15,2	0,3	14,9
Litva	2.943.472	99,2	0,8	0,1	0,7
Luksemburg	549.680	54,7	45,3	39,0	6,3
Madžarska	9.877.365	98,6	1,4	0,8	0,6
Malta	425.384	94,1	5,9	3,2	2,7
Nemčija	80.767.463	91,3	8,7	3,8	4,9
Nizozemska	16.829.289	95,2	4,8	2,4	2,5
Poljska	38.017.856	99,7	0,3	0,1	0,2
Portugalska	10.427.301	96,2	3,8	1,0	2,9
Romunija	19.947.311	99,6	0,4	0,1	0,3
Slovaška	5.415.949	98,9	1,1	0,8	0,3
Slovenija	2.061.085	95,3	4,7	0,8	3,9
Španija	46.512.199	89,9	10,1	4,3	5,8
Švedska	9.644.864	92,8	7,2	3,0	4,2
Velika Britanija	64.308.261	92,1	7,9	4,1	3,8

Povzeto in prirejeno po Eurostat, Foreign citizens accounted for fewer than 7% of persons living in the EU Member States in 2014, 2015.

V letu 2005 je EU sprejela Globalni pristop k vprašanju migracij, ki temelji na partnerstvu s tretjimi državami in si prizadeva za upravljanje zakonitih migracij, boj proti iregularnim

migracijam in spodbujanje pozitivnega učinka migracij za razvoj (Komisija Evropskih skupnosti, 2008). Z vsemi ukrepi si EU prizadeva za oblikovanje enotne migracijske politike, ki zajema boj proti iregularnim migracijam, spodbude za legalne migracije delovne sile ter kazni za zaposlovanje iregularnih migrantov (Focus Migration, 2008).

Slika 1 (glej tudi Tabela 1) prikazuje deleže prebivalstva EU na dan 1. januar 2014. Daleč največji delež prebivalstva rojenega v tujini je zabeležen v Luksemburgu (45,3 odstotka), sledijo pa mu Latvija (15,2 odstotka), Estonija (14,9 odstotka), Ciper (19,5 odstotka) ter Belgija, Irska, Španija in Avstrija, ki imajo vse delež v tujini rojenega prebivalstva nad 10 odstotki. Najmanjši delež pa imata Poljska s 0,3 odstotka in Romunija s 0,4 odstotka (Eurostat, 2015). Prebivalstvo VB predstavlja po teh podatkih 12,6 odstotka celotne populacije EU 28. Od tega je bilo državljanov, rojenih v tujini 7,9 odstotka, ostalih državljanov rojenih v drugih članicah EU in nedržavljanov EU pa je bilo skupaj 6,7 odstotka. To pomeni, da je bilo vseh državljanov, ki niso bili rojeni v VB v letu 2004 13,4 odstotka.

1.2 Vzroki mednarodnih migracij

Za migracije so najpomembnejši ekonomski dejavniki, na različnih primerih in načinih, poleg delujejo še geografski, demografski, družbeni, kulturni, psihološki in drugi dejavniki. Ker si migranti prizadevajo za izboljšanje življenjskih pogojev, so usmerjeni v države z boljšimi ekonomskimi možnostmi. Te se kažejo v boljših zaposlitvenih priložnostih, večjih plačah, boljših delovnih razmerah in v drugih ekonomskih ugodnostih (Malačič, 2006, str. 159).

Migracije so danes predmet proučevanja mnogih strok, ki vsaka na svoj način poskušajo prispevati k razširjanju vedenja in poglobljanju znanja na omenjenem področju. Migracije so močno pritegnile pozornost tako humanističnih kot tudi družbenih ved. Ob tradicionalnem geografskem zanimanju za migracije se v zadnjih desetletjih temu pridružujejo tudi prostorska demografija, sociologija, antropologija in druge vede (Josipovič, 2006, str. 70). Danes so ekonomske migracije močno nadzorovane in omejene, še vedno so prisotne, a so veliko manj izrazite, prenesle so se tudi v druge kanale priseljevanja (Cohen, 2006, str. 184).

V prejšnjem desetletju so se v VB soočali med drugim tudi s pomanjkanjem visokokvalificirane delovne sile, kar predstavlja za državo tudi nekakšen minus. Poleg IKT strokovnjakov je po statističnih podatkih Eurostata v veliki meri manjkalo zdravstvenega osebja, ter inženirjev na različnih tehničnih področjih. Vlada VB se je kot zagovor pri oceni nacionalne konkurenčnosti in ekonomske uspešnosti sklicevala na zelo pomembno vlogo znanja in ni ji preostalo drugega kot da se sooči s problemom pomanjkanja ustrezno izobraženih kadrov na določenih specifičnih, za nadaljnji razvoj pomembnih področjih. Naslednji ukrep, ki je bil skoraj nujen, je bil, da se je vlada usmerila k reševanju

problematike manjkajoče delovne sile, to pa naj bi vsekakor vplivalo na manjše negativne posledice pomanjkanja strokovnjakov ter celotnega medicinskega osebja, kar je povezano tudi s stopnjo socialne ogroženosti prebivalstva. Poleg tega pa je vlada začela mlajše usmerjati k izobraževanju in študiju (Highly Skilled Migrant Programme, 2016).

Tabela 2: Pregled makroekonomskih dejavnikov in spremenljivk

Makroekonomski dejavniki	Spremenljivke
Realne razlike v dohodkih	Razlike v plačah, razlike v BDP
Zaposlitvene možnosti, investicije v človeški kapital (večje možnosti izobraževanja in usposabljanja)	Stopnja brezposelnosti, prosta delovna mesta, pogostost odpuščanja, rast prebivalstva
Druge dobrine (razlike v življenjskem standardu)	Indeks cen življenjskih potrebščin, stopnja urbanizacije, odstotek lastnikov hiš, javni izdatki za izobraževanje, višina socialnih transferjev, temperatura

Vir: K. Stoviček, Vplivi migracijskih tokov na trg dela ob širitvi EU, 2002, str. 3, tabela 1.

Tabela 3: Pregled mikroekonomskih dejavnikov

Mikroekonomski dejavniki	Spremenljivke
Starost	Starostna struktura
Izobrazba	Izobrazbena struktura
Zakonski stan, struktura gospodinjstev	Povprečna velikost gospodinjstva
Nenaklonjenost tveganju	Korelacijski koeficient dohodkovnih razlik
Relativno poslabšanje življenjskih razmer gospodinjstev	Varianca dohodkovne porazdelitev
Direktni stroški migracij – razdalja	Razdalja v km
Informacijski stroški in stroški iskanja	Vpliv informacijske mreže v ciljni državi, migracijske stopnje v preteklosti in čakanja
Ostali dejavniki socialnih, psiholoških in političnih stroškov	Indeks politične in socialne stabilnosti

Vir: K. Stoviček, Vplivi migracijskih tokov na trg dela ob širitvi EU, 2002, str. 7, tabela 2.

V Tabeli 2 in 3 je prikazan pregled mikro in makroekonomskih dejavnikov in spremenljivk, ki povzročajo migracijske tokove. Dejavniki, ki povzročajo migracije, se med sabo, kot je razvidno iz tabel 2 in 3, močno razlikujejo. Makroekonomski dejavnik, ki opisuje realne razlike v dohodkih, je zelo pomemben faktor, saj v večini primerov prevlada nad ostalimi faktorji odločanja, ki osebo usmerijo, da začne razmišljati o spremembah.

V zadnjih obdobjih se kot dejavnik migracij pojavlja globalno segrevanje, ki spreminja znano okolje in pogoje za življenje. Največ škode povzroča ravno kmetijstvu, kar privede

do povečanja cen hrane in pomanjkanja le-te. Tako so ljudje prisiljeni oditi in si poiskati novo življenje v drugih državah z boljšimi življenjskimi pogoji (Traynor, 2008, str. 1).

1.3 Ekonomski učinki migracij

Podatki, ki so navedeni na straneh Evropske komisije navajajo, da se EU z upadanjem absolutnega števila aktivnega prebivalstva spoprijema že vse od leta 2010 in tudi ob najbolj pozitivno usmerjenih predvidenih scenarijih EU okoli leta 2030 neizbežno čaka dolgotrajno padanje zaposlenosti. Eurostat na podlagi raziskav navaja, da naj bi trend trajal kar pol stoletja. Ob tem je potrebno omeniti tudi, da optimističen scenarij predvideva kar 90-odstotno stopnjo zaposlenosti. Cilj EU je stopnjo zaposlenosti do leta 2020 povečati na 75 odstotkov, kar pa trenutno glede na razmere v določenih državah izgleda popolnoma neizvedljivo. V primeru, da bi EU slučajno uspelo unovčiti in hkrati uporabiti praktično vse rezerve pri zaposlovanju, se padanju zaposlenosti ne bi mogla izogniti. Od te točke naprej lahko pričakuje EU gospodarsko rast le v primeru, če bi močno zrastle stopnja produktivnosti (Dustmann, Fabbri, & Preston, 2005. str. 507).

Prebivalstvo EU se že od leta 1992 povečuje, vzroke lahko pripisujemo med drugim tudi pozitivnim neto migracijam. Leta 2013 so le te k povečanju prebivalstva prispevale kar 95 odstotkov, ostalo je prispeval naravni prirast. Dejstvo je, da je zaradi staranja baby boom generacije pričakovati povečevanje števila smrti, in ob upoštevanju dejstva, da bo stopnja rodnosti kljub določenim ukrepom ostala nizka, v Evropski komisiji ne izključujejo niti tega, da se lahko zgodi, ko bo naravni prirast prebivalstva negativen, kar ponazarja, da bo število smrti preseglo število rojstev (Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, 2010). Ob teh predvidevanjih in sklepanjih bodo migracijski tokovi tisti, ki bodo odločali o rasti, oziroma zmanjšanju evropskega prebivalstva (Borjas, Grogger, & Hanson, 2008, str. 13–15).

Ko se poglobimo v področje begunske krize in vračanju ekonomskih migrantov v njihove izvorne države, bi bilo potrebno upoštevati tudi dolgoročne ekonomske trende, ki vplivajo na celotno realno sliko situacije. Če je kratkotrajna kriza poskrbela za vzpon skrajnih političnih gibanj različnih vrst, lahko predpostavljamo tudi to, kako bo videti Evropa, če se bo v prihodnjem obdobju morda morala soočiti z več desetletij trajajočo nizko gospodarsko rastjo ali celo popolno stagnacijo. O družbenih izzivih, ki jih predstavlja integracija imigrantov iz tujih kultur se tudi v javnosti veliko govori. Predvideva se, da bodo migranti že v kratkem najbrž predstavljali edino realno pot iz negativne demografsko-ekonomskega kaosa, zato bi Evropa morala oblikovati dolgoročno dobro premišljeno strategijo imigracij, ki bi pripomogla k boljšemu življenju nasploh (Jaeger, 2007, str. 135).

Opisane ekonomske učinke migracij ni enostavno ovrednotiti, saj so zahtevni in imajo tudi številne učinke, poleg tega pa je njihov obseg povezan s številnimi pomembnimi dejavniki, kot so vrsta dejavnosti, ki predstavlja tisto vrsto, kjer se zaposli največ migrantov,

fleksibilnost trga dela ter socialna varnost, ki jo zagotavlja država in je za migrante zelo pomemben dejavnik. Ne glede na določena dejstva lahko na podlagi izsledkov preučenih raziskav trdimo, da ekonomske migracije na splošno pozitivno vplivajo na države priselitve in gospodarsko rast ter na migrante same. V razmerah pomanjkanja ustrezne delovne sile, vsekakor ekonomske migracije prispevajo k večji konkurenčnosti in učinkovitosti podjetij, sektorjev in gospodarstva, kar pa pozitivno vpliva tudi na ostala področja v državi (Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, 2010).

Strategija Evropskih migracij za obdobje 2010–2020 navaja, da so mednarodne migracije zahtevna celota po obsegu in značaju in celostne. Skladna politična strategija naj bi upoštevala vse tipe migracij, ki se med sabo razlikujejo. Prav tako mora integrirati oba pomembna tipa politike, tistega, ki se ukvarja z migracijskimi tokovi za implementacijo nadzora tokov ali z izbiro sprejemanja novih migrantov. Drugi tip politike pa se ukvarja s priseljenci, ki že ali bodo prebivali v državi na različne možne načine. Vsa našeta področja imajo v raznolikih stopnjah, pomembne zunanje dimenzije in zahtevajo regionalno in mednarodno sodelovanje in vsekakor tudi partnerstvo med državami izvora, tranzita in priselitve. V globalnem pomenu migracijska politika s skupnimi cilji prikazuje široko in pisano paleto z migracijami povezanih zadev in vsekakor potrebuje državno vodenje, poleg tega pa mora iskati tudi podporo vseh članov družbe, ki prispevajo s svojim deležem k rešitvam. Akcijski načrti in izvedbeni programi se ukvarjajo z določenimi področji in morajo biti oblikovani na ustrezen način, in sicer, da so medsebojno skladni, medtem ko so usmerjeni k svojim zasnovanim ciljem. Ni pomembno, ali so politike, načrti, programi ali projekti veliki ali majhni, v vsakem primeru so kriteriji njihovega oblikovanja medsebojna skladnost političnih strategij, akcijskih načrtov in skladnost z migracijsko politiko v širšem smislu, kompatibilnost, upravna in finančna transparentnost ter trajnost (Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, 2010).

1.3.1 Pozitivni in negativni učinki migracij

Učinki migracij so lahko tako pozitivni kot negativni. Odvisni so od znanja, starosti, izobrazbe in zdravja migrantov ter ekonomskih potreb, ki jih imajo tako izvirne države kot države priselitve. Preseljevanje zelo pozitivno vpliva na prenaseljena področja, saj zmanjšuje pritisk na državo. Poleg tega priseljevanje iz nezadostno naseljenih področij lahko še dodatno upočasni razvoj (Mertuek, 2009, str. 20).

Migracije povečujejo skupno blaginjo v ciljnih državah, zvišuje se premoženje lastnikov kapitala, predvsem pa pozitivno vplivajo na dinamično naravo trga dela. Kljub temu pa migracijski tokovi v ljudeh zbujejo negativne občutke, budijo politične strasti in opozarjajo na ekonomske učinke migracij (Bešter, Drolc, Kovač, Mežnarič, & Zimic Zavratnik, 2003, str. 44).

Migracije vlivajo tudi na najpomembnejše makroekonomske procese in pozitivno vplivajo tudi na gospodarsko rast in podjetniško iniciativnost, povzročajo večjo konkurenčnost na trgu dela in povečujejo motivacijo za delo. Predvsem pa je pomembno, da ne vplivajo negativno na brezposelnost, kar dokazujejo tudi številne empirične raziskave, saj se v času povečanih migracijskih tokov zaposlenost domačega prebivalstva ne zmanjša, ker migranti zapolnijo probleme strukturne brezposelnosti in tržnih niš na trgu dela (Bešter et al., 2003, str. 63–64).

Migracije so kompleksni pojav, pri čemer moramo upoštevati, da imajo v vsaki državi velik gospodarski in socialni pomen. Smiselno usmerjene migracije lahko imajo koristi tako za posameznika kot tudi za družbo in celoto. V današnjih časih na management migracij vplivajo številni dejavniki. V ospredju pa so naslednji (International Organization for Migration (v nadaljevanju IOM), 2010a):

- demografski trendi,
- gospodarska neskladja med razvitimi državami in državami v razvoju,
- zahteve svobodne trgovine po mobilni delovni sili,
- komunikacijske mreže, ki povezujejo ves svet.

Študija, ki so jo opravili Christian Dustmann, Tommaso Frattini in Ian Preston, in ugotavlja vplive migrantov na posamezne dohodkovne razrede v VB, navaja, da tuji delavci vplivajo na manjše plače v spodnjih dveh dohodkovnih razredih. Razlog naj bi bil v tem, da je v teh dveh razredih največja konkurenca. Po drugi strani pa nižje plače migrantov pozitivno vlivajo na plače domačih delavcev, saj se presežki, ki jih ustvarijo migranti, prelijejo v plače domačih delavcev (Hren, 2015, str. 3).

Evropska komisija priporoča razvitim državam naj s svojimi razvojnimi politikami naslavljajo temeljne vzroke migracij in poskušajo pomagati pri uresničevanju strategij ustvarjanja novih delovnih mest in zagotavljanju dostopa do izobraževanja. Priporočeno je tudi, da se povežejo z organizacijami migrantov in pomagajo pri prenosu znanja v države izvora migrantov. Kratkotrajne migracije, z namenom usposabljanja, imajo lahko zelo pozitiven učinek za države v razvoju, nakazila migrantov naj gredo v investicije za razvoj gospodarstva in preprečevanje revščine v državah izvora migrantov. Predlagano je tudi, da prispevajo delež pri preprečevanju bega možganov z upoštevanjem etičnih kodeksov o zaposlovanju visoko izobražene delovne sile (Evropska komisija, 2010).

1.3.2 Učinki v izvornih državah

Migracijski tokovi pogosto tudi potekajo v povezavi z željo in upanjem po lepšem, boljšem in bolj bogatem življenju. Revne države zapuščajo v zadnjih letih večinoma mladi, izobraženi posamezniki, za te države pa to vsekakor pomeni izgubo oziroma strokovno imenovani beg možganov. S tem se v revnih državah poslabša možnost razvoja in uvajanja

proizvodov in storitev z večjo dodano vrednostjo, ki bi omogočala tem državam boljšo in hitrejšo ekonomsko rast, kar vodi državljane revnih držav v strah in obup. Po drugi strani pa predstavlja pomemben vir denar, ki ga ti migranti pošiljajo v izvirne države. V razvitejših državah si izobražen kader nabere veliko izkušenj in različnih dodatnih znanj, ki jih lahko koristno uporabijo v primeru vrnitve v izvorno državo (Mertuek, 2009, str. 21).

V Tabeli 4 so prikazana osebna nakazila zaposlenih po državah EU prebivalcem izven EU. V VB je bilo v letu 2012 skupno nakazilo 7.867 milijonov eurov (v nadaljevanju EUR), nato se je v letu 2013 dvignilo za 0,8 odstotka. V letu 2014 se je številka osebnih nakazil dvignila za 9,4 odstotka, v primerjavi z osebnimi nakazili v letu 2012 predvsem na račun povečanih sezonskih in kratkotrajnih del.

Če primerjamo te vrednosti z vrednostmi v tabeli 5, ki prikazujejo osebna nakazila zaposlenih po državah EU prebivalcem v EU, je bilo v letu 2012 osebnih nakazil za 3.860 milijonov EUR, v letu 2013 se je znesek zmanjšal za 9 odstotkov, v primerjavi s prvotno vrednostjo. Nato se je vrednost v letu 2014 ponovno dvignila, in sicer za 4 odstotke od vrednosti v letu 2012.

Kot je razvidno iz Tabele 5, je bilo na ravni EU največ nakazil v letu 2014. Države, kjer je delež migrantov najvišji, kot so VB, Nemčija, Nizozemska, Francija in Italija, izkazujejo največ nakazil iz teh držav, nasprotno pa je najmanj nakazil iz držav, iz katerih migranti prihajajo. Da v EU med državami članicami velja prost pretok oseb se izraža tudi v kar 60-odstotnem prilivu in odlivu osebnih nakazil v letu 2014 glede na svetovne prilive in odlive (Obrzut, 2015, str. 2).

Migracije imajo glede na izsledke raziskav in številna mnenja pozitivne ekonomske učinke tudi na države izvora. Ti učinki so vidni zlasti v denarnih nakazilih, namenjenim svojcem migrantov, ki večajo kupno moč, ter vplivu na zmanjšanje brezposelnosti in s tem na zmanjšanje socialnih transferjev iz državnega proračuna.

Migracije imajo na države izvora tudi različne razvojne učinke, še posebej tako imenovane krožne migracije, ki omogočajo prenos znanj, izkušenj in pridobljenega znanja ter kapitala nazaj v državo izvora. Za maksimizacijo ekonomskih učinkov na države izvora igra ključno vlogo vzpostavitev sistema upravljanja z migracijami, ki bi naj temeljil na partnerskem dialogu z državami izvora (Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, 2010).

Tabela 4: Osebna nakazila zaposlenih po državah EU prebivalcem izven EU (v milijonih EUR) v letih 2012–2014

Država/Leto	2012	2013	2014
EU- 28 držav	84.953	90.832	91.543
Avstrija	2.684	2.932	3.044
Belgija	3.295	3.373	3.397
Bolgarija	22	16	17
Ciper	570	542	549
Češka	1.794	1.428	1.175
Danska	z	z	z
Estonija	88	75	86
Finska	z	z	z
Francija	9.778	10.028	10.414
Grčija	1.121	972	1.077
Hrvaška	182	201	224
Irska	1.563	1.461	1.475
Italija	9.208	8.754	8.391
Latvija	442	456	463
Litva	883	641	679
Luksemburg	8.764	9.225	9.574
Madžarska	847	828	793
Malta	z	z	z
Nemčija	12.111	14.958	15.708
Nizozemska	8.307	11.895	7.485
Poljska	1.186	1.174	1.657
Portugalska	1.843	1.809	1.517
Romunija	z	z	z
Slovaška	z	135	153
Slovenija	145	153	162
Španija	z	z	z
Švedska	812	1.144	1.074
Velika Britanija	7.867	7.925	8.680

Legenda: z – zaupen podatek

Povzeto in prirajeno po R. Obrzut, Personal remittances statistics, 2015.

Te napovedi nakazujejo k problematiki na trgu dela in izobraževanja, ter vsekakor tudi na področju zdravja in sociale. Kljub temu, da se življenjska doba z leti povečuje, ti ljudje, ki spadajo v starostno skupino starejših, niso zmožni aktivno opravljati svojega dela, niti niso več dovolj psihično sposobni, vsaj v večini, poleg tega se delodajalec nanje ne more popolnoma zanesti, kar predstavlja v poslovnem svetu točko tveganja. Ugodnejša rešitev za

delodajalca, ki potrebuje moške delavce za fizična dela, so torej migranti, ki so prilagodljivi, vsaj v večini in ne toliko zahtevni, kar se tiče pogojev dela in plačil.

Tabela 5: Osebna nakazila zaposlenih po državah EU prebivalcem v EU (v milijonih EUR) v letih 2012–2014

Država/Leto	2012	2013	2014
EU- 28 držav	91.009	94.593	96.128
Avstrija	2.357	2.453	2.499
Belgija	8.265	8.458	8.530
Bolgarija	1.128	1.257	1.265
Ciper	377	210	198
Češka	1.851	1.890	1.954
Danska	z	z	z
Estonija	359	428	409
Finska	z	z	z
Francija	17.644	18.380	18.964
Grčija	530	607	553
Hrvaška	1.590	1.637	1.620
Irska	z	z	z
Italija	7.137	7.021	7.510
Latvija	1.166	1.207	1.337
Litva	1.175	1.589	679
Luksemburg	1.202	1.383	1.345
Madžarska	2.748	3.459	3.507
Malta	z	z	z
Nemčija	12.775	12.782	13.288
Nizozemska	1.258	1.677	1.157
Poljska	5.442	5.575	5.580
Portugalska	4.780	5.378	5.105
Romunija	z	z	z
Slovaška	z	1.564	1.612
Slovenija	502	522	570
Španija	z	z	z
Švedska	3.160	3.363	3.342
Velika Britanija	3.860	3.517	3.709

Legenda: z – zaupen podatek

Povzeto in prirajeno po R. Obrzut, Personal remittances statistics, 2015.

Vsa Evropa se ukvarja s problemi brezposelnosti, v prihodnjih letih pa se zaradi staranja prebivalstva na tem področju po napovedi Eurostata napoveduje večji demografski šok.

Ker postaja Evropa skupnost starajočega se prebivalstva, naj bi z leti še bolj začelo primanjkovati delovne sile. Število zaposlenega prebivalstva se bo v Evropi po napovedih na podlagi raziskav do leta 2030 zmanjšalo za skoraj 7 odstotkov (21 milijonov). Odstotek vzdrževanih (otrok do 14 let in starejših od 64 let) pa se bo z 49 odstotkov povečal na 66 odstotkov. Vrednost koeficienta starostne odvisnosti mladih se bo po napovedih za EU-28 do leta 2060 zmeroma povečala, s 23,3 odstotkov na 25,0 odstotkov, medtem ko se bo »koeficient starostne odvisnosti starih« po pričakovanjih bistveno povečal, s 25,4 odstotkov na 53,5 odstotkov v letu 2060 (Eurostat, 2016c).

1.3.3 Učinki v državah priselitve

V državah priselitve migracijski tokovi ugodno vlivajo na ekonomijo in na trg dela. Migranti zapolnijo v večini tista delovna mesta, za katera med domačimi delavci ni večjega zanimanja ali je celo odpor, poleg tega so plače teh migrantov nižje kot bi bile plače domačih delavcev. Deležni so manj ugodnosti in pripravljeni so delati daljši delovni čas, kar predstavlja večjo korist za delodajalce. V državah s hitro starajočim se prebivalstvom migranti na dolgi rok pomenijo korist, saj pomembno prispevajo v proračun preselitvene države (Mertuek, 2009, str. 23).

Imigracija ima vsekakor pozitiven učinek na rast prebivalstva in delovne sile v državah priselitve. Če naravna rast prebivalstva postane negativna, v tem primeru priseljevanje ohranja raven skupnega števila prebivalstva in ohrani normalno raven obsega delovne sile. Kljub temu imigracija ni trajna rešitev za odpravljanje posledic demografskega staranja. Stopnja neto migracije, ki bi bila potrebna za ohranjanje konstantnosti razmerja med delovno sposobnim in starim prebivalstvom, bi morala biti bistveno večja od družbeno in politično sprejemljivih ravni. Neto migracija je glavni dejavnik rasti prebivalstva v zadnjem desetletju v razvitih evropskih državah, a ne more popolnoma nadomestiti negativnih učinkov staranja prebivalstva na standard življenja ter javne izdatke. Zakonito priseljevanje je eden od faktorjev, ki lahko pripomore k reševanju vprašanj in izzivov, s katerimi se soočamo ob zmanjševanju razpoložljivosti delovne sile in pritiski na socialne sisteme. Imigracija bi lahko bila tudi v prihodnje odgovor na pomanjkanje delovne sile in znanj ter spretnosti (Evropska komisija, 2010).

Ekonomska imigracija je za države priselitve zelo koristna, saj lahko pripomore h gospodarski rasti in k bolj dinamičnemu in učinkovitemu gospodarstvu. Med najpomembnejše makroekonomske učinke sodi vpliv na mednarodno trgovino, trg dela oziroma zaposlenost, raven plač in javne finance. Imigracija na splošno naj ne bi imela negativnih učinkov na raven nezaposlenosti in plač. Prispevek migrantov v državni proračun je po predvidevanjih večji kot storitve in prejemki, ki jih prejemajo. Učinek na delavce migrante je pozitiven, čeprav obstajajo tveganja neizkoriščenosti človeškega kapitala in uspešne integracije na trg dela, diskriminacije, izkoriščanja in družbene izključenosti (Evropska komisija, 2010).

Številne obsežne raziskave potrjujejo, da so vplivi imigracije na splošno raven plač zanemarljivi, obstaja pa tveganje v specifičnih ekonomskih sektorjih, kjer tujci pomenijo pomemben delež delovne sile. Ugotovljeno je bilo, da ob že opisanih demografskih spremembah pomenijo ekonomski migranti pomembno povečanje davčne kapacitete, medtem ko je le del njih upravičen do socialnih transferjev in storitev države iz naslova socialne varnosti in le del teh te storitve dejansko tudi koristi (Evropska komisija, 2010). Sklepamo lahko, da so prispevki migrantov v državni proračun verjetno večji kot odhodki, ki jih povzročijo.

2 KRATEK ZGODOVINSKI RAZVOJ MIGRACIJ VB

2.1 Britanski imperij in kolonializem

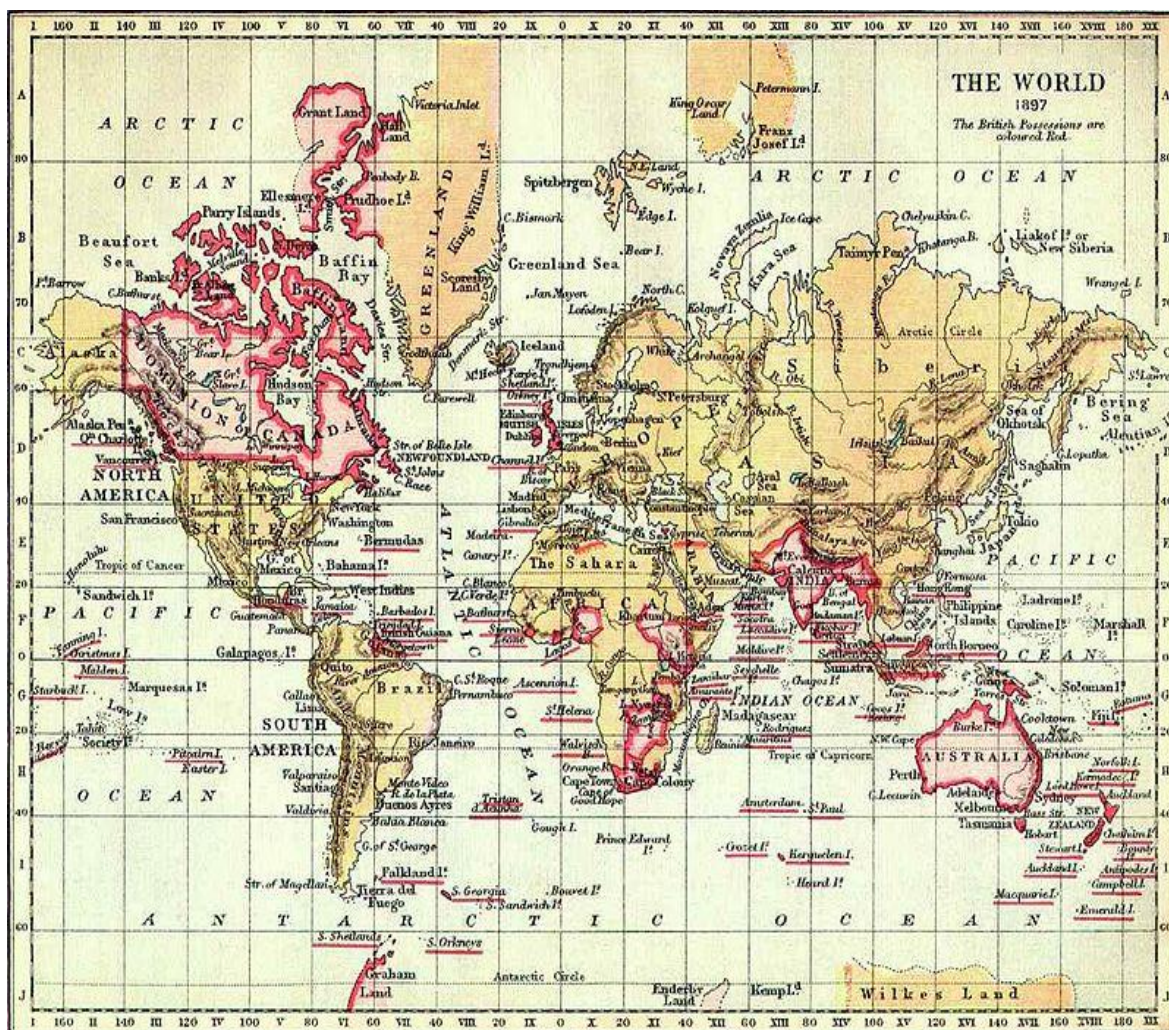
Britanski imperij je bila prva svetovna globalna sila in največji imperij v zgodovini, ki je nastal kot posledica evropske dobe odkritij in kasneje industrijske revolucije. Odkritja so se je začela z globalnimi pomorskimi odpravami Španije in Portugalske v poznem 15. stoletju (British Empire, 2016). Obe državi, Španija in Portugalska, sta v 15. in 16. stoletju posedovali veliko ozemlja, kar pa ni bilo vseč Franciji, Nizozemski in VB, ki so nato tudi same začele ustvarjati svoje kolonije v Ameriki in Aziji. Z njimi so vse tri države ustvarile veliko trgovsko prekomorsko mrežo. VB je bila v 18. stoletju največja kolonialna sila v Severni Ameriki in Indiji, kot je prikazano na Sliki 2. Zavzemala pa je tudi Avstralijo in nekatere dele Afrike (British Empire, 2016).

Britanski imperij je pustil močan vtis na vseh področjih, tako političnem, zakonodajnem, kot tudi kulturnem. Ker je v vsakem obdobju dneva v enem delu imperija sijalo sonce, je veljalo pravilo, da je to »imperij, v katerem sonce nikoli ne zaide« (British Empire, 2016). Obdobje med leti 1815 in 1914 je veljalo kot stoletje britanskega imperializma, saj je imperij obsegal približno 26 milijonov kvadratnih kilometrov, prebivalcev pa je bilo skoraj 400 milijonov. Imperij je nadzoroval glavno trgovskih prekomorskih poti in tako ustvaril učinkovito kontrolo nad ekonomijami ostalih držav (British Empire, 2016).

V drugi polovici 18. stoletja je VB kot prvo državo na svetu zajela industrijska revolucija, ki je v naslednjih desetletjih v temeljih preoblikovala britansko, evropsko ter svetovno gospodarstvo. Povečana produktivnost kmetijstva je omogočila povečano proizvodnjo hrane ob sočasnih migracijah kmečkega prebivalstva v urbano okolje. Poleg premogovništva so bile glavne industrijske panoge, na katerih je temeljila industrijska revolucija, tekstilna industrija, metalurgija, strojna industrija in ladjedelništvo. Preobrazba agrarne družbe v industrijsko je močno vplivala na demografski, socialni, gospodarski, politični, kulturni razvoj. Prihajalo je do sodobnih oblik družbenega razslojevanja ter ločevanja med meščanskim in delavskim slojem. Zaradi industrijske revolucije je bila VB ob koncu 19. stoletja močno urbanizirana (Krajc, Prebilič, & Rebernik, 2010, str. 10–14).

Bade (2005, str. 167) v svojih raziskovanjih ugotavlja, da si je 60 do 70 odstotkov izseljencev VB v poznem 19. stoletju prizadevalo priti v Ameriko, ostalih 30 odstotkov pa v britanske kolonije. Vendar pa se je pred prvo svetovno vojno ta odstotek znižal na 37 odstotkov, saj so se izseljenci raje izseljevali v Avstralijo, Novo Zelandijo in Kanado. V tem obdobju pa je bilo zaznati tudi povečano vračanje migrantov iz kolonij v matično državo.

Slika 2: Britanski imperij (označen z odebeljeno črto) na zemljevidu iz leta 1879

Vir: British Empire, New World Encyclopedia online, 2016.

Britanski imperij je bil največji leta 1933, saj je obsegal 32 milijonov kvadratnih kilometrov, kar je bilo kar 24 odstotkov celotne Zemljine kopne površine, število prebivalcev pa je obsegalo 502 milijona, kar je bilo v tistem obdobju četrtno vsega svetovnega prebivalstva. Imperij je v tem času obsegal Irsko, Indijo, Kanado, Avstralijo, Novo Zelandijo, Novo Fundlandijo ter Južnoafriško unijo (Bade, 2005, str. 191).

2.2 Obdobje po 2. svetovni vojni in priključitev EU

2.2.1 Migracije po 2. svetovni vojni

Začetek 1. svetovne vojne je zaznamovala britanska okupacija nemških prekomorskih kolonij v Afriki. Več kot 2 milijona vojakov iz kolonij se je pod britansko zastavo borilo v Afriki in na Bližnjem vzhodu (British Empire, 2016). V letu 1929, ko se je začela gospodarska kriza pa se je zgodil pomemben preobrat: kriza je spodbudila vračanje v domovino in tako je VB to leto prvič imela več priseljencev kot izseljencev (Bade, 2005, str. 293).

Drugo svetovno vojno je zaznamovalo preganjanje Judov in drugih manjšin, ki niso ustrezali nacistični ideologiji. V VB se je v tem času uspešno priselilo okoli 50.000 Judov, ki so lahko vstopili v državo, saj so bile v veljavi kvote, ki so migracije omejevale na določeno število (Migration Watch UK, 2014). Po koncu 2. svetovne vojne so se države morale ponovno »postaviti na noge«, saj so bile ekonomsko izčrpane in razrušene. Prevladovale so delovne migracije. VB je tako zaposlovala predvsem ljudi iz Poljske in Ukrajine. Zanimiv je podatek, da se je število poljskega prebivalstva v VB od leta 1931 do 1951 povečalo za več kot 3-krat (Migration Watch UK, 2014).

Obdobje hladne vojne (Bade, 2005, str. 334–335) je bilo obdobje »priviligiranih« migracijskih povezav, ki so se navezovale na stare selitvene tradicije in kulturnozgodovinske povezave. Tako so se v VB priseljevali Irci, prebivalci anglokaribskega območja in Bangladeša ter Pakistanci. Ker je konec 2. svetovne vojne pomenil tudi konec kolonialne dobe, so se po letu 1947, ko so pridobili samostojnost, v VB množično priseljevali prebivalci Indije. Med letoma 1947 in 1955 jih je v VB prišlo več kot 60 tisoč (Migration Watch UK, 2014).

Za vse prebivalce britanskih kolonij je vse do leta 1962 veljalo, da lahko vstopijo v VB brez kakršnih koli omejitev, saj so bili obravnavani kot prebivalci matične države. To se je spremenilo s sprejetjem Zakona o priseljevanju Skupnosti narodov bivših kolonij VB leta 1962, ki je določal, da so vsi migranti, ki nimajo izdanega potnega lista s strani britanske vlade, podvrženi dodatni kontroli in oviram pred vstopom v VB (Migration Watch UK, 2014). Da bi dosegli omejitev priseljevanja prebivalcev iz nekdanjih kolonij, so kasneje sprejeli še dva zakona o priseljevanju, in sicer leta 1968 in 1971.

Ob koncu 90-ih let je veliko držav članic Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj (v nadaljevanju OECD) in EU spremenilo zakonodajo na področju meddržavnih selitev, večina s ciljem zaostritve kontrole meja ter pogojev za vstop, bivanje in zaposlitev v državi. Najpomembnejši ukrepi, ki so jih uvedle države EU (Bevc, Prevolnik, & Verlič-Christensen, 2000, str. 19):

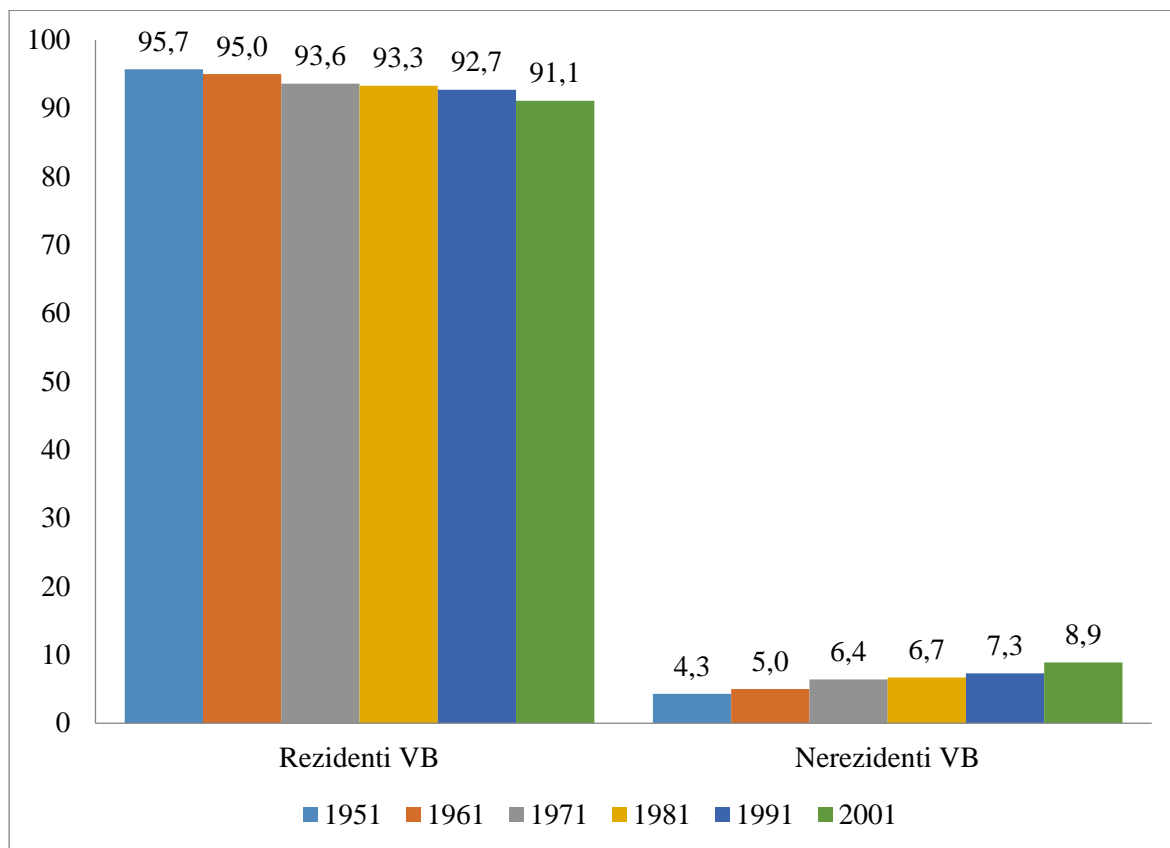
- Povečanje števila zaposlenih na kontrolah meja, ki naj bi učinkoviteje preprečevali ilegalne migracije in tihotapljenje ilegalnih migrantov.
- Ustanovitev centrov za zadržanje tujcev, ki so ilegalno prestopili mejo.
- Reguliranje vstopa tujcev s postavljanjem letnih kvot.
- Višje kazni za ilegalen prestop meje in trgovino s priseljenci.
- Izboljšanje socialne integracije legalno živečih tujcev v državi prejemnici.
- Zaostritev pogojev za vstop in bivanje tujcev ter pridobitev statusa begunca.
- Uvedba kazni za humanitarne organizacije, ki dajejo pomoč neregistriranim tujcem.
- Uvedba kazni prevoznikom podjetjem, ki ne preverjajo identitete svojih potnikov.
- Izboljšanje tehnologije za odkrivanje ponarejenih potnih listin.
- Boljše sodelovanje in pretok informacij med državnimi institucijami v boju proti ilegalnemu priseljevanju.
- Selekcija priseljencev glede na njihovo izobrazbenost in usposobljenost. Kot kriterij vstopa v razvite države se selekcionira potencialne priseljence glede na njihovo izobrazbo in usposobljenost. Prednost imajo selivci, ki bodo, glede na potrebe na trgu dela, lahko hitro našli zaposlitev in tako kratko- in dolgoročno prispevali k razvoju gospodarstva.
- Ukrepi, ki obravnavajo selitve na temelju družinskega združevanja (angl. *family reunion*). Glede priseljevanja družinskih članov priseljencev vodijo posamezne države EU zelo različno politiko.

Badawi (1981, str. 7) navaja, da so prvi muslimani imigrirali v VB v obdobju srednjega veka. Kljub temu pa je do najbolj intenzivnega poseljevanja otoka z muslimanskimi migranti prihajalo med leti 1950 in 1960. Vsaj polovica trenutne muslimanske populacije v VB je bilo rojenih tam. Večino muslimanov predstavljajo muslimani s pakistanskim, bangladeškim in indijskim poreklom. V VB pa je tudi veliko Turkov, Iračanov, Afganistancev in državljanz Bosne in Hercegovine. V državi živi tudi okoli 2.000 imamov, ki so prišli predvsem iz južne Azije in Bližnjega vzhoda. Za njihovo izobraževanje skrbita dva inštituta, in sicer »The Muslim College in London«, in »The Markfield Institute of Higher Education in Leicestershire«, ki je bil ustanovljen leta 2000. V državi je več kot 2.000 mošej, od tega jih je 500 uradno priznanih, kar pomeni, da imajo davčne olajšave in pravico, da izvajajo priznane poročne obrede (Radu, 2009, str. 154–155). Muslimani v VB so, glede na situacije in dogajanja v Evropi, po različnih opravljenih raziskavah sprejeti najboljše ter imajo veliko več pravic kot nekateri državljani ostalih držav in se jim ni potrebno toliko podrežati samemu zakonu te države. Velika Britanija že v osnovi ni bila negativno nastrojena do muslimanskih priseljencev kot npr. nekatere ostale moderne zahodne države.

Slika 3 prikazuje stalno naraščanje števila nerezidentov VB med letoma 1951 in 2001. V letu 1951 je bilo tistih, ki so bili rojeni v tujini in so poiskali delo in namestitev v VB

1.879.634, do leta 2001 pa je ta številka zelo narasla, na 4.631.730 oseb. To naraščanje je povezano z vedno boljšimi pogoji in možnostmi za migrante.

Slika 3: Delež prebivalstva, ki je bil rojen v tujini v VB med letoma 1951 in 2001 (v odstotkih)

Povzeto in prirejeno po Office for National Statistic (v nadaljevanju ONS), *Migration Statistics Quarterly Report, 2016a*.

Tabela 6: Pritoki tujih delavcev v izbrane evropske države, 1995-2003 (v odstotkih)

Država/Leto	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
V. Britanija	74	73	77	76	69	72	69	80	77
Avstrija	22	24	19	16	21	21	25	20	23
Belgija	4	3	4	8	10	7	6	-	-
Skupaj	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Legenda: – ni podatka

Vir: SOPEMI, *Trends in international migration: Annual Report, 2004, str. 386*.

Delež tujih delavcev v posameznih državah in njihov priliv je močno povezan z ekonomsko situacijo v državah, v prvi vrsti od zmanjšanja oziroma povečanja ekonomske

aktivnosti. Priliv tujih delavcev se ves čas povečuje, kar lahko argumentiramo s sprejemom začasnih delavcev v nove tehnološke sektorje in sprejemom stalnih delavcev (SOPEMI, 2004). Raziskava, ki je objavljena v poročilu SOPEMI navaja, da je bil delež tujcev na trgu dela v VB med leti 1995 in 2003 povečan. Iz Tabele 6 je razvidno, da je bil pritek tujih delavcev v VB v letu 1995 29 odstotkov večji, kot pritek tujih delavcev v Avstrijo, prav tako je prišlo v tem letu v VB 94 odstotkov tujih delavcev več kot na primer v Belgijo. Nato se je število v VB začelo počasi povečevati. V letu 1998 se je pritek povečal za 2 odstotni točki v primerjavi z letom 1995. Nato je število v letu 1999 padlo za 7 odstotnih toč, v primerjavi z vrednostjo v letu 1998. Sledi manjši padec pritoka tujih delavcev v letu 2000 v VB, in sicer za 2 odstotka manj, kot v letu 1995. Nato je delež v letu 2001 ponovno padel na vrednost iz leta 1999. V letu 2002 je dosegel najvišjo vrednost, in sicer 99 tisoč tujih delavcev, kar zajema 7 odstotnih toč več, kot v letu 1995, če primerjamo z Avstrijo, ki pa je največji dotok tuje delovne sile prejela v letu 2001. V letu 2003 se je v VB pritek tujih delavcev zopet zmanjšal, in sicer skoraj 4 odstotne točke, v primerjavi z najvišjo doseženo vrednostjo. Če pa primerjamo z letom 1995, pa se je delež pritoka tuje delovne sile v VB povečal za 3 odstotne točke, v primerjavi s prvotno vrednostjo v letu 1995. Torej se je v celotnem obdobju od leta 1995, do leta 2003 v VB priliv tujih delavcev povečal za 3 odstotne točke, v Avstriji pa le za 1 odstotno točko.

2.2.2 Pridružitev VB EU

1. januarja, leta 1973 se je VB priključila Evropski skupnosti, ki se je kasneje preimenovala v EU. V tem času sta se pridružili tudi Danska in Irska. Državljanji vseh držav članic so imeli svobodo bivanja in zaposlovanja (Bade, 2005, str. 440).

Migrantska politika se je v obdobju od 1979 do 1997 odvijala po bolj strogih omejitvah in prepovedih. Predvsem je bila odpravljena avtomatična pravica do državljanstva vsem, ki so se rodili na britanskem ozemlju. Pripadala je samo tistim, ki so se rodili v VB, ostali pa so morali izpolniti določene pogoje, če so hoteli pridobiti britansko državljanstvo (Somerville, Sriskandarajah, & Latorre, 2009, str. 3).

Padec berlinskega zidu, razpad Sovjetske zveze in vojne v bivših jugoslovanskih republikah so povzročile migracije drugačne vrste, saj so ljudje reševali svoja življenja in upali na podelitev azila v varnih državah Evropske skupnosti.

Laburistična vlada, ki je prišla na oblast leta 1997, je s svojimi ukrepi spremenila migracijske tokove v VB. Poudarek je dala dejstvu, da ekonomski migranti pomembno prispevajo k izboljšanju ekonomije v državi priselitve. Tako so preko novega uvedenega sistema omogočili migrantom, da lahko vstopijo v VB (Clark, Drinkwater, & Robinson, 2014, str. 3).

Do zdaj so se prvotni skupnosti šestih držav članic nove članice pridružile že sedemkrat (Evropska komisija, 2016):

- januarja 1973: Danska, Irska in Združeno kraljestvo;
- januarja 1981: Grčija;
- januarja 1986: Španija in Portugalska;
- januarja 1995: Avstrija, Finska in Švedska;
- maja 2004: Češka, Estonija, Ciper, Latvija, Litva, Madžarska, Malta, Poljska, Slovaška in Slovenija;
- januarja 2007: Bolgarija in Romunija (slednji sta dopolnili peti krog širitve, ki se je začel maja 2004) ter
- julija 2013: Hrvaška.

3 OBDOBJE MIGRACIJ PO LETU 2004

3.1 Širitev EU in prost pretok delovne sile

Odprt gospodarski trg in neomejen pretok delovne sile sta sprožila številne selitve iz gospodarskih razlogov, saj je bila v veliki meri prisotna želja po višjem zaslužku in boljšem jutri, z namenom vrnitve v matično državo. Tako se je zaradi gospodarskih razlik ter razlik v razvitosti in odnosih med vsemi članicami EU takoj ob širitvi EU začel val migracij, kjer so postale pridružene članice v večini države odselitve, stare članice Zahodne Evrope pa so postale države priselitve (Balažič, 2009, str. 97).

Ekonomska teorija migracij širše izpostavlja razmere na trgu dela, boljše možnosti poklicnega napredovanja, ugodnejše pogoje dela, obetavnejše podjetniške in investicijske možnosti in višji zaslužek. Predvideva, da lahko ljudje maksimizirajo svoje bogastvo in s tem tudi svojo blaginjo, ki pripomore k njihovi sreči in zadovoljstvu. Vzrok za ekonomske migracije je smiselno iskati v ceni dela ter v različnih državah ali regijah, kjer so te razlike razvidne (Simon, 1999, str. 17–18).

Pospešeno povečevanje deleža starega prebivalstva, potrebe po delovni sili in občutno cenejša delovna sila iz nekdanjih socialističnih držav Vzhodne Evrope so nekateri izmed vzrokov, da VB, Irska in Švedska niso uvedle prehodnih obdobj, ki bi preprečila prihode migrantov iz teh držav. Migracije naj bi tudi pozitivno vplivale na gospodarsko rast in podjetniško iniciativnost. Pozitivni učinek je povezan tudi s trgov delu, saj naj bi povzročale boljšo konkurenčnost na trgu dela in povečevale motiviranost za delo. Raziskave nakazujejo, da naj bi bili migranti nadpovprečno nagnjeni k varčevanju in investiranju. Strmijo tudi k temu, da s svojim delom in učinkovitostjo pokrivajo nekatera pomembna poslovna področja (Simon, 1999, str. 20–22).

Migracije imajo vsekakor pomemben vpliv na mednarodno menjavo. Preseljevanje delavcev iz ene države v drugo in s tem spreminjanje obsega ponudbe na njenih trgih dela vplivata na izenačevanje ekonomskih možnosti med obema državama in s tem na zmanjšanje obsega mednarodne menjave, kar pozitivno vpliva tudi na ostale pomembne faktorje (Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, 2010).

3.2 Migracijska politika VB v tem obdobju

»Britanski sistem, ki temelji na multikulturni sestavi nacije in politiki etničnih manjšin, spodbuja identifikacijsko integracijo (identifikacija z državo), medtem ko družbena, kulturna in strukturna integracija, predvsem na področju izobraževanja in zaposlitve, precej zaostajajo« (Komac, 2007, str. 112–113).

VB ima vzpostavljen sistem usposabljanja in razvoja zaposlenih. Za migrante imajo posledice naslednji temeljni učinki tega sistema (Green, 2013, str. 1–2):

- Kdo od migrantov bo deležen določenih usposabljanj, je v večini primerov v rokah delodajalcev, saj imajo le-ti v trenutnem sistemu največjo moč odločanja, za programe usposabljanja so največkrat prikrajšani zaposleni v panogah, kjer potrebujejo nizko kvalificirano delovno silo.
- Fleksibilen sistem omogoča bolj dostopen trg delovne sile tudi migrantom z manj izkušnjami in kvalifikacijami.
- Sistem najbolj koristi tistim, ki se v njem najbolje znajdejo in znajo iz sistema potegniti največ ugodnosti ter obvladajo angleški jezik. Tisti migranti, ki angleškega jezika ne razumejo najbolje, pa velikokrat izgubijo priložnost za dodatno usposabljanje in izobraževanje.
- V letih 2006–2007 je britanska vlada prekinila financiranje programov usposabljanja in izobraževanja za migrante, le-ti si morajo sedaj določene stroške plačevati sami, kar pa za revnejše migrante pomeni dodatno oviro za vstop na trg delovne sile.

Tabela 7: Značilnosti imigrantov VB v letu 2010/2011

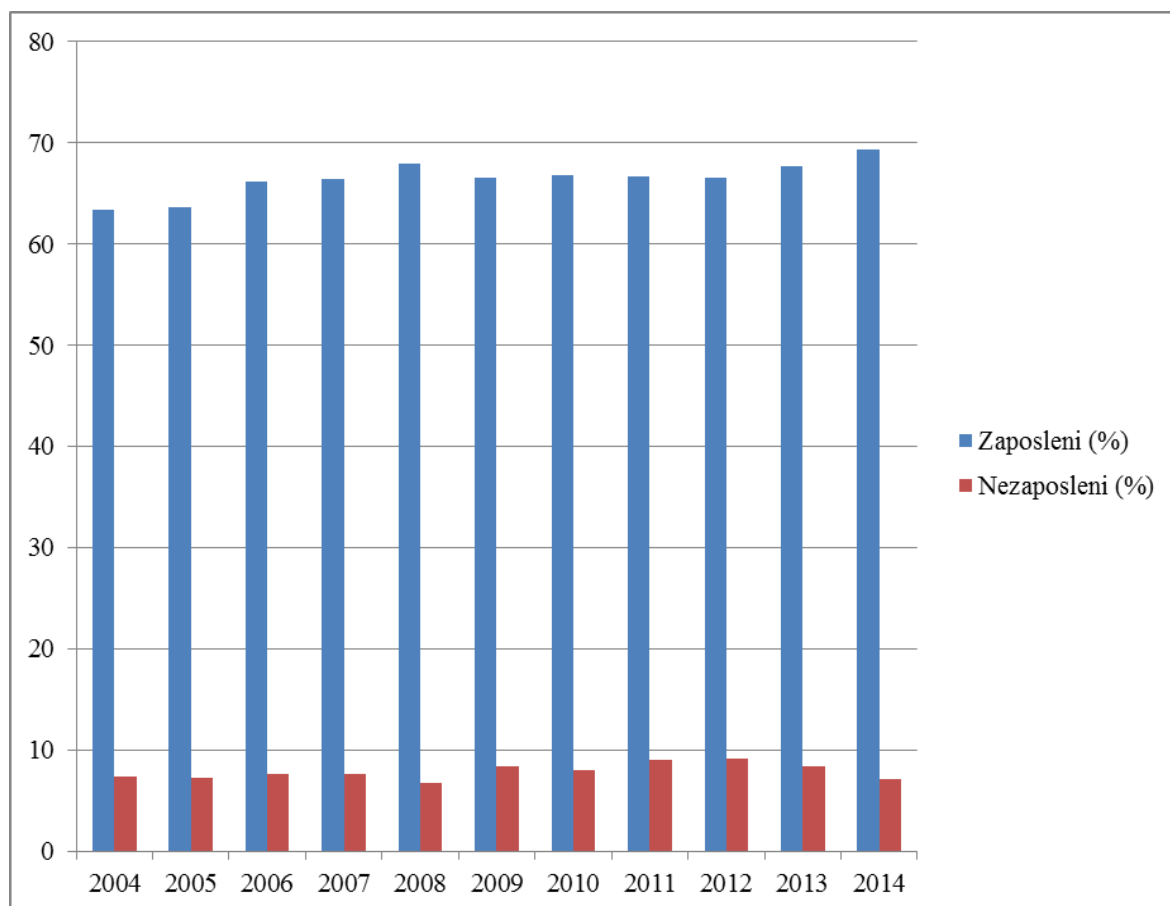
Rojeni v tujini (v tisočih)	Odstotek žensk	Odstotek prispelih migrantov v letu 2010/2011	Odstotek migrantov starih od 15–24	Odstotek migrantov starih od 25–64	Odstotek migrantov starih od 65+	Odstotek nižje izobraženih	Odstotek srednje izobraženih	Odstotek visoko izobraženih
7.409,3	51,8	24,3	13,9	73,6	12,4	29,1	24,3	46,6

Povzeto in prirerjeno po C. Arslan et al., A New Profile of Migrants in the Aftermath of the Recent Economic Crisis, 2014.

Tabela 7 prikazuje podatke, značilne za imigrante VB v letu 2010/2011. V VB so se preseljevali večinoma mladi, za delo spodobni migranti z visoko izobrazbo. Teh je bilo skoraj 50 odstotkov. Zanimiv je podatek, da je bilo v tem obdobju med migranti v VB 51,8 odstotkov žensk. Odstotek migrantov, starejših od 65 let je nizek, in sicer 12 odstotkov. Glede na dejstvo, da ta del prebivalstva v večini ne predstavlja učinkovite delovne sile, je ta delež relativno velik. Iz tabele je razvidno, da je bilo v tem obdobju največ in sicer 46,6 odstotkov visoko izobraženih, ki so v VB zelo zaželen kader, saj vplivajo posledično tudi na razvoj države.

Iz Slike 4 je razviden delež zaposlenih in nezaposlenih migrantov v obdobju od 2004 do 2014. Podatki so se v tem obdobju minimalno spremenili, najnižja vrednost stopnje zaposlenosti je bila dosežena v letu 2004, do leta 2014 se je dvignila za 8 odstotkov, ter dosegla najvišjo vrednost. Stopnja nezaposlenih migrantov je bila najnižja v letu 2008, vendar se je po tem letu začela zviševati kot posledica ekonomske krize, saj so nekateri delodajalci v slabših gospodarskih pogojih najprej odpuščali tuje delavce.

Slika 4: Delež zaposlenih in nezaposlenih migrantov, ki prebivajo v VB v obdobju od 2004 do 2014 (v odstotkih)

Povzeto in prirejeno po OECD, Migration Statistics, Employment, unemployment, participation rates by sex and place of birth, 2014.

Tabela 8: Deleži migrantov po stopnjah zaposlenosti, brezposelnosti in aktivnosti po spolu po letih (v odstotkih)

Migranti									
Leto/ Spol	Stopnja zaposlenosti			Stopnja brezposelnosti			Stopnja aktivnosti		
	moški	ženske	skupaj	moški	ženske	skupaj	moški	ženske	skupaj
2004	72,7	54,9	63,4	7,4	7,4	7,4	78,5	59,3	68,4
2005	72,3	55,8	63,7	7,5	7,1	7,3	78,1	60,1	68,8
2006	76,2	56,5	66,2	7,4	7,9	7,6	82,3	61,3	71,6
2007	76,8	56,1	66,4	6,9	8,6	7,6	82,6	61,4	71,9
2008	77,8	58,4	67,9	6,8	6,6	6,7	83,5	62,5	72,8
2009	75,8	57,7	66,6	8,4	8,5	8,4	82,7	63,1	72,7
2010	76,2	58,1	66,8	7,7	8,5	8,0	82,6	63,4	72,7
2011	75,2	58,7	66,7	9,3	9,7	9,5	82,8	65,0	73,7
2012	77,0	56,7	66,5	8,1	10,3	9,1	83,7	63,2	73,2
2013	77,7	58,5	67,7	7,2	9,9	8,4	83,7	64,9	73,9
2014	78,9	60,6	69,4	6,1	8,2	7,1	84,0	66,1	74,7

Povzeto in prirejeno po OECD, Migration Statistics, Employment, unemployment, participation rates by sex and place of birth, 2014.

Iz Tabele 8 je razvidno, da je bila stopnja zaposlenosti v VB v letu 2004 pri skupini migrantov 63,4 odstotka, za 17,8 odstotkov več zaposlenih je bilo med migranti moških, kar je pričakovano, saj je bilo v gradbeništvu in podobnih panogah v tem času veliko povpraševanja. Stopnja zaposlenih prebivalcev VB je bila v letu 2004 za 6,6 odstotka višja. V letu 2014 se je stopnja zaposlenosti med migranti dvignila na 69,4 odstotka, prav tako se je povečalo tudi število zaposlenih prebivalcev VB, in sicer za 3 odstotke več kot pri migrantih. Razlika je opazna pri ženskem delu prebivalcev, kjer je bilo med prebivalci VB v letu 2004 zaposlenih 65,6 odstotka ženska, v letu 2014 pa 68,4 odstotka. Med migranti je stopnja zaposlenosti tudi v letu 2014 še vedno nižja za 7,8 odstotka kot pri prebivalcih VB. Stopnja brezposelnosti je bila, če upoštevamo leto 2004 in 2014 najnižja leta 2004 pri populaciji prebivalcev VB, in sicer samo 5,5 odstotkov v skupini žensk. Med migranti je bilo v letu 2004 nezaposlenih 7,4 odstotka, v letu 2014 pa je bila najvišja in sicer 8,2 odstotkov stopnja brezposelnosti med ženskami. Stopnja aktivnosti je bila najvišja v skupini migrantov, in sicer 77,1 odstotka v letu 2014, najnižja pa leta 2004 v skupini žensk. Stopnja aktivnosti je odstotni delež aktivnega prebivalstva v skupini delovno sposobnega prebivalstva.

Tabela 9: Prejeta in poslana nakazila migrantov v VB med letoma 2004 in 2014 (v milijonih ameriških dolarjev)

Leto	Prejeta nakazila	Poslana nakazila
2004	5.920	3.552
2005	6.045	9.643
2006	6.106	10.646
2007	6.556	11.597
2008	5.995	11.212
2009	5.243	9.275
2010	4.951	9.565
2011	5.099	9.931
2012	4.945	10.077
2013	4.805	10.528
2014	4.932	11.569

Povzeto in prirejeno po The World Bank, Migration and Remittances Data, 2016.

V VB je v obdobju med letoma 2004 in 2011 število migrantov, ki so tu živeli in delali, naraslo iz 1,5 milijona na 2,5 milijona. Predvsem so to bili delavci iz Srednje in Vzhodne Evrope, od tega je bilo največ, kar tri četrtine, migrantov iz Poljske (Green, 2013, str. 4). Posledično so se s prihodom teh migrantov povečala poslana nakazila domačim v domovino, kar prikazujem v tabeli 9. V letih 2005 in 2006 so se nakazila poslana v države izven VB povečala za skoraj 3 krat. V letih 2008 in 2009, ko se je začela ekonomska kriza pa je viden rahel upad, ki pa se je z letom 2012 in delnim izboljšanjem gospodarskih kazalcev začel zviševati.

Tabela 10 prikazuje štiri največje nacionalne skupine v VB v letih 2004 in 2007, pri katerih so se posamezniki rodili zunaj VB. Število tistih, ki so bili rojeni v Indiji, se je iz 502 tisoč v letu 2004, v letu 2007 dvignilo na 613 tisoč. Število tistih, ki so bili rojeni na Irskem, se ni bistveno spremenilo, zmanjšalo se je le za 32 tisoč. V letu 2004 je bilo 281 tisoč tistih, ki so bili rojeni v Pakistanu, v letu 2007 se je njihovo število dvignilo na 405 tisoč, kar pomeni, da se je povečalo za 31 odstotkov, v letu 2007 pa je drastično naraslo število tistih, ki so bili rojeni na Poljskem. Po podatkih iz leta 2014 vidimo, da se je zelo povečalo število Poljakov, ki so tako po nacionalnosti zasedli prvo mesto po številu nerezidentov. Njihovo število se je povečalo za slabih 50 odstotkov glede na leto 2007, vzrok pa leži v dejstvu, da so Poljaki pripravljene delati tudi za veliko nižje plačilo in opravljati dela, ki ne zahtevajo veliko znanja in izkušenj in se jih Britanci izogibajo. Kot se je število Poljakov povečalo, se je na drugi strani zmanjšalo število indijskih in pakistanskih migrantov, kar gre predvsem pripisati strožjemu vizumskemu režimu.

Tabela 10: Štiri največje nacionalne skupine v VB v letih 2004 in 2007 (v tisočih), pri katerih so se posamezniki rodili zunaj VB

Država/Leto	Število nerezidentov		
	2004	2007	2014
Indija	502	613	348
Irska	452	420	337
Pakistan	281	377	197
Poljska	73	405	748

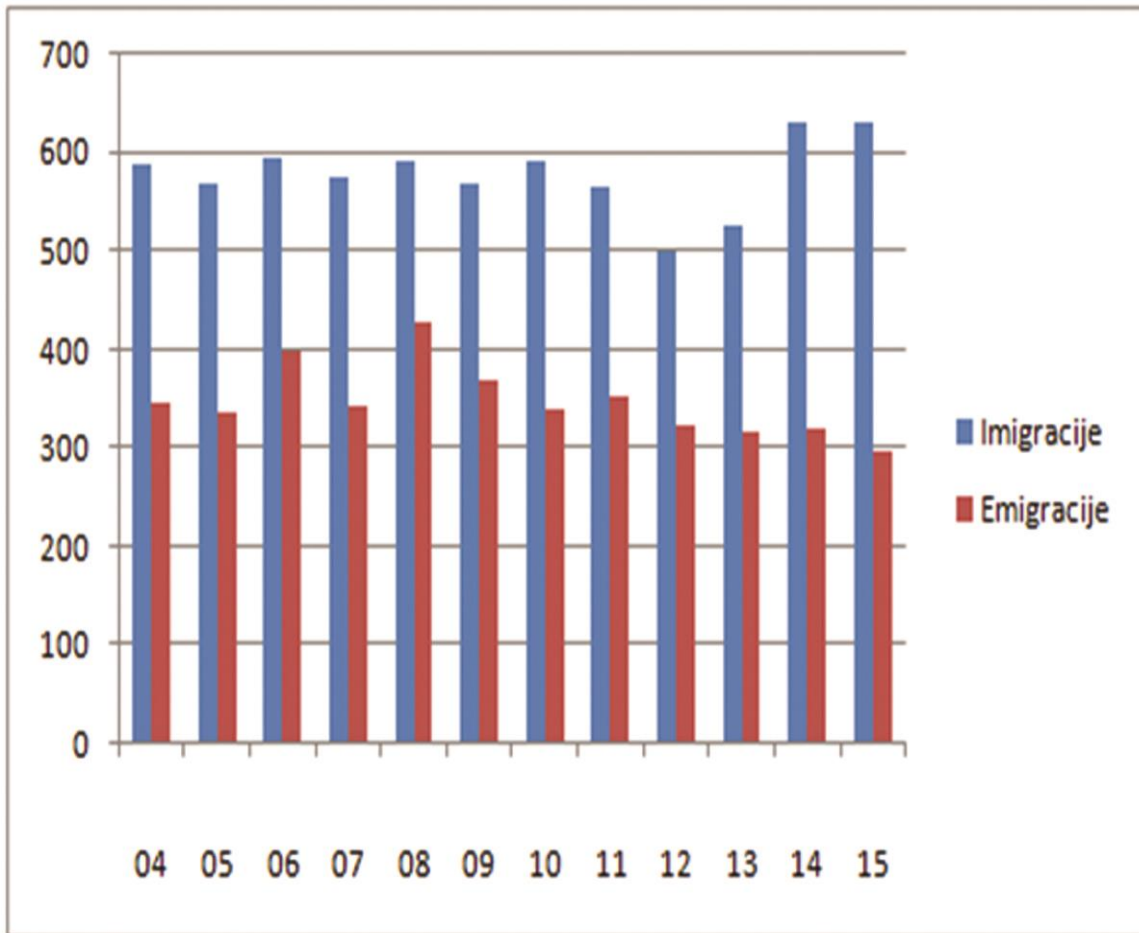
Vir: Povzeto in prirejeno po OECD, International Migration Database, 2016.

Ko so države članice iz Vzhodne Evrope vstopile v EU, ni nihče predvideval tako velikega porasta migrantov, razloge za to najdemo (The Story of UK Migration, 2010, str. 10):

- V napačnem predvidevanju števila migrantov, saj so bile napovedi nižje,
- V VB so kot ilegalni migranti delali že od prej, pred priključitvijo. Po priključitvi so uredili svoj uradni status,
- Privabila sta jih nizka brezposelnost in življenjski standard,
- V samem privabljanju migrantov s strani britanskih delodajalcev.

Kot je razvidno iz Slike 5, je bilo število imigracij v VB med letoma 2004 in 2009 konstantno med 570 in 590 tisoč. V letu 2008 v času ekonomske krize se je število imigracij znižalo za približno 20 tisoč migrantov. Drastičen padec imigracij pa so v VB zabeležili v letih 2012 in 2013, za kar pa je vzrok nova migracijska politika, saj se je vlada odločila, da bo z novimi ukrepi in omejitvami poskušala zmanjšati tok migrantov v državo. Zmanjšanje je vidno predvsem na račun migrantov iz tretjih držav, saj so se zelo zmanjšala dovoljenja za prebivanje. V času ekonomske krize pa se je zvišalo število emigrantov, ki so odhajali iz VB v iskanju novih zaposlitvenih priložnosti v drugih državah, ki jih kriza ni tako prizadela. Iz Slike 5 je tako razvidno, da so se v letih po krizi, ko so se začele gospodarske razmere v VB izboljševati emigracije začele zniževati. V letih 2014 in 2015 je ponovno viden velik porast migracijskih tokov v VB, vendar pa tokrat ne le zaradi dela, ampak zaradi porasta beguncev iz vojnih območij, ki so zaprosili za azil v VB. Vzporedno z begunci se je povečal tudi priliv ekonomskih migrantov predvsem iz Afganistana, Pakistana in sosednjih držav.

Slika 5: Migracije v VB med letoma 2004 in 2015 (v tisočih)

Povzeto in prirejeno po ONS, Migration Statistics Quarterly Report, 2016b.

V letu 2015 je bilo po podatkih Eurostata dolgoročno priseljenih 257.000 priseljencev, ki so državljani EU. 11 odstotkov priseljencev se je v obdobju do enega leta iz Velike Britanije odselilo.

V Tabeli 11 prikazujem zaposlenost domačih prebivalcev in imigrantov po dejavnosti. Pričakovano je največji delež zaposlenih migrantov, ki prihajajo iz tretjih držav v javnih storitvah, izobraževanju in zdravstvu. Prav tako je visok delež migrantov zaposlenih v hotelih in restavracijah. Visok je tudi delež migrantov v bančništvu in financah, kar pa ni presenetljivo, saj so v londonskem finančnem središču podružnice vseh največjih bank ter investicijskih in finančnih družb.

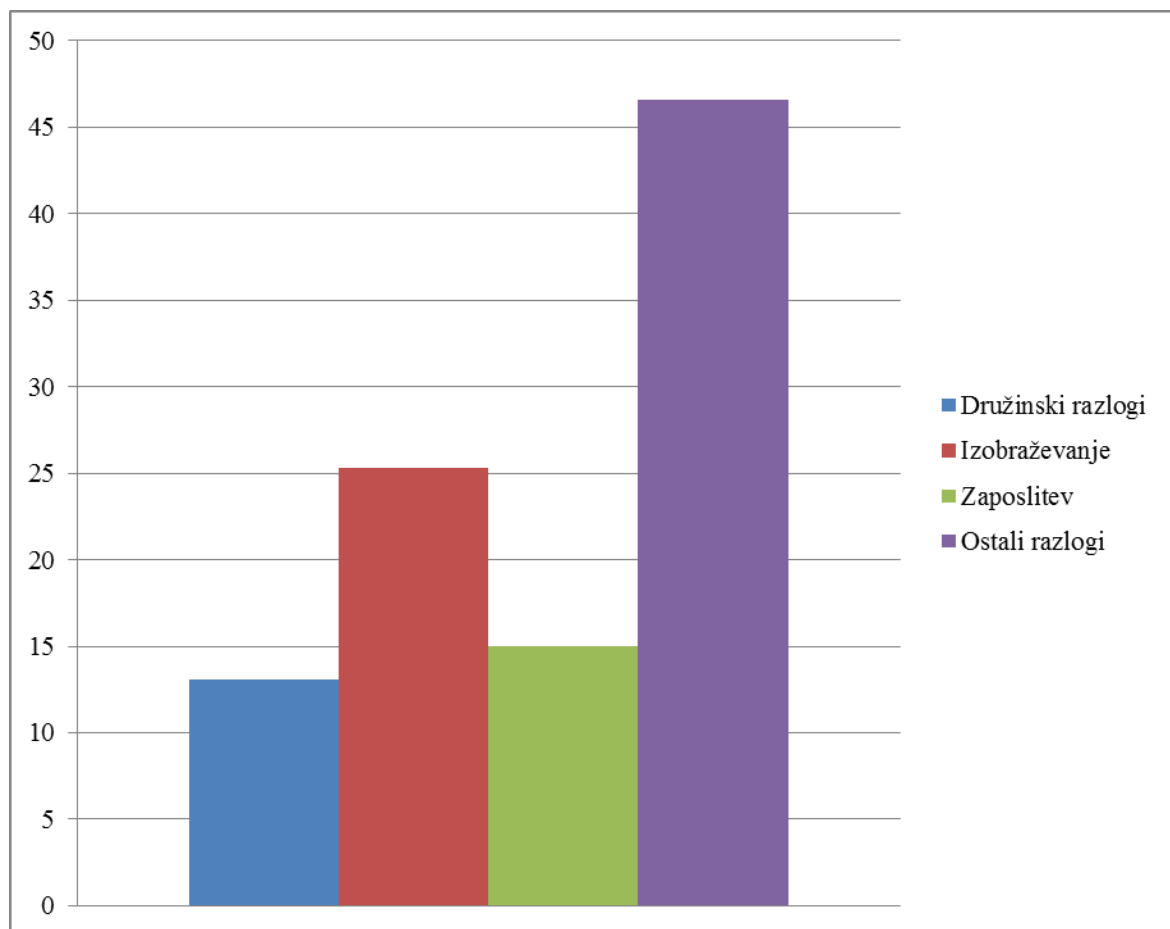
Tabela 11: Prikaz deleža zaposlenih državljanov VB in imigrantov po dejavnosti v letu 2012 (v odstotkih)

Dejavnost/zaposleni	Državljeni VB	Vsi imigranti	
		Države v EGP	Države izven EGP
Kmetijstvo in ribištvo	1,6	1,7	0,2
Energetika in vodni viri	1,4	0,7	0,7
Proizvodnja	11,0	14,8	7,2
Gradbeništvo	7,5	8,3	3,6
Distribucija, hoteli in restavracije	18,1	21,5	22,4
Transport in komunikacije	5,8	7,0	8,2
Bančništvo, finance in zavarovalništvo	17,4	20,5	21,8
Javne storitve, izobraževanje in zdravstvo	30,8	19,7	31,0
Ostale storitve	6,4	5,7	6,0
Skupaj zaposleni po dejavnosti	100,0	100,0	100,0

Povzeto in prirejeno po T. Frattini, Moving up to the Ladder? Labour Market Outcomes in the UK amid Rising Immigration, 2014, str. 14.

Na Sliki 6 vidimo število izdanih prvih dovoljenj za prebivanje v letu 2013. Če zanemarimo ostale razloge, vidimo, da je v tem letu prevladovalo zanimanje za izobraževanje in študij, saj je bilo izdanih kar 183.197 dovoljenj za prebivanje, za zaposlitev pa samo 108.552.

Slika 6: Delež izdanih prvih dovoljenj za prebivanje v VB glede na razlog v letu 2013 (v odstotkih)

Povzeto in prirejeno po Eurostat, *Asylum and Managed Migration*, 2016a.

3.3 Ekonomski učinki priseljevanja

Izračunavanje neto fiskalnega prispevka imigrantov je zapleteno. Rezultati so v veliki meri odvisni od metodologije, upoštevanega časovnega obdobja, predpostavk o tem, kaj vključiti in česa ne, kaj se upošteva kot čista javna dobrina, ustrezna diskontna stopnja, koga določiti za demografsko enoto analize, ali se odločiti raje za posameznike ali raje izbrati gospodinjstva. Splošno sklepanje množice teh raziskav je, da so socialni transferji manjkrat namenjeni priseljencem kot domačinom z enakimi karakteristikami, kadar pa so namenjeni priseljencem, je njihov nivo bistveno nižji. To nakazuje na dejstvo, da je neto prispevek priseljencev in njihovih potomcev v državni proračun pozitiven (Coppel, Dumont, & Visco, 2001, str. 20).

Ne glede na to, na kakšen način se udejanja globalizacijski proces, ali skozi migracijo delovne sile, mednarodne tokove kapitala ali skozi mednarodno menjavo, v vsakem primeru je končni rezultat enak. Z večanjem povezav med različnimi gospodarstvi se

izenačujejo tudi ekonomske možnosti na trgih držav, ki so povezane. Prisotnost ene vrste tokov znižuje spodbude za preostale tokove. Zelo pomembno je to za EU, saj prost pretok blaga, storitev in kapitala med državami članicami na dolgi rok znižuje razlike v dohodkih med povezanimi gospodarstvi, s tem pa se tudi hkrati zmanjšuje osnovna spodbuda za migracijske tokove (Borjas et al., 2008, str. 8).

Pomembne socialno ekonomske značilnosti migrantov (Boeri, Hanson, & McCormick, 2002, str. 21):

- Migranti so povprečno mlajši od domačega prebivalstva.
- Delež moških med njimi je višji kot delež moških med domačini.
- Migranti so koncentrirani v mestih.
- Migranti so, ko govorimo o delavcih, manj usposobljeni kot domače prebivalstvo.
- Poklicni status migrantov je nižji od poklicnega statusa domačega prebivalstva.
- Brezposelnih migrantov je več kot brezposelnih domačinov.

Tabela 12: Razlogi za imigracijo migrantov v VB po letih in razlogu za selitev (v odstotkih)

Leto/Razlog	Zaposlitev	Spremljanje/Pridružitve	Izobraževanje	Ostali razlogi
2004	41,0	18,3	26,5	14,2
2005	45,9	15,7	26,1	12,3
2006	42,6	19,0	28,4	10,0
2007	44,8	15,7	27,4	12,0
2008	40,2	16,1	32,0	11,7
2009	36,4	14,3	39,8	9,4
2010	36,2	14,3	42,4	7,1
2011	34,7	13,9	43,7	7,7
2012	38,7	13,3	38,7	9,2
2013	42,4	14,1	35,0	8,5
2014	45,9	14,7	31,5	7,9

Povzeto in prirejeno po ONS, Migration Statistics Quarterly Report, 2014, 2016b.

V tabeli 12 prikazujem razloge zaradi katerih so tuji državljani največkrat migrirali v VB. V obdobju med letoma 2004 in 2014 prevladuje zaposlitev kot razlog za preseljevanje. V obdobju po letu 2008, ko se je začela ekonomska kriza pa vidimo, da je zanimanje za zaposlitev manjše ter prevladuje zanimanje za študij in izobraževanje.

Empirični podatki nakazujejo, da so ekonomski vplivi obsežnih migracij običajno zelo majhni, negativni ali celo prehodni. Obstaja več možnosti, da migracije v prihodnosti povečajo gospodarsko rast države (Trade Union Congress, 2007, str. 29). Castles in Miller (2009, str. 231) navajata da imajo lahko migracije v državah gostiteljicah za različne

skupine različen vpliv, največ koristi imajo delodajalci, največ negativnih učinkov pa lahko migranti povzročijo neusposobljeni delovni sili, saj se jim lahko zniža plačilo in poveča njihov delež brezposelnosti.

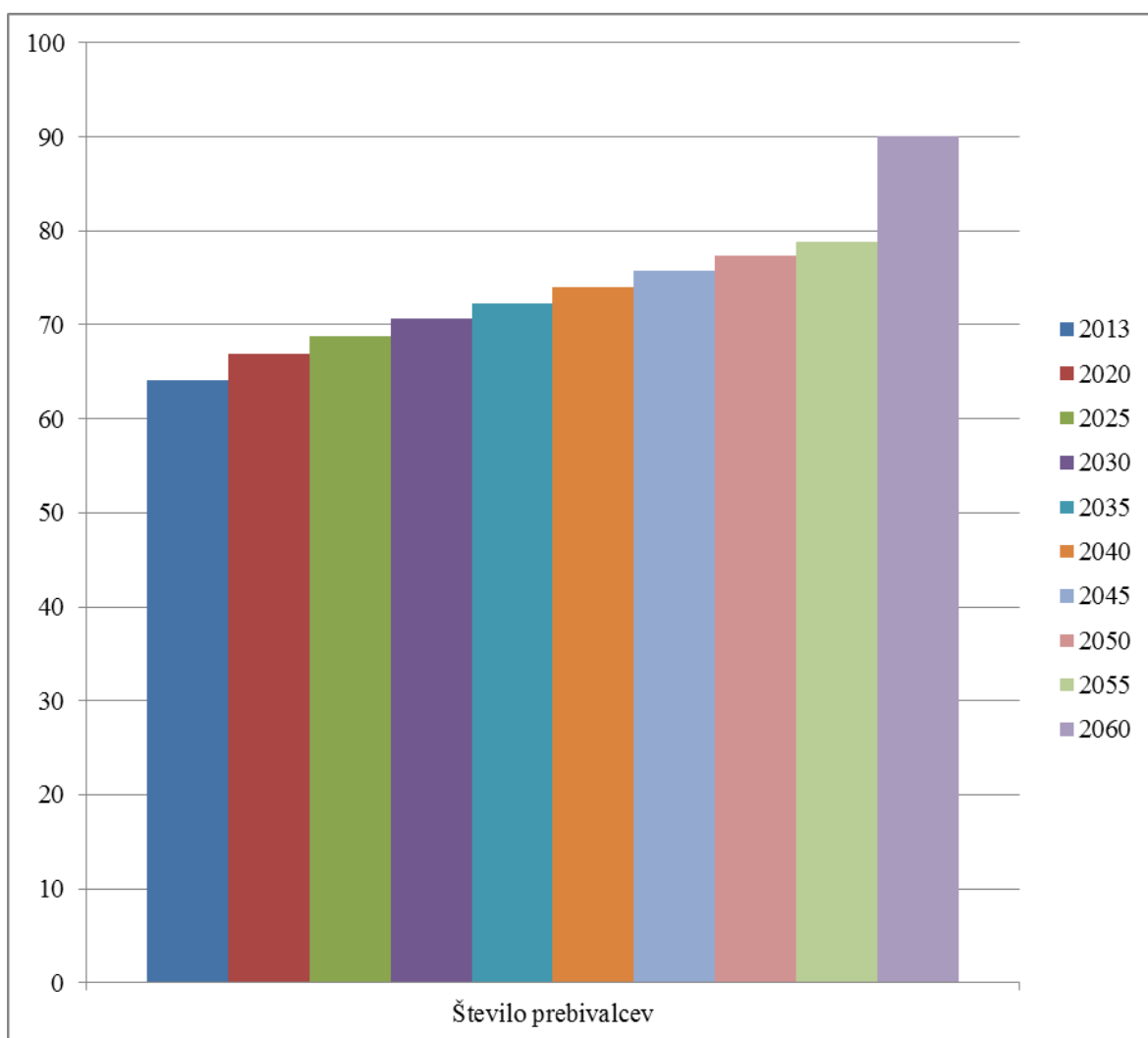
S priseljevanjem se absolutno povečuje razpoložljiva delovna sila v gospodarstvu, kar povečuje potencialni obseg proizvodnje in omogoča hitrejšo gospodarsko rast. Številne študije v večini potrjujejo, da ima priseljevanje veliko pozitivnih ekonomskih učinkov (Evropska komisija, 2008, str. 50).

Guardia in Pichekmann (2006, str. 23–24) navajata, da ima priseljevanje lahko pozitivne posledice na trg dela zaradi več različnih razlogov. Pomemben razlog je, da pomaga ublažiti pomanjkanje specifične delovne sile, zlasti na področjih, kjer določenih del domača delovna sila zaradi različnih osebnih razlogov ni pripravljena opravljati. Kot primer se najbolj izpostavljata panogi gradbeništva in gostinstva, kjer je povečana potreba po sezonskih delavcih, kar domačinov ne moti. Priseljevanje prispeva tudi k podjetništvu in raznim inovativnim podvigom.

Predvideno je, da se bo vedno bolj večal odstotek starejšega prebivalstva, ki ni delovno aktivno in ki v državno blagajno ne prinaša nobenega denarja. Ravno iz tega razloga menim, da bodo migranti, še posebej tisti, ki bodo delovno usmerjeni in morda tudi bolj izobraženi v VB, v prihodnje zaželeni, kar pa lahko po drugi strani psihološko slabo vpliva na mlado britansko prebivalstvo, pri katerem se lahko pojavi strah pred tem, da bodo migranti zasedali tudi boljša delovna mesta. Iz Slike 7 je razvidno, da se bo število prebivalstva v VB z leti zviševalo. V letu 2050 naj bi VB štela 17 odstotkov več prebivalcev kot v letu 2015. Če primerjamo dejansko stanje v VB v letu 2015, je le-ta imela 64.643.370 prebivalcev. Prihodnji trendi napovedujejo v 66.693.272 prebivalcev v letu 2020, drastičen dvig prebivalstva je predviden tudi v letih 2030 in 2040, tako da kažejo projekcije, da bi VB v letu 2050 imela kar 77.177.523 prebivalcev.

Iz Slike 7 so razvidne projekcije Eurostata EUROPOP 2013 naraščanja prebivalstva v VB vse do leta 2060. Vse do leta 2055 je predvideno enakomerno naraščanje, ki pa se do leta 2060 zelo poveča. Projekcije temeljijo na predpostavki, da se bo življenjska doba povišala, stopnja rodnosti naj bi se na račun migrantov tudi povečevala, stopnja umrljivosti pa naj bi se v prihodnosti zaradi dobrega zdravstvenega sistema in oskrbe znižala. Tako veliko povečanje migracijskih tokov v VB med letoma 2055 in 2060 je predvideno tudi zaradi prihoda ekonomskih migrantov iz Afrike, saj se predvideva tam poslabšanje klimatoloških razmer in s tem ugodnih razmer za življenje, tako, da bodo prebivalci primorani poiskati prebivališča v državah z ugodnejšo klimo.

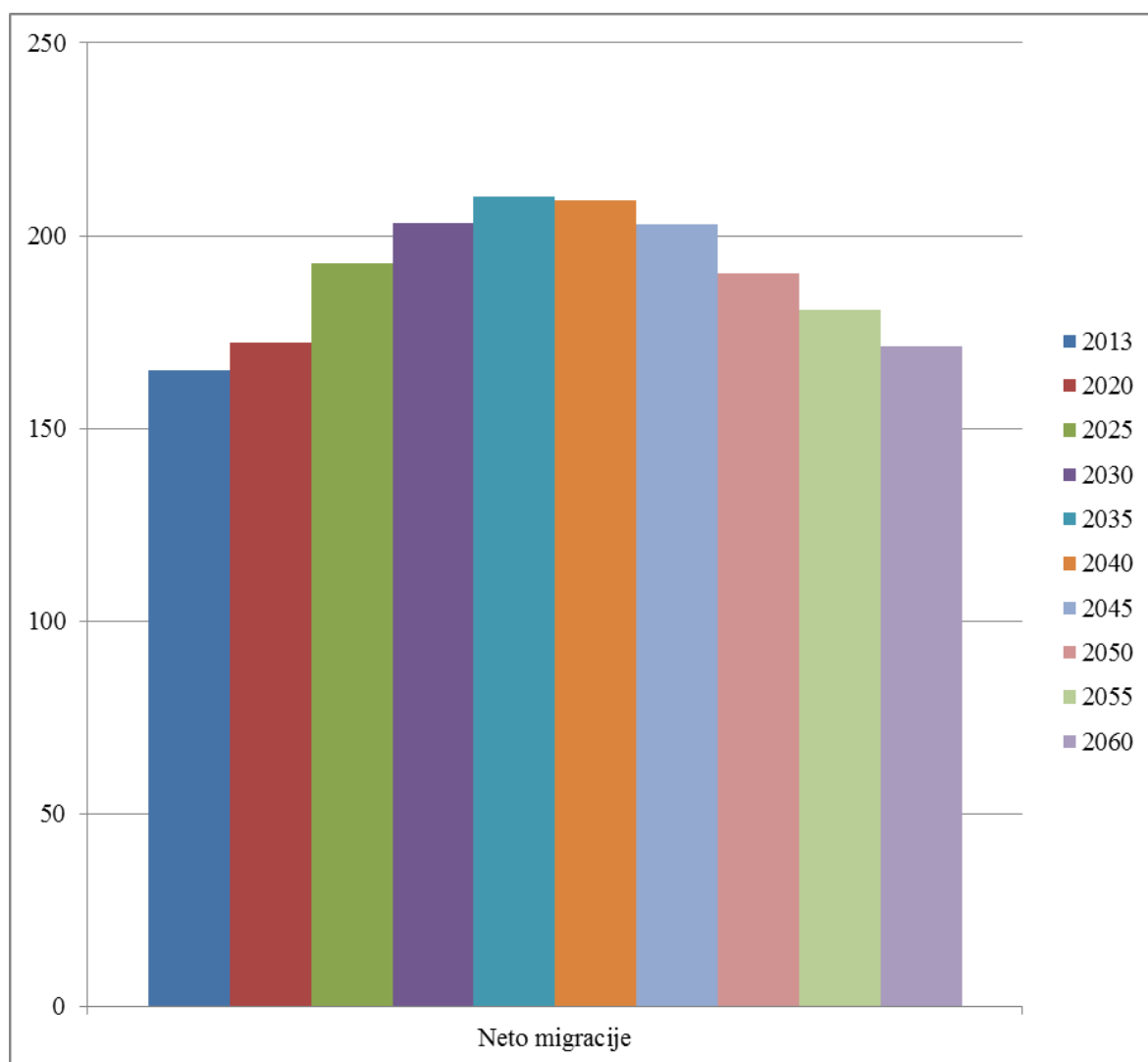
Slika 7: Projekcije naraščanja prebivalstva v VB do leta 2060 (v milijonih)

Povzeto in prirajeno po European Commission, The 2015 Ageing Report, 2014.

Na Sliki 8 projekcije EUROPOP 2013 prikazujejo neto migracije v VB do leta 2060. Od leta 2013 do leta 2025 naj bi se neto migracije povečale za 14 odstotkov. Najvišja stopnja je predvidena v letu 2035, in sicer za 21 odstotkov v primerjavi z migracijami v letu 2013. Nato je predviden do leta 2060 padec neto migracij, in sicer naj bi se le te do leta 2060 ponovno vrnile na podobno raven, kot v letu 2013. Vsekakor pa je ta scenarij odvisen od številnih faktorjev in sprememb, ki bodo vplivale v prihodnosti na gospodarstvo, ter ostala področja na državni in seveda svetovni ravni.

Slika 8: Projekcije neto migracij v VB do leta 2060 (v tisočih)

Povzeto in prirejeno po European Commission, *The 2015 Ageing Report*, 2014.

3.4 Britanska diaspora

Diaspora pomeni izseljeno etično skupnost, beseda diaspora pa izvira iz grščine. Prvotno se je uporabljala za tiste narode, ki so bili prisiljeni zapustiti svojo domovino. Njihova značilnost je tudi ta, da vedno živijo v upanju, da se bodo vrnili v svojo domovino, čeprav se to nikoli ali pa zelo redko zgodi (Diaspora, b.l.).

Koleša (2014, str. 26–27) v svojem delu takole povzame diaspore:

- So entitete, ki lahko vplivajo na politiko v državi, kjer živijo.
- V domovino pošiljajo finančna sredstva in od tega pričakujejo določene koristi.
- Lahko delujejo tudi v državi, kjer živijo in posredno pomagajo domovini.
- Opirajo se na skupno identiteto kot del naroda.

Britanska diaspora sestoji iz britanskih prebivalcev in njihovih potomcev, ki so emigrirali v tujino. Britanci so v zgodovini migracij bili med prvimi, ki so emigrirali v druge države, predvsem v Avstralijo in Severno Ameriko. Bili so tisti, ki so močno zaznamovali ostale kontinente (Ember, Ember, & Skoggard, 2004, str. 47–56).

Tabela 13: Britanska diaspora: število britanskih državljanov po posameznih državah v letu 2006

Država	Število britanskih državljanov
Avstralija	1.300.000,00
Španija	761.000,00
ZDA	678.000,00
Kanada	603.000,00
Irska	291.000,00
Nova Zelandija	215.000,00
Južna Afrika	212.000,00
Francija	200.000,00
Nemčija	115.000,00
Portugalska	60.000,00
Ciper	59.000,00
ZAE	55.000,00
Pakistan	47.000,00
Singapore	45.000,00
Izrael	44.000,00
Nizozemska	44.000,00

Vir: Brits Abroad: Country-by-country, 2006.

Iz Tabele 13 vidimo, da je v letu 2006 največ britanskih državljanov živelo v Avstraliji, kjer je bil prav delež prebivalstva z britanskimi predniki največji. Presenetljivo ji sledi Španija, kamor so se množično selili upokojenci zaradi toplega podnebja. Tradicionalno ji sledijo Združene države Amerike (v nadaljevanju ZDA), ki so po številu priseljenih britanskih državljanov imele prvo mesto do konca 18. stoletja, ko je VB izgubila svoje kolonije ter si nato prisvojila Avstralijo, kamor je premeščala kaznjence, saj so bili britanski zaporj prenapolnjeni.

3.5 Beg možganov

Čeprav je VB država z dokaj visokim življenjskim standardom, se kljub temu tudi ona sooča z begom visoko kvalificirane in usposobljene delovne sile. Kot že v preteklosti, se Britanci največ izseljujejo v Avstralijo, ZDA in Kanado, kjer so marsikomu ponujene še boljše delovne razmere in ugodnosti ter prilika za raziskave in razvoj kot v VB. Zato se iz VB izseljujejo mnogi britanski znanstveniki, ki gredo na Univerze v ZDA ter deloma tudi

Kanado in Avstralijo, saj imajo tam pogosto boljše pogoje za raziskovanje, ki so povezani tudi v veliki meri z večjim financiranjem, ki lahko omogoči boljše pogoje in opremo za raziskave. Največkrat se ti znanstveniki ne vrnejo domov, ampak si v tujini ustvarijo uspešno ime in kariero ter se v domovino vračajo samo še občasno. Na račun njihove izselitve, se v VB priseljujejo visoko usposobljeni migranti iz drugih držav, vendar pa so ti pripravljeni enako delo opravljati za nižje plačilo, kar pa mnogi delodajalci s pridom izkoristijo.

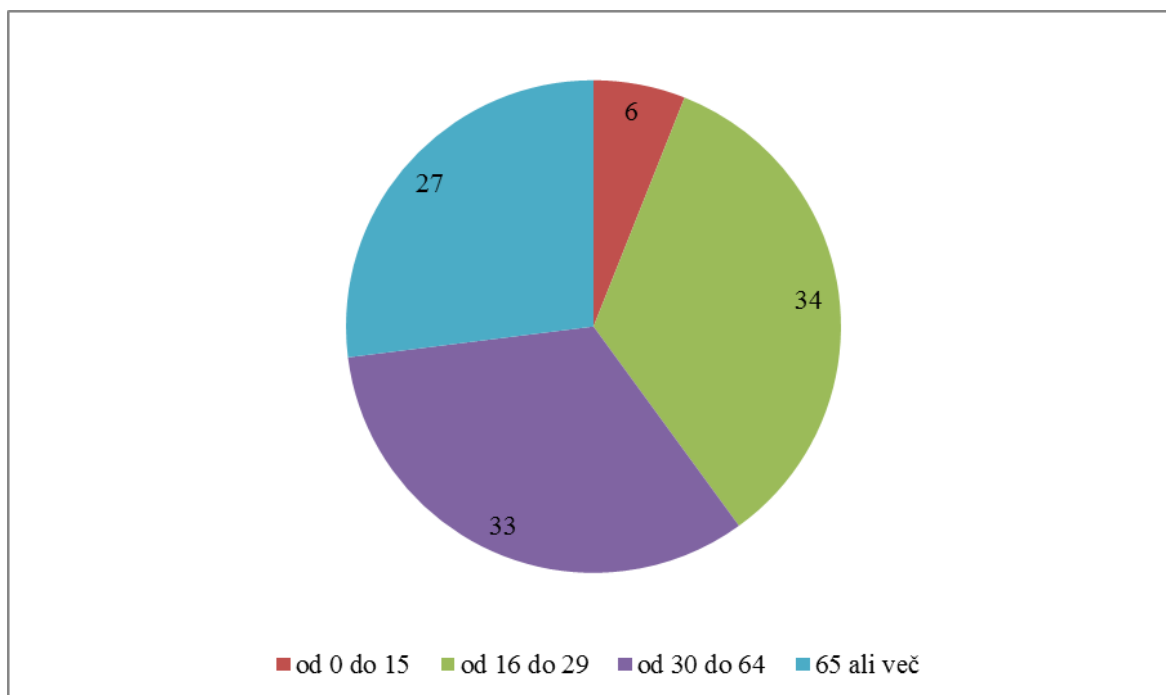
Neskladje med razvojno in migracijsko politiko je najbolj očitno na primeru visoko izobražene delovne sile, ki jo razvite države privabljajo iz držav v razvoju. Beg možganov ima za razvoj gospodarsko manj razvitih držav dolgoročne negativne posledice. Problem bega možganov je še posebej pereč v zdravstvenem sektorju. Članica parlamentarnega odbora EU in afriških, karibskih ter pacifiških držav se je slikovito izrazila, da je več malavijskih medicinskih sester v Manchesteru VB kot v Malaviju in da je v Chicagu več etiopskih zdravnikov kot v Etiopiji. Neskladnost je vidna na primeru politike VB, ki obenem z razvojno pomočjo financira razvoj malavijskega zdravstvenega sektorja in spodbuja migracije zdravstvenega osebja v VB (Organisation for Economic Co-operation and Development (v nadaljevanju OECD), 2007).

3.6 Primer priseljevanja Poljakov v VB

Poljska je s 1. majem 2004 postala del EU in s tem pridobila prost vstop na evropski trg dela. Države razen VB, Irske in Švedske so uvedle različne omejitve, saj so se bale, da bodo migranti v iskanju dela in boljših zaslužkov množično prihajali predvsem iz držav Vzhodne Evrope. Povsem pa so morale sprostiti prost pretok dela do leta 2011. Poljska je bila v tem obdobju v slabem ekonomskem stanju, zato so se Poljaki množično odločali za odhod v VB, saj so v tej državi videli možnost hitre zaposlitve in izboljšanja finančnega položaja. Iz Poljske so množično odhajali tudi migranti z visoko izobrazbo, saj so bili zaradi višjega zaslužka pripravljeni delati tudi na delovnih mestih, ki so zahtevala nižjo stopnjo izobrazbe, kot so jo imeli sami (Balažič, 2009, str. 100–101).

Sliki 9 in 10 prikazujeta oceno starostne strukture na Poljskem rojenega prebivalstva VB in izhaja iz letnega anketiranja prebivalstva. Podatki so bili pridobljeni z anketiranjem delovne sile. Vzorec vključuje vse na Poljskem rojene posameznike, ki so bili rezidenčno prebivalstvo VB vsaj šest mesecev in so se v času anketiranja nahajali na domovih, kjer so imeli prijavljeno prebivališče. V letu 2004 sta prevladovali starostni skupini od 16 do 29 let in od 30 do 64 let, ki sta skupaj predstavljali kar 67 odstotkov na Poljskem rojenega prebivalstva VB. V letu 2007 se je trend spremenil, s 54 odstotki je bilo največ populacije med 16 in 29, zmanjšala pa se je tudi populacija starejših od 65 let, in sicer iz 27 odstotkov na 10 odstotkov.

Slika 9: Starostna struktura na Poljskem rojenega prebivalstva VB za leto 2004 (v odstotkih)

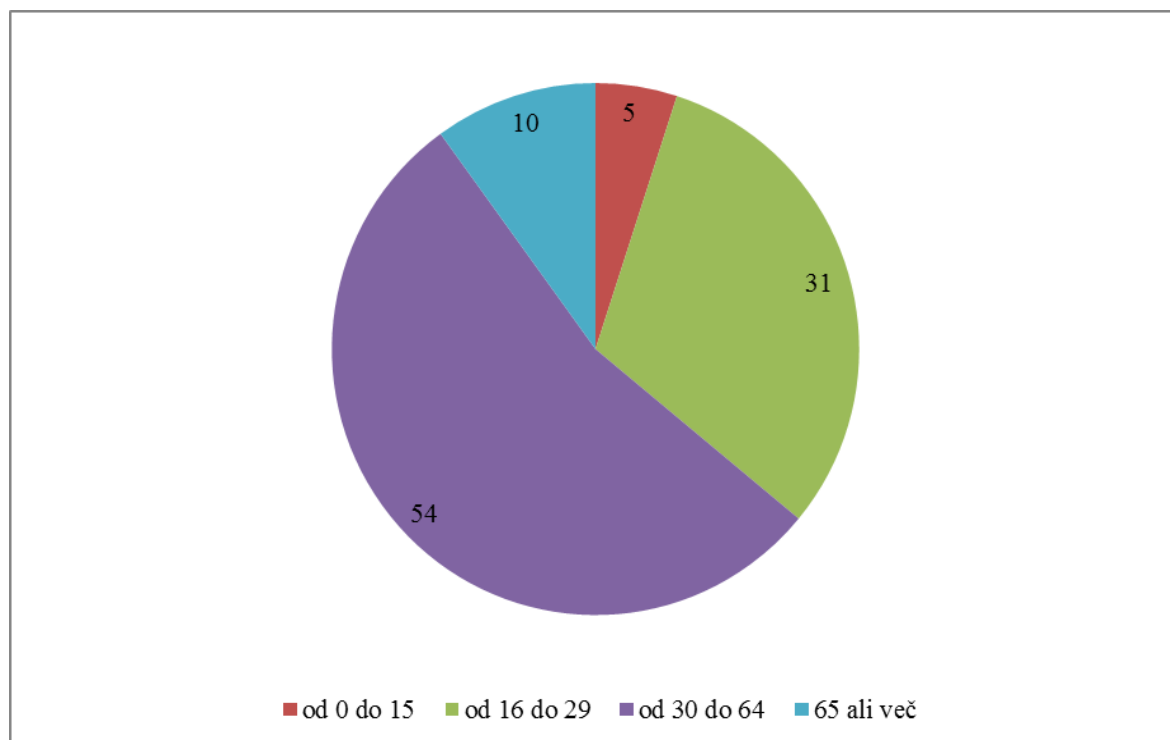

Vir: G. Balažič, *Emigracija Poljakov v Veliko Britanijo po vstopu Poljske v Evropsko unijo, 2009, str. 105.*

Največ dovoljenj za prebivanje, skoraj 52 odstotkov je bilo izdanih zaradi zaposlitve, kar prikazujem na Sliki 11. Z 39 odstotki jim sledijo družinski razlogi, kar pomeni, da so se že živečim migrantom v VB pridružili njihovi družinski člani. Dovoljenje za prebivanje izdano zaradi študija je letu 2013 dosegalo 8 odstotkov, predvidevam, da je tako nizki delež v dejstvu, da je Poljska dobro preživela ekonomsko krizo in dvignila svojo gospodarsko rast ter se zato mladi odločajo za študij v domovini.

Balažič (2009, str. 102) v svojem prispevku omenja, da naj bi v VB živel kar milijon Poljakov ter da naj bi bilo od vstopa Poljske v EU izdanih že kar 610.000 delovnih dovoljenj. Poljski migranti se večinoma zaposlujejo v deficitarnih poklicih, ki jih britanski delavci ne želijo opravljati, saj gre za nizko kvalificirana in slabše plačana delovna mesta. Opravljajo dela v gostinstvu, turizmu, gradbena dela in razna obrtniška dela. Kar 80 odstotkov Poljakov je mlajših od 35 let, vsaj 75 odstotkov je visoko kvalificiranih delavcev. Primarni cilj njihovega prihoda v VB je bil nedvomno boljši zaslužek kot doma, kot pravi Balažič (2009, str. 106) so želeli v kratkem času veliko zaslužiti in se nato vrniti domov na Poljsko.

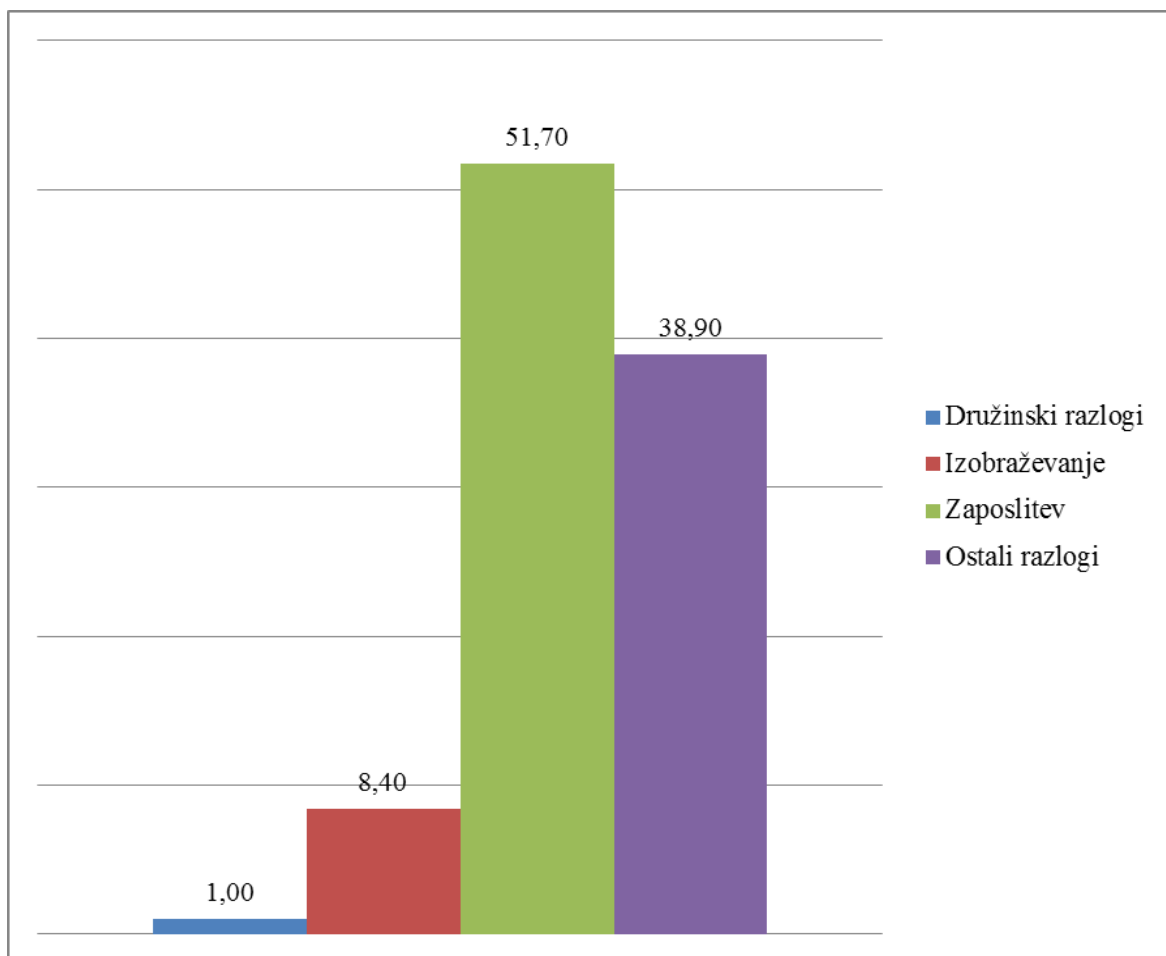
Slika 10: Starostna struktura na Poljskem rojenega prebivalstva VB za leto 2007 (v odstotkih)

Vir: G. Balažič, *Emigracija Poljakov v Veliko Britanijo po vstopu Poljske v Evropsko unijo, 2009, str. 105.*

Punnett (2007, str. 2) v svojem članku razdeli poljske migrante na kvalificirane in nekvalificirane industrijske delavce in trgovce, le-ti predstavljajo največji delež med migranti, ki so prišli v VB. Tem sledijo poljski študenti, ki želijo študirati v VB in se izpopolniti v znanju angleškega jezika ter se nekoč tudi zaposliti v VB. Presenetljivo se migranti niso ustalili v mestih, ampak jih je veliko odšlo na britansko podeželje, med majem 2004 in septembrom 2006 je bilo takšnih kar 120.000. Ta največji priliv migracije je viden na Sliki 12. V obdobju od 2007 do 2009 se je v VB priselilo 30 odstotkov poljskih migrantov manj, kot v obdobju od leta 2004 do 2006. Za 80 odstotkov se je zmanjšalo v obdobju 2010–2011 število poljskih migrantov v primerjavi z najvišjo doseženo vrednostjo.

Slika 11: Število izdanih prvih dovoljenj za prebivanje Poljakov v VB glede na razlog v letu 2013 (v odstotkih)

Povzeto in prirejeno po Eurostat, *Asylum and Managed Migration, 2016c*.

Po Gibsonu (2016, str. 1–2) so za tako množične migracije Poljakov v VB pomembni naslednji dejavniki potiska in potega:

1. dejavniki potega:

- v letu 2004 je imela VB stopnjo brezposelnosti 4,8-odstotno,
- VB ni uveljavljala omejitev in tako imenovanega prehodnega obdobja,
- številka 600.000 je bila ocena nezasedenih delovnih mest v VB,
- poljski bruto domači proizvod na prebivalca je znašal 13.600 dolarjev, britanski pa kar 42.000 dolarjev,
- višja urna postavka,
- višja pričakovana življenjska doba,
- zgodovinske vezi še iz druge svetovne vojne.

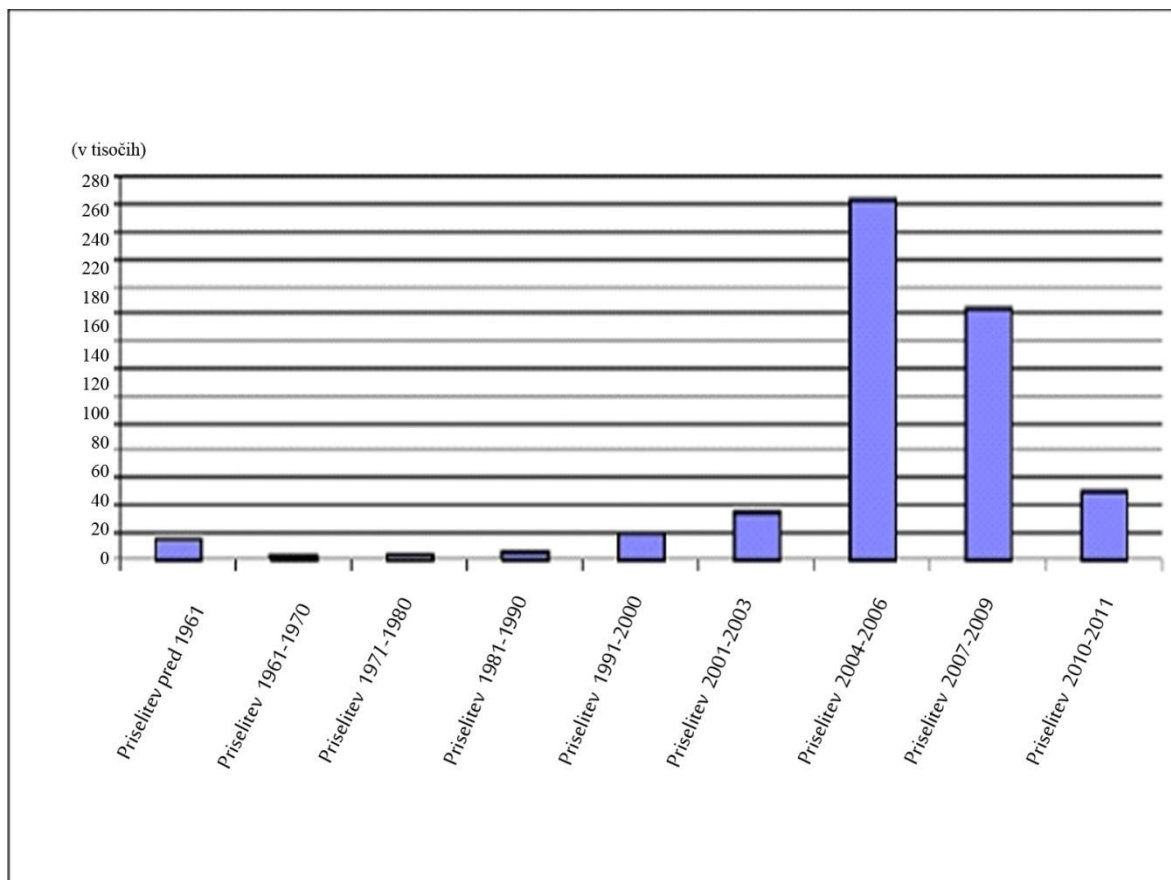
2. dejavniki potiska:

- Poljska je imela leta 2005 največjo brezposelnost med državami OECD, ki je

znašala kar 18,2 odstotka, od tega je bilo 40 odstotkov mladih, ki niso imeli nobene zaposlitve,

- kar 17 odstotkov Poljakov je imelo zaposlitev v kmetijstvu, kjer se je začelo počasi nagibati k menjavi človeške delovne sile s strojno mehanizacijo,
- spopadali so se tudi s pomanjkanjem bivalnih nastanitev, saj je kar 1000 oseb odpadlo na 300 stanovanjskih enot,
- minimalna plača je na letni ravni na Poljskem znašala samo 4.800 dolarjev.

Slika 12: Priseljevanje poljskih migrantov v VB po letih

Vir: M. Okolski & J. Salt, Polish Emigration to the UK after 2004, 2014.

Preseljevanje Poljakov je imelo na VB tako pozitivne kot negativne vplive, ki jih povzemam po Gibsonu (2016, str. 3–4).

Tako so pozitivni vplivi:

- Med letoma 2004 in 2010 so poljski migranti prispevali 2,5 milijard funtov k britanski ekonomiji.
- Ker poljske migrante sestavljajo v večini mlajši, so izboljšali starostno strukturo VB, saj je kar 80 odstotkov Poljakov starih med 18 in 34 let.

- Zmanjšalo se je pomanjkanje delovne sile.
- Povečala se je kupna moč in s tem tudi potrošnja, prav tako se je povečal izbor izdelkov na račun poljskih migrantov.
- Na lokalni ravni so se povečale katoliške skupnosti in lokalno podjetništvo.
- Migracije so pomagale preprečiti hiter dvig cen naftnih derivatov in s tem dviga inflacije in obrestnih mer.

Med negativne vplive na VB Gibson (2016, str. 3–4) prišteva:

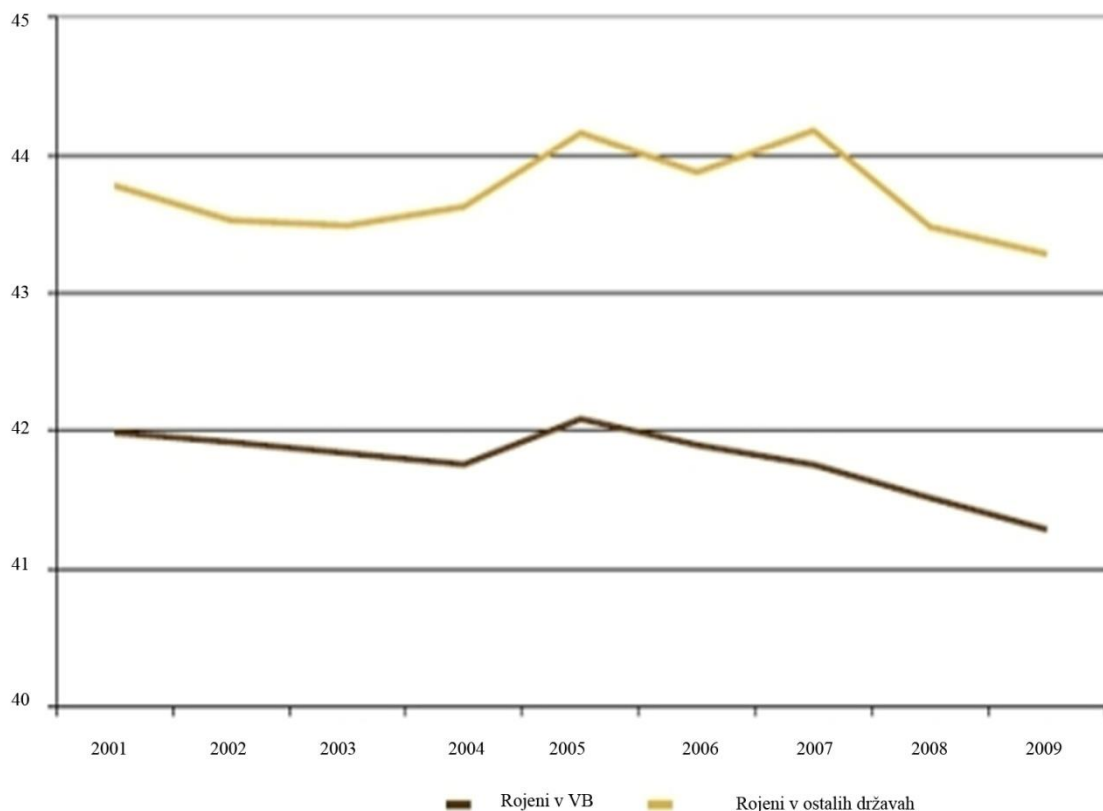
- Vplive na menjalni tečaj, saj se je britanski funt oslabil, poljski zlot pa okrepil, kar se je odražalo v višjih uvoznih stroških v VB.
- Skupaj z delavci je prišlo tudi 37.000 vzdrževanih družinskih članov.
- Pomanjkanje podatkov o točnem številu migrantov.
- Britansko podeželje je bilo slabo pripravljeno na tako velik priliv migrantov.

Kot navaja Balazič (2009, str. 110) v svojem članku, so bili poljski migranti za britansko vlado in podjetja velika rešitev, saj so zapolnili prazna delovna mesta, ki jih britansko prebivalstvo ni želelo zapolniti, saj so plače na teh delovnih mestih slabše. Poljaki pa so delo opravljali zavzeto in strokovno, tedensko so opravili več od zakonsko predpisanih ur, tako da so bili delodajalci z njimi zadovoljni, saj so jim prinašali dobiček na račun manjšega izplačila, kot bi ga bili pripravljene dati britanskemu delavcu. Kot je razvidno iz Slike 13, so priseljeni delavci v povprečju delali 2 uri več kot prebivalci, rojeni v VB, moramo pa vedeti, da so to zgolj statistični podatki in da je bila številka v resnici višja. Največ ur na tedenski ravni so migranti oddelali v letu 2005, ter v letu 2007, nato je začelo število ur na tedenski ravni upadati.

Pomembno vlogo so igrale tudi kadrovske agencije. Prihajajočim migrantom so pomagale pri birokratskih postopkih in izpolnjevanju vlog. Skrbele so tudi za nastanitev ter so velik posrednik med delodajalci in migranti, kar je predvsem pomembno pri sezonskih in delih za krajša časovna obdobja. Velikokrat so te agencije v vlogi delodajalca, ki potem »posoja« delavce drugim podjetjem (Okolski & Salt, 2014, str. 27–28).

Kakor so bili na eni strani vlada in podjetja zadovoljni, tako se je na drugi strani začelo kazati nezadovoljstvo do poljskih migrantov s strani britanskih prebivalcev. Ker so začeli Poljake smatrati kot nekoga, ki jim na trgu dela predstavlja močno konkurenco in jim odžira delovna mesta, se je kmalu spremenil njihov odnos, skrbeti so jih začela kriminalna dejanja in pa dejstvo, da so tisti migranti deležni veliko socialnih ugodnosti. Vendar pa so se tudi Poljaki začeli srečevati z raznimi ovirami, saj vsi niso dobili zaposlitve in možnosti bivanja in so bili tako primorani životartiti dobesedno brez strehe nad glavo, hkrati pa jim je sram preprečeval vrnitev domov na Poljsko (Balazič, 2009, str. 110).

Slika 13: Povprečno oddelane tedenske ure v letih od 2001 do 2009

Vir: J. Koehler, F. Laczko, C. Aghazarm, & J. Schad, *Migration and the Economic Crisis in the EU: Implications for Policy*, 2010.

In čeprav je veliko Poljakov v VB prišlo z namenom zaslužiti in se vrniti domov, se jih mnogo kljub izboljšani ekonomski situaciji na Poljskem še vedno ne more vrniti. Največji problem na Poljskem je namreč še vedno zagotavljanje primernih delovnih mest vračajočim migrantom. Najboljše možnosti imajo tako tisti, ki pridejo nazaj domov zato, da odprejo lastno podjetje in tako investirajo z znanjem in izkušnjami v poljski družbi (Balažič, 2009, str. 112).

Kot v svoji razpravi navajata Okolski in Salt (2014, str. 2) je osnovno vprašanje » Zakaj je toliko Poljakov prišlo v VB?«. Dejstvo je, da če ostale države ne bi uvedle omejitev in prehodnega obdobja, bi se migranti vsaj delno razpršili po drugih evropskih državah in pritisk na VB ne bi bil tako velik. Tako pa so bili Poljaki »ob pravem času na pravem mestu«, ko je Britancem primanjkovalo delovne sile in so migranti ta delovna mesta hitro zasedli, saj so se hkrati nadejali dobrih in hitrih zaslužkov.

4 MIGRACIJSKI TOKOVI IZ VB

4.1 Zgodovinski pregled migracij iz VB

Malo katera država v EU ima tako razgibano zgodovino migracij kot prav VB. Njeni začetki segajo v 16. stoletje, ko so se raziskovalci odpravili v tako imenovani Novi svet. Tam so v 17. stoletju ustanovili prvo kolonijo in v enem desetletju je tja migriralo kar 20.000 prebivalcev VB. Kolonije so se ustanovljale in širile skozi celo 17. in 18. stoletje po Severni Ameriki in Avstraliji. Tja so vozili zapornike in jih uporabili za dela na kmetijah in plantažah. Med letoma 1820 in 1920 se je iz VB v ZDA preselilo kar 2,5 milijona prebivalcev (European Emigration, 2009b).

Prvi razlogi za preseljevanje so bili predvsem raziskovalne narave, potem pa so se jim pridružili še verski in politični, saj so si želeli kolonialisti prisvojiti čim več ozemlja. Šele kasneje so se jim pridružili emigranti, ki so se preselili v želji po boljšem življenju. V 19. stoletju, po letu 1830, se je zgodilo prvo večje preseljevanje v države Južne Afrike, Novo Zelandijo, Avstralijo, Kanado in ZDA. Vzroka sta bila predvsem dva: hitro naraščanje prebivalstva in skrb za hrano ter industrializacija, ki je s sabo prinesla tudi brezposelnost (European Emigration, 2009a). Te države so bile glavne destinacije britanskih državljanov tudi med prvo in drugo svetovno vojno in po njej. V 60-tih letih dvajsetega stoletja se je v te države preselilo kar 17.000 Britancev (The Story of UK Migration, 2010).

Tabela 14: Vodilnih deset držav, v katere so se preselili britanski državljani med letoma 1991 in 2010

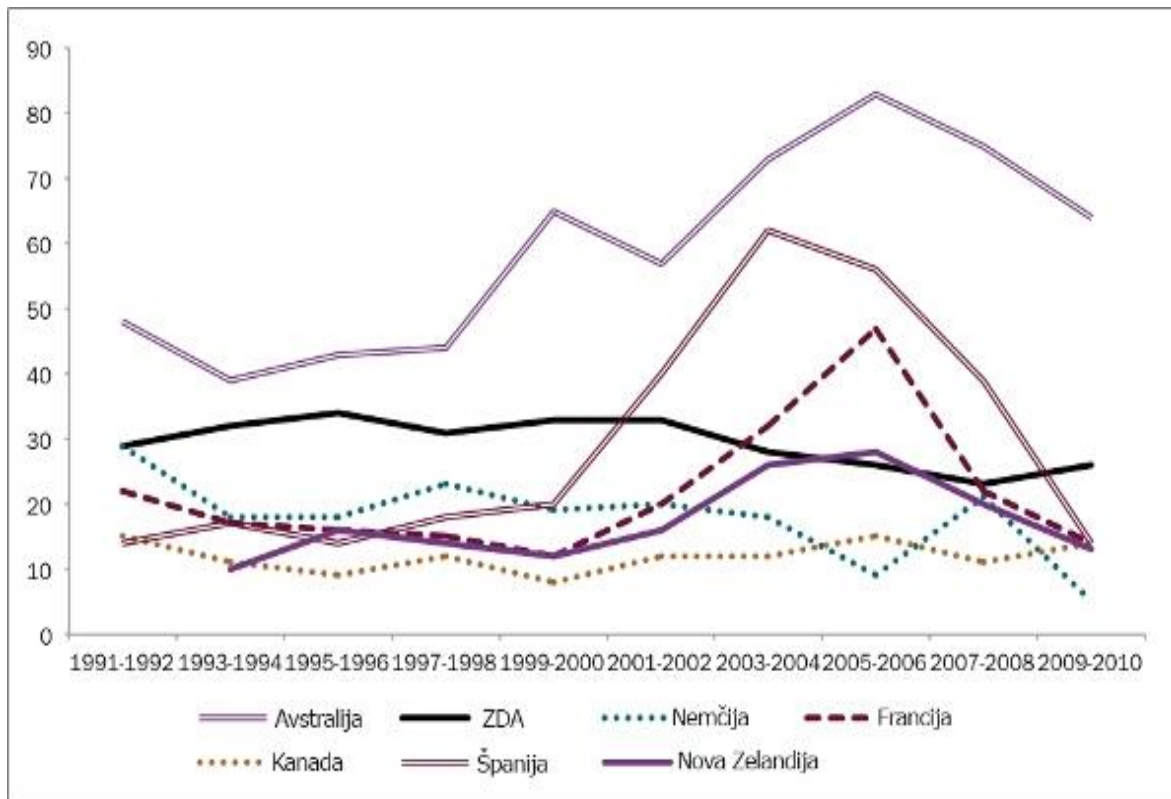
Država priselitve	Število prebivalcev z britanskim državljanstvom
Avstralija	1.208.000
ZDA	701.000
Kanada	675.000
Španija	411.000
Irska	397.000
Nova Zelandija	268.000
Francija	173.000
Nemčija	155.000
Nizozemska	46.000
Filipini	42.000

Vir: R. Murray, D. Harding, T. Angus, R. Gillespie, & H. Arora, Emigration from the UK, 2012, str. 18.

V zadnjih 20-tih letih so se Britanci največ izseljevali v ZDA, Avstralijo in Novo Zelandijo. Kot zanimive države za britanske migrante so začele postajati Kitajska, Indija, Poljska ter tudi Španija. Podatki iz Tabele 14 kažejo, da so se med letoma 1991 in 2010

prebivalci VB najraje izseljevali v Avstralijo, sledita ji ZDA in Kanada. Zanimiv je podatek, da se je kar 411.000 britanskih državljanov priselilo v Španijo (Murray et al., 2012, str. 18).

Slika 14: Države v obdobju od 1991 do 2010, kamor so Britanski državljani najraje emigrirali (v tisočih)

Vir: R. Murray, D. Harding, T. Angus, R. Gillespie, & H. Arora, *Emigration from the UK*, 2012, str. 17.

Kot je razvidno iz Slike 14 se je največ britanskih prebivalcev izselilo v Avstralijo in Španijo med letoma 2003 in 2006, nato pa je preseljevanje začelo močno upadati. V obdobju 2005 se je povečalo število izselitev v Francijo, nato pa se je zopet začelo do leta 2010 zmanjševati. Največji val selitev britanskih državljanov v Nemčijo je bil zabeležen v letih 1991 in 2007.

4.2 Dejavniki potiska migracij iz VB

Čeprav sodi VB med razvite države z visokim življenjskim standardom, si ljudje še vedno želijo poizkusiti najti boljše pogoje za življenje in delo tudi zunaj VB. To predvsem velja v velikim meri za tiste, ki mogoče v matični državi niso dobili najboljše zaposlitve in niso zadovoljni s svojo kariero in tako iščejo druge načine, da si izboljšajo svoj življenjski standard, med drugim tudi s selitvijo v tujino. Države kot so Avstralija in Nova Zelandija še vedno iščejo usposobljene delavce predvsem iz zdravstvenega področja in jih tudi zelo

dobro plačajo in motivirajo, zato je to zelo privlačen dejavnik za zaposlene v zdravstvu in študente, ki so študij končali iz tega področja (Whitelaw, 2012).

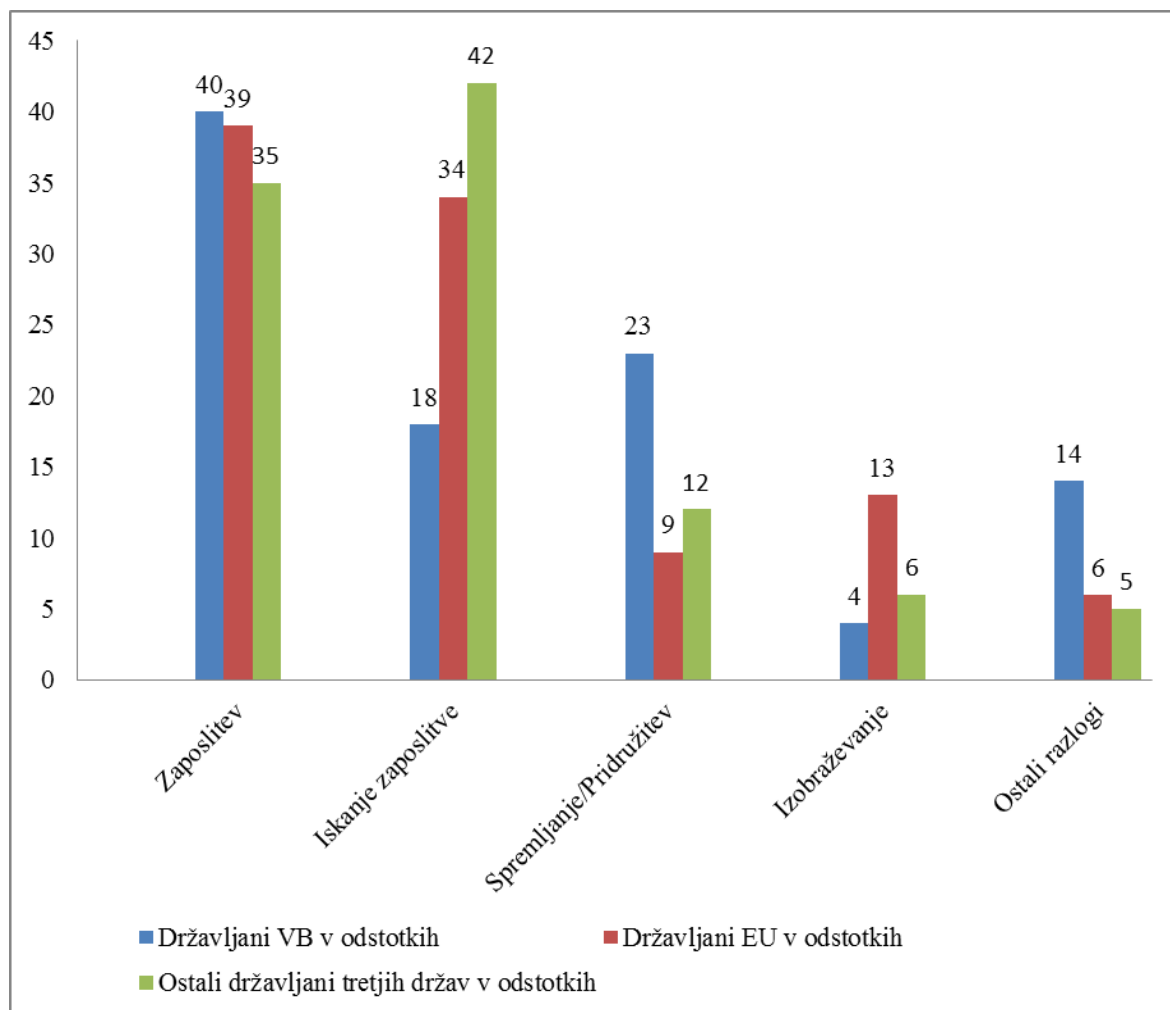
Kot opisuje Whitelawova (2012) v svojem članku, se za odselitev iz VB odločajo tudi delavci, za katere je po vsem svetu veliko povpraševanje in tukaj nimajo priložnosti za dober zaslužek. To so predvsem usposobljeni gradbinci, vodo in elektro inštalaterji. Mnogi pa se za preselitev v drugo državo odločajo zaradi okoliščin, ki nimajo povezave z delom ali zaposlitvijo.

Največkrat se kot dejavnik potega v drugih državah omenjajo boljše možnosti zaposlitve v tujini ter boljše življenjske razmere. Kot navaja Whitelawova (2012), se za preselitev odločajo tudi tisti z visokimi zaslužki in odhajajo v države z nižjo obdavčitvijo, saj jim tako ostane več sredstev za življenje in uživanje v luksuznih dobrinah. Ker so v VB zelo muhaste in deževne vremenske razmere, se jih mnogo odseli v kraje z ugodnejšo in toplejšo vremensko klimo (Whitelaw, 2012).

Na Sliki 15 so prikazani glavni razlogi izselitve britanskih državljanov iz VB, kamor spadajo zaposlitev, izobraževanje, iskanje zaposlitve, pridružitve in seveda ostali razlogi. Če se osredotočimo na razlog za pridobitev državljanstva v smeri zaposlitve, je največ, oziroma 40 odstotkov državljanov VB, sledijo državljani EU, najmanj, in sicer 35 odstotkov pa je ostalih državljanov tretjih držav. Največ tujih državljanov ostalih držav je iskalo zaposlitev, 19 odstotkov manj je državljanov EU, ki so iskali zaposlitev. Tudi v kategoriji izobraževanja je bilo največ tistih, ki so državljani EU, 54 odstotkov manj je bilo tistih, ki so državljani ostalih držav.

Iz VB odhaja tudi starejše že upokojeno prebivalstvo. V tujini si kupijo nepremičnino ali najamejo stanovanje. Ker pa se prebivalstvo stara, se predvideva, da bo čedalje več upokojencev poiskalo nastanitev v drugi državi (The Story of UK Migration, 2010). Ocenjuje se, da se je v letu 2006 kar 22.000 upokojenih britanskih državljanov izselilo iz VB. Največ se jih je odselilo v Avstralijo, Kanado in ZDA (Murray et al., 2012, str. 33).

Slika 15: Emigracije iz VB: razlogi glede na državljanstvo (združeno 2002 do 2011) (v odstotkih)

Vir: R. Murray, D. Harding, T. Angus, R. Gillespie, & H. Arora, *Emigration from the UK*, 2012, str. 30.

5 EKONOMSKA KRIZA IN VLIV NA MIGRACIJE V VB

5.1 Ekonomska kriza v VB

Življenjski standard je v današnjih časih izredno pomemben faktor v vsaki državi, ob prihodu krize pa se le-ta začne običajno zniževati, kar vpliva na dohodke prebivalstva, premoženje, socialno področje in izpostavljenost revščini, ekonomsko varnost, delo ter nepremičninski trg. Raziskava, ki je bila opravljena z namenom, da primerja kakovost življenja v državah EU med letoma 2007 in 2011, je nakazala in količinsko opredelila vpliv gospodarske krize na blaginjo Evropejcev. Vključeni so bili premoženje, dohodki, delo, zdravje, družba, fizično okolje, varnost, izobraževanje in sreča. Bistvene ugotovitve so pokazale, da je osemnajst držav od sedemindvajsetih doživelo padec kakovosti življenja, največji padec je bil zabeležen v Latviji. Rezultati so pokazali, da je sedem držav

članic nekoliko izboljšalo svoj standard. V VB je bilo zaznati v tem obdobju poslabšanje, še zlasti na področju nepremičnin in sicer je po podatkih raziskave v tem času 10.000 družin ostalo brez svoje strehe nad glavo. Poleg določenih negativnih posledic, ki vplivajo na zdravje in psihično stanje prebivalstva, raziskave nakazujejo, da je gospodarska kriza povzročila spremembe tudi na področju migracij. Ker so ljudje z gospodarstvom v svojih državah nezadovoljni, poskušajo srečo in boljše pogoje poiskati drugje, v državah, ki so znane po dejstvu, da so bolj razvite. Na tem področju imajo ljudje vedno več poguma (Urad Republike Slovenije za ekonomske analize in razvoj, 2015).

Koehler et al., (2010. str. 23–32) na podlagi raziskave o vplivu gospodarske krize na migracije znotraj Evrope navajajo, da je imela kriza zelo velik vpliv na gibanje migrantov znotraj Evrope, kljub temu da so njeni učinki v posameznih državah različni. Manj doseljenih v času krize je registriranih v državah, ki so že pred krizo doživele večje prelive migrantov, v to skupino sodi tudi VB. Obstajajo raziskave, ki potrjujejo, da je gospodarska kriza vplivala tudi na razlike v migracijah med spoloma. Predvidevajo, da so glavni vzroki v tem, da je brezposelnost naraščala v panogah, kjer prevladujejo moški, povpraševanje pa se je za ženske pojavilo v največji meri v zdravstveni dejavnosti. Raziskave so potrdile tudi dejstvo, da je v času krize veliko več tujcev emigriralo iz članic EU v primerjavi s priseljenci iz držav, ki niso članice EU, čeprav je v teh državah običajno stopnja brezposelnosti še nižja, prav tako pa tudi pogoji za življenje.

5.2 Tokovi migracij po prihodu ekonomske krize

Ekonomska kriza, ki je zajela Evropo, je sočasno kot na gospodarski in finančni sektor, vplivala tudi na migracije. Podjetja, ki so izgubila del poslov in naročil, so morala zmanjšati zaposlovanje in tudi odpuščati. Ker ni bilo več takšnih potreb po delavcih iz drugih držav, so se začele povečevati ilegalne migracije, kjer se je ustvaril črni trg dela, tržno nišo z visokimi zaslužki pa so našli tudi tihotapci ljudi. Ekonomska kriza je prizadela tudi VB, največ v finančnem sektorju. V Tabeli 15 je prikazano število migrantov in kot vidimo, se je število imigrantov zmanjšalo v letu 2009, takoj po letu 2008, ko se je ekonomska kriza začela. Sledila sta velik padec v letu 2012 in 2013, kar pa je tudi posledica tega, da so se določeni migranti vrnil domov, izpostavimo lahko Poljsko, ki je kriza ni prizadela, zato se je del Poljakov vrnil domov. V letu 2014 nato ponovno sledi naraščanje prihoda migrantskih delavcev, saj so se začele ekonomske razmere v VB in Evropi popravljati, podjetja so tako začela spet zaposlovati. Del povečanega števila v letu 2014 pa gre na račun begunske krize, ki je zelo povečala nelegalne migracije.

Če so se v letu 2008 in 2009 zmanjšale imigracije, so se po drugi strani emigracije iz VB povečale (Tabela 15). Britanci so z željo po boljšem zaslužku odhajali v tujino, predvsem v ZDA, Kanado in Avstralijo. Kot vidimo v Tabeli 16, se je v času ekonomske krize začela povečevati stopnja brezposelnosti med migranti in ne migranti (državljeni VB), vendar kot

je vidno iz tabele, je delež brezposelnih migrantov večji, saj so delodajalci najprej odpuščali njih.

Tabela 15: Število migracij iz in v VB v obdobju med 2006 in 2014

Leto	Število imigrantov	Indeks s stalno osnovo (2006=100)	Število emigrantov	Indeks s stalno osnovo (2006=100)
2006	451.702	100	173.390	100
2007	455.000	101	158.000	91
2008	456.000	101	243.000	140
2009	430.000	95	211.000	122
2010	459.000	102	185.000	107
2011	453.000	100	190.000	110
2012	383.000	85	165.000	95
2013	406.000	90	170.000	98
2014	504.000	112	171.000	99

Povzeto in prirejeno po OECD, International Migration Database, 2016.

Tabela 16: Delež brezposelnih migrantov in nemigrantov v VB med obdobjem 2006 in 2015 v odstotkih)

Leto	Migranti	Nemigranti v VB
2006	7,6	5,2
2007	7,6	5,0
2008	6,7	5,6
2009	8,4	7,6
2010	8,0	8,0
2011	9,5	8,0
2012	9,1	7,9
2013	8,4	7,6
2014	7,1	6,1
2015	6,4	5,2

Vir: Povzeto in prirejeno po OECD, International Migration Database, 2016.

5.3 Vpliv krize na migracije in mobilnost

Tako kot vsa ostala Evropa je tudi VB občutila vplive ekonomske krize, vendar pa po drugi strani ni občutila posledic in sprememb pri zaposlovanju (Clark et al., 2014, str. 3).

Vlada VB je v letu 2008 je predstavila novi točkovni sistem za migracije (v nadaljevanju PBS), ki je bil namenjen migrantom iz tretjih držav in sicer, bi le-ti lahko vstopili v državo

na podlagi določenih kriterijev, ki so bili ovrednoteni s točkami, več točk kot je posamezni prosilec dobil, večje je imel možnosti za pridobitev dovoljenja za prebivanje. Med kriteriji so največ točk prinašali prihodki migranta, stopnja izobrazbe in znanje jezika. Glavni cilj oziroma namen je bi v državo dobiti migrante, ki bodo doprinesli k ekonomiji in povečanju BDP v VB ter bolj učinkovita kontrola prihoda migrantov. Vendar pa v praksi PBS ni deloval tako učinkovito, kot je to bilo videti v teoriji, zato so v letu 2010 sistem PBS reformirali in še bolj zaostri pogoje vstopa v državo (Murray, 2011, str. 4–31).

Med obdobjem ekonomske krize so se v VB na področju politike migracij zgodile spremembe (Koehler et al., 2010, str. 197–199):

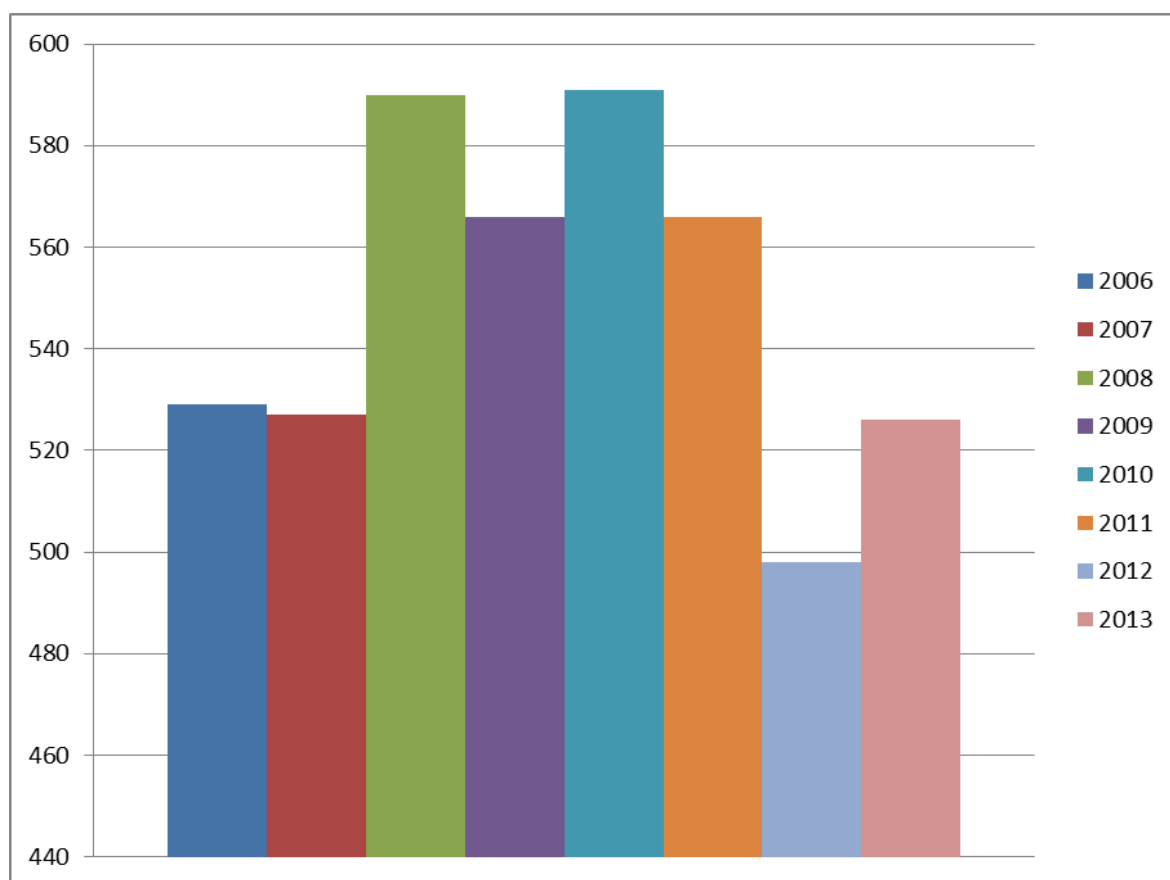
1. Od več kot 80 kriterijev za vstop v državo ni ostalo skoraj ničesar, saj so jih zamenjali s 5 drugimi, in tako je točkovni sistem – PBS namenjen samo za:
 - visoko izobražene,
 - delavce s ponudbo za delo,
 - študente,
 - začasno dovoljenje zaradi usposabljanja.
2. Predstavljen je bil sklad za migracije, vlada je lokalnim oblastem dala nova navodila glede porazdelitve občinskih in državnih stanovanj tako, da naj dajo prednost lokalnemu prebivalstvu in tistim, ki so že dolgo na čakalnih listah; zmanjšale so se različne socialne ugodnosti in dostop do javnih storitev za migrante iz tretjih držav, na drugi strani pa so se samo za migrante povečale cene določenih javnih storitev.

Poročilo IOM (2010b, str. 330) navaja da:

- se je zelo zmanjšalo število prošelj za azil, v letu 2009 je bilo kar za 30 odstotkov manj prošelj kot v letu 2008,
- zmanjšala so se tudi dovoljenja za prebivanje iz razloga zaposlitve,
- povečale so se migracije v VB zaradi študija in izobraževanja.

Ekonomska kriza v VB ni tako zelo vplivala na migracijske tokove, da bi se migranti množično izseljevali iz VB. Mogoče je edino izseljevanje zaradi boljših ekonomskih pogojev v kakšni drugi državi in sektorju, ki ga ekonomska kriza ni prizadela. Opazno pa se je povečalo priseljevanje v London (The Story of UK Migration, 2010). Migracije iz držav članic EU so ostale visoke, spremenile so se samo države, iz katerih migranti prihajajo. Povečali so se migracijski tokovi iz Španije in Italije, saj jih je kriza kar precej prizadela, po drugi strani pa se je zmanjšal migracijski tok iz Poljske, ki je ekonomska kriza ni prizadela (Clark et al., 2014, str. 21).

Slika 16: Število imigrantov v VB med letoma 2006 in 2013 (v tisočih)

Prirejeno in povzeto po Eurostat, *Migration and Migration Population Statistics, 2016b*.

Kriza pa naj ne bi bila vzrok za naraščajoče negativno javno mnenje o migrantih, pravi v svoji raziskavi Koehler et al. (2010, str. 200). Javno mnenje naj bi se začelo spreminjati že leta 2007, ko se ekonomska kriza še ni začela. Vpliv na to naj bi imeli predvsem mediji, manjši dostop do storitev in nepovezanost lokalnih skupnosti. Določen strah so v prebivalcih VB spodbudile tudi napovedi o rasti prebivalstva.

Število imigrantov se je v VB med letoma 2006 in 2013 spreminjalo. V letu 2009 po začetku ekonomske krize leta 2008 je viden padec števila imigrantov, ki pa se v letu 2010, ko se je ekonomska slika v VB začela popravljati število imigracij znova dvigne na raven iz leta 2008, in sicer je bilo v tem letu kar 590.950 tisoč migrantov v VB. Nasprotno pa je viden velik padec v letu 2012, kar pripisujem dejstvu, da je veliko migrantov iz Vzhodne Evrope, predvsem Poljske, odšlo nazaj domov, saj njihove države kriza ni prizadela (Slika 16).

5.4 Analiza dejavnikov in vzrokov spremenjenega odnosa VB do migracij

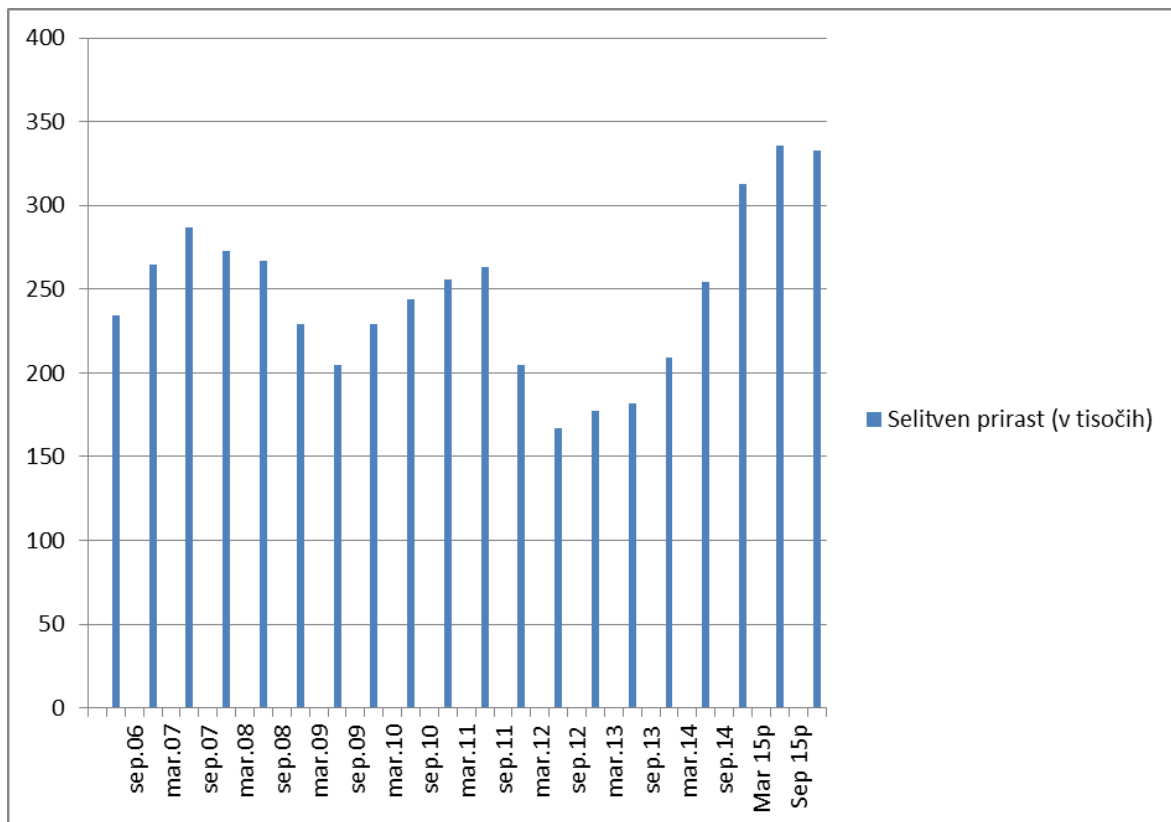
V obdobju po letu 2004 je bilo v VB zaznati povečanje migracijskih tokov. Ker so migranti v tej državi članici EU deležni kar precej socialnih ugodnosti, je to izkoristil del politike in začel kampanjo za zmanjšanje prihoda migrantov in odvzem določenih socialnih ugodnosti. Ker v EU velja prosti pretok oseb, so kampanjo za referendum za izstop iz EU delno zasnovali tudi na prepričanju, da če bo VB izstopila iz Unije, se bo zmanjšal tudi priliv migrantov (Somerville, 2016a).

Največji porast migrantov se je zgodil v letih od 2004 do 2011. Ker je bil tako velik migracijski tok docela nepričakovan, se je v VB pozornost od azilantov obrnila k migrantom iz Srednje in Vzhodne Evrope. Začela so se tudi prizadevanja, kako omejiti ta migracijski tok (Green, 2013, str. 4).

V VB se je leta 2010 zgodila sprememba vladne koalicije, od laburistov, ki so vodili zmerno migracijsko politiko, je vodenje vlade prevzela konzervativna stranka na čelu z Davidom Cameronom. Nova vlada si je zadala cilj, da bo zmanjšala neto migracije (neto migracije pomenijo razliko med migranti, ki pridejo v državo in tistimi, ki državo zapustijo) pod 100.000 do leta 2015. Kot vzroke za zmanjšanje neto migracij so predstavili: bojazen pred prevelikim naraščanjem prebivalstva in neobvladljivostjo le-tega, nadzor nad migracijskim tokom in ekonomskim ter socialnim vplivom, ki ga migranti imajo v državi priseljenki (Salt & Dobson, 2013, str. 5–6).

Prav tako je nova vlada leta 2010 določila zgornjo mejo migrantov, ki prihajajo v VB, na 24.100 oseb na leto, saj se je bala prevelikega priliva, preden bi v letu 2011 v veljavo stopila pravila, ki bi trajno omejila število migrantov. Vendar pa v tem primeru koalicija ni bila enotna, saj se vsi s tem predlogom niso strinjali in so se opirali na podatke, da imajo ekonomski migranti na ekonomijo pozitiven vpliv in da ni potrebe, da se število prihajajočih omeji, saj bi s tem dosegli nasprotni učinek in bi državi prej škodili kot koristili (Nobel laureates urge rethink over immigration cap, 2010).

Slika 17: Sprememba selitvenega prirasta v VB skozi obdobje 2006–2015 (v tisočih)

Povzeto in prirejeno po ONS, *Migration Statistics Quarterly Report, 2016b*.

Vlada je sicer priznala, da so nova pravila, ki so stopila v veljavo novembra 2014, namenjena odvratanju ljudi, ki prihajajo v VB zaradi napačnih razlogov in da bodo z njimi iz države lažje odstranili večje število in tiste migrante, ki nimajo nobene osnove za to, da ostanejo v državi. Tedanji predsednik vlade Cameron je med drugim tudi izjavil, da delovni britanski državljani pričakujejo, da bo v državi uveljavljen takšen migracijski sistem, ki bo Britance postavljaj na prvo mesto (Parker, 2014, str. 15). Za zmanjšanje migracijskega toka v državo je bil uporabljen sistem višanja stroškov dovoljenj za prebivanje. S tem so onemogočili prihod revnejši skupini migrantov, ki si takšnih stroškov ne more privoščiti (Parker, 2014).

Slika 17 prikazuje spremembo selitvenega prirasta skozi obdobje 2006–2015. Razvidno je, da se je selitveni prirast od leta 2006 začel počasi dvigovati, nato je v juniju 2007 ponovno začel upadati. Vzroki so vsekakor povezani tudi s političnimi koraki v tem obdobju. Drastičen padec selitvenega prirasta so zabeležili med obdobjem junija in decembra v letu 2012. Nato je začel selitveni prirast bolj strmo naraščati in svoj vrhunec dosegl v letu 2015.

Salt in Dobson (2013, str. 14–23) v svoji raziskavi navajata naslednje ukrepe, s katerimi želi vlada zmanjšati neto migracije:

- Migranti, ki prihajajo iz območij, ki niso del Evropskega gospodarskega prostora (v nadaljevanju EGP), naj bi bili najprej deležni politike zmanjševanja migracijskih tokov, saj le-ti za vstop v državo potrebujejo vize, politika vizumskega sistema in pravil pa je v rokah vsake države posebej in neodvisna od evropskih pravil.
- Vizumska politika naj bi šla v smeri, da v državo pridejo tako imenovani »dobri migranti«, ki so visoko kvalificirani in izobraženi ter z veliko dobrimi delovnimi izkušnjami in lahko veliko doprinesejo k dvigu britanskega bruto domačega proizvoda.
- V želji, da bi čim lažje kontrolirali zaposlovanje migrantov iz držav, ki niso članice EGP, so razvili nov, tako imenovani točkovni sistem, ki je sestavljen iz petih stopenj, kot je prikazano spodaj v tabeli 17 in temelji na sistemu zbiranja točk. Več točk kot posameznik doseže, večje ima možnosti, da lahko pridobi vizo in vstopi v državo.
- Ker so bili zaznani primeri študentov izven območja EGP-ja, ki so izkoristili vpis na univerze kot krinko za delo, mora sedaj vsak študent imeti izobraževalno ustanovo kot pokrovitelja, ki ima dovoljenje notranjega ministrstva, univerzo pa lahko zamenja samo s privoljenjem organa, ki izdaja vize.
- Da bi zajezili migrante, ki so prihajali v VB kot družinski člani že zaposlenih migrantov, je britanska vlada uvedla kot pogoj za vstop osnovno znanje britanskega jezika.

Tabela 17: Pet stopenj v britanskem točkovnem sistemu

Stopnja 1	Visoko kvalificirani delavci	Začetek od februarja 2008
Stopnja 2	Kvalificirani delavci s ponudbo za delo	Začetek v novembru 2008
Stopnja 3	Nizko kvalificirani delavci	Umaknjen že od začetka sistema
Stopnja 4	Študenti	Začetek v marcu 2009
Stopnja 5	Začasni delavci in shema mobilnost mladih	Začetek v novembru 2008

Vir: J. Salt & J. Dobson, Cutting Net Migration to the Tens of Thousands: What Exactly does that Mean?, 2013 str. 16.

6 »SOCIALNI TURIZEM«

6.1 Opredelitev »socialnega turizma«

Po navalu Poljakov v VB in po izteku sedemletnega obdobja za omejitve prostega pretoka oseb za Bolgarijo in Romunijo so se v VB začele razprave o omejitvi socialnih ugodnosti za migrante. Del politike in tudi prebivalstva VB je bil mnenja, da se mnogi preseljujejo izključno z namenom pridobitve socialnih bonitet, nimajo pa se namena zaposliti in s tem prispevati v britanski proračun. Migrantom po novem tako ne bi več pripadalo nadomestilo za brezposelnost in stanovanjski dodatek. Takšne razprave so se začele razvijati po ekonomski krizi, ko je bilo posledično za socialno ogrožene manj sredstev v proračunu ter so v vladi morali najti način, kako vse zmanjšati višino izplačanih socialnih ugodnosti,

politično pa so morali pridobiti volivce, saj je bil del le-teh mnenja, da bi morala v VB imeti prednost domači državljani.

Eurobarometer je v raziskavi javnega mnenja na Irskem in v VB ugotovil, da večina vprašanih meni, da migranti prihajajo v večji meri z razlogom, da bi izkoristili socialne ugodnosti obeh držav, torej zaradi »socialnega turizma«, kot pravi Corrigan (2010, str. 418). Takšno mnenje podpirajo tudi nekateri ekonomisti. Razin, Sadka in Suwankiri (2011, str. 4) razlikuje med »dobrimi« in »slabimi« migranti. Dobre privabijo plače in produktivnost, slabe pa »radodarnost« socialne države. Razlog za priseljevanje delavcev vidi v evropski »radodarni« socialni državi. Razin et al. (2011, str. 4) govorijo o socialnih migracijah nizko kvalificiranih migrantov, ki po njihovem mnenju ne doprinesejo dovolj k blaginji, da bi predstavljali pozitiven učinek. Posledično to vzbuja nezaupanje ljudi in vpliva na restriktivne migracijske politike, kar se odraža v ilegalnih migracijah. Migracijske politike so se v največji meri na področju, ki se tiče dostopa do socialnih dajatev, spremenile po razširitvi EU leta 2004. Zahodnoevropske države so predvidevale, da se bodo ljudje iz držav nekdanjega vzhodnega bloka množično preseljevali z namenom izkoriščanja ugodnosti socialne države. Zato so uporabile možnost odložitve uresničevanja določb o prostem gibanju ljudi ali pa so zaostrole pogoje dostopa do pravic za migrante tako, da so jih povezale neposredno z državljanstvom ali s podaljšanjem dovoljenja za stalno prebivanje (Corrigan 2010, str. 418). Za migrante iz držav zunaj EU so pogoji za dostop do pravic še ostrejši.

Leskošek (2016, str. 95–96) v svojem članku navaja, da so države VB, Nemčija, Nizozemska in Avstrija na evropske institucije poslale zahtevo, da se omeji prihod migrantov, ki prihajajo v razvite države zaradi socialnih ugodnosti. Prosti pretok oseb v EU naj bi pomenil samo to, da se prebivalci evropskega območja lahko prosto gibajo samo zaradi zaposlitve in pravic, ki iz nje izhajajo, kar pa naj ne bi veljalo za tiste, ki jim dela v doglednem času ni uspelo pridobiti. Evropska komisija je na to zahtevo odgovorila s tem, da v sedanjem sistemu pravil ne vidi nobenih zlorab in da teh pravil v prihodnosti ne namerava spreminjati. Prav tako pa se je odzval na to tudi Evropski parlament in sprejel sklep, da je treba to trditev, da se določen del migrantov okorišča s socialnimi ugodnostmi, dokazati.

6.2 Dostop migrantov do socialnih pravic v VB

Dustmann et al. (2009, str. 1–14) so v VB raziskovali, ali imigranti iz skupine držav, ki se je pridružila EU leta 2004, pogosteje uveljavljajo socialne ugodnosti. Zanimala jih je tudi zaposlenost imigrantov. Ugotovili so, da so med letoma 2004 in 2008 v VB prihajali predvsem mladi ljudje, katerih povprečna starost je bila 25,8 leta. Ta populacija je bila bolj izobrazena kot domačini. V skupini imigrantov so zaznali višjo stopnjo zaposlenosti, državne dajatve za imigrante pa so bile nižje od prihodkov, ki so jih migranti vplačevali v proračun države. Študija Statističnega urada Nizozemske za leto 2011 je pokazala, da je na

Nizozemskem od približno 600.000 migrantov le okoli 20.000 uveljavilo nadomestilo za čas brezposelnosti ali denarno pomoč. Večina je zaposlena ali jih preživljajo partnerji ali partnerke. Corrigan (2010, str. 425) je v primerjalni raziskavi med Irsko in VB o uveljavljanju pravice do socialnih dajatev migrantov ugotovil, da na Irskem domačini zaslužijo več in tudi obsežneje uveljavljajo dajatve, medtem ko v VB domačini sicer zaslužijo malce več, ni pa značilnih razlik v prejemanju socialnih dajatev.

Nova vlada v VB je vsem tistim, ki ne bodo upoštevali pravil pri raznih socialnih transferjih, napovedala navidezno vojno, da bi prestrašila tiste, ki neupravičeno vlagajo razne vloge in si želijo na ta način pridobiti denar. Ustanovila je preiskovalne skupine, ki preiskujejo ovadbe, dobljene od policije, zavodov za zaposlovanje ali anonimnih članov javnosti. (Leskošek, 2013, str. 190). Preiskovalci goljufij pri uveljavljanju denarnih socialnih prejemkov uporabljajo detektivske metode za odkrivanje tistih, ki poskušajo delovati na nepošten način. Zasedovalci s skritimi kamerami snemajo prihode in odhode iz stanovanja prejemnikov, zasledujejo jih, opazujejo iz avtomobilov ter jim skušajo dokazati, da denarja ne prejemajo upravičeno. Vse to pa je seveda za državno blagajno dodatni strošek. Podatki navajajo, da eno osebo zasledujejo štirje preiskovalci in vse skupaj včasih traja tudi eno leto, kar lahko sproži to, da ti stroški močno presežejo stroške morebitnega socialnega transferja. Poleg tega država obljublja nagrado ljudem, ki ovadijo tiste, ki želijo goljufati (Gentleman, 2011).

Koehler et al. (2010, str. 194) v svoji študiji navajajo, da večina migrantov ne more zahtevati oziroma nima nobenih pravic do:

- nobenih oblik socialne podpore,
- do olajšav za vzdrževane družinske člane,
- vračila dohodnine,
- enkratne državne socialne pomoči,
- otroškega in stanovanjskega dodatka,
- državnega pokojninskega posojila,
- dodatka za težko invalidnost,
- dodatka za skrbnika,
- življenjskega dodatka za invalidnost,
- do socialnega stanovanja,
- pomoči brezdomcem,
- subvencije za zdravje in nosečnost,
- dodatka za podporo pri zaposlitvi.

Na drugi strani pa nekateri migranti lahko zahtevajo ugodnosti, povezane z zaposlitvijo (Koehler et al., 2010, str. 194):

- prispevek, ki temelji na dovoljenju za iskanje zaposlitve,
- pomoč za tolmačenje pravnih pravil,
- pokojnino,
- denarno pomoč pri vdovstvu in smrti v družini,
- zakonsko določeno plačo za ženske v porodniški dobi ter
- ostale dodatke, povezane z zaposlitvijo in finančno podporo.

Iz Tabele 18 je razviden delež prebivalstva v VB, ki je prejemal v letih 2004 in 2009 različne denarne transferje. Nobenih transferjev od države ni prejelo v letu 2004 74,8 odstotka rojenih v VB, 4 odstotke manj rojenih v ostalih državah EU ni imelo v letu 2004 nobenih koristi, med rojenimi v tretjih državah jih v letu 2004 69,9 odstotka ni imelo nobenih koristi. Nezaposlenih je bilo manj v letu 2004, in sicer v kategoriji rojenih v VB je bilo v letu 2009 43 odstotkov manj nezaposlenih kot v letu 2004. Pri rojenih v ostalih državah EU se je odstotek tistih, ki so prejeli transferje zaradi nezaposlenosti minimalno povečal, bolj pa se je med obdobji povečal pri tujih državljanih in sicer na najvišjo vrednost 2,1 odstotka. V kategoriji bolezn ali nezmožnosti dela je bilo največ prejemnikov rojenih v VB, število se v obdobju petih let ni bistveno spremenilo. Pri tistih, ki so bili rojeni v ostalih državah EU je zaznati padec odstotka prejemnikov, in sicer za 33 odstotkov v primerjavi z višjo vrednostjo. Med prejemniki državnih pokojnin so v obeh obdobjih največ teh transferjev prejeli rojeni v ostalih državah EU in sicer v več kot 9 odstotkih. Najmanj državnih pokojnin je bilo izplačanih rojenim v ostalih državah. Največ rojenih v tujih državah pa je v obeh obdobjih prejelo otroški dodatek, in sicer okvirno 30 odstotkov več, kot ostala zajeta populacija. Tudi transferji povezani s stanovanjsko problematiko so dosegli najvišjo vrednost pri tistih, ki so rojeni v ostalih državah.

Tabela 18: Delež prebivalstva v VB, ki prejema različne denarne transferje v letih 2004 in 2009 (v odstotkih)

Vrsta socialne koristi/	Rojeni v VB		Rojeni v ostalih državah EU		Rojeni v tretjih državah	
	2004	2009	2004	2009	2004	2009
Nobene koristi	74,8	71,4	71,5	7,1	69,9	68,2
Nezaposlenost	0,9	1,7	1,1	1,3	1,6	2,1
Varstveni dodatek	3,4	2,7	4,6	2,7	5,8	3,9
Bolezen ali nezmožnost dela	5,1	5	5,4	3,6	4,2	3,5
Državna pokojnina	7,8	8,7	9,8	9,4	5,5	4,7
Ugodnosti za družinski član	0,1	0,3	0,1	0,8	0,2	0,5
Otroški dodatek	12	12,5	12,9	13,7	17	18,9
Stanovanjski dodatek	4	4,8	5,7	5	7,1	6,9
Davčne olajšave	-	9,3	-	8,7	-	13,3
Ostalo	0,4	1,3	0,4	1,4	0,9	1,3

Vir: IOM, World migration report 2010, 2010b.

6.3 Učinki preseljevanja zaradi socialnih ugodnosti

V današnjih časih je najbolj pomemben faktor moralno označevanje posameznikov, ki uveljavljajo pravice za doseg pravic k podreditvi pogojem. Iz izkušenj posameznikov in podatkov je razvidno, da je učinkovita strategija za čim ugodnejšo delovno silo, ki omogoča dobičke lastnikom kapitala in državi ter dviga gospodarsko rast, moralna diskvalifikacija prejemnikov denarnih dodatkov. Omogoča soglasje o primarnih pogojih, ki postajajo vedno bolj kompleksni in ožijo krog upravičencev do pravice. Omogočajo tudi uvajanje prisilnega dela za tiste, ki pridobijo pravico do raznih dodatkov. Pogoji za načine zaposlitve in koraki v času brezposelnosti nakazujejo, da bi naj posameznik obdržal zaposlitev za vsako ceno, ne glede na to, kaj se mu na delovnem mestu dogaja, kako se kršijo njegove pravice, kolikšno je plačilo za delo in kako se do njega obnašajo. Uvajanje diskrecijske pravice pri odločanju o tem, ali nekomu dodatek pripada ali ne, pa kaže na odnos države do prejemnikov denarja (Leskošek, 2013, str. 196).

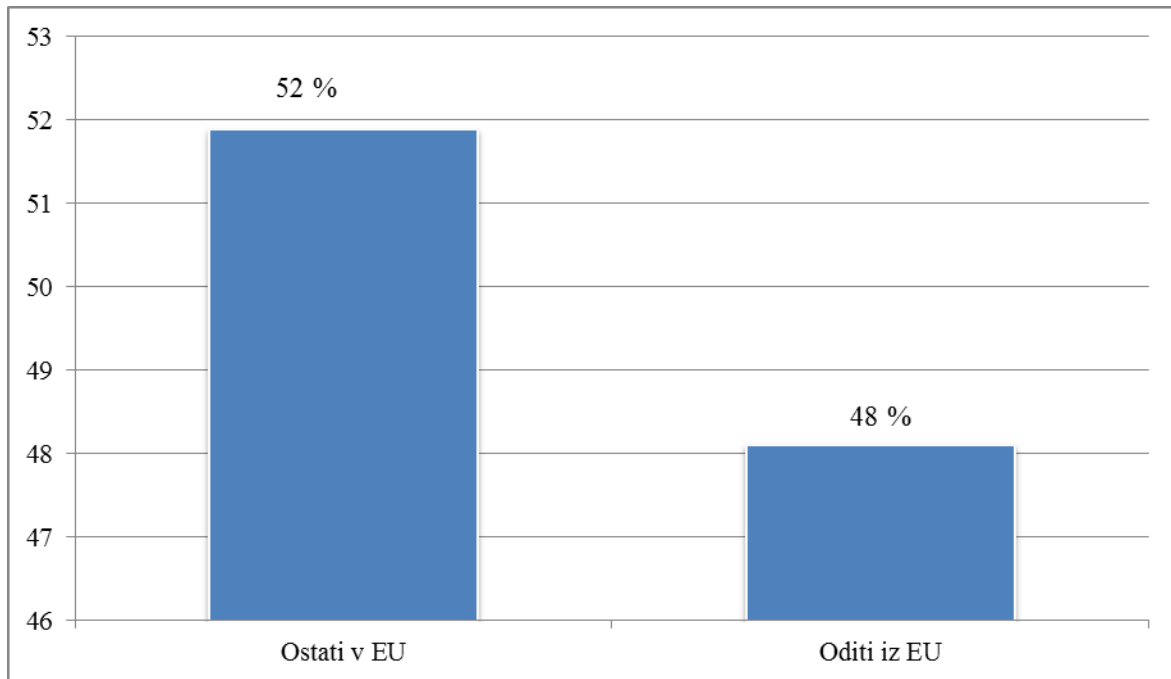
7 BREXIT

7.1 Predstavitev Brexita

Brexit, ki v osnovi pomeni izstop VB iz EU, je izraz, ki se uporablja v večini za politične namene, takoj so ga osvojili tudi mediji. Izraz Brexit se je prvič uporabil že leta 2012 in je analogen izrazu Grexit (Brexit: Od kod izvira izraz brexit?, 2016). Skovanka je nastala iz besed Britanija in *exit* (izhod).

VB se je 23. junija 2016 na referendumu odločala, ali bo še vedno članica EU. Vse predhodne raziskave so že vnaprej napovedovale zelo tesen izid. Jutro 24. junija pa je presenetilo z novico, da so se prebivalci odločili za izstop. Novica, ki je presenetila svet, saj je prevladovalo večinsko mnenje, da se bodo Britanci odločili, da ostanejo v EU, je kar malo šokirala tudi Britance same. Za izstop je glasovalo 51,8 odstotka, za to, da ostanejo v EU, pa 48,2 odstotka Britancev, kar prikazuje slika 18 (EU referendum: The results in maps and charts, 2016). Raziskave po referendumu so pokazale, da so za izstop glasovali večinoma starejši in revnejši prebivalci, nasprotno pa je proti izstopu glasovala mlada in bolj izobražena populacija. Pozitiven izid referenduma se je takoj negativno izrazil na finančnih trgih, saj je funt v zadnjih 30-tih letih dosegel svojo najnižjo raven.

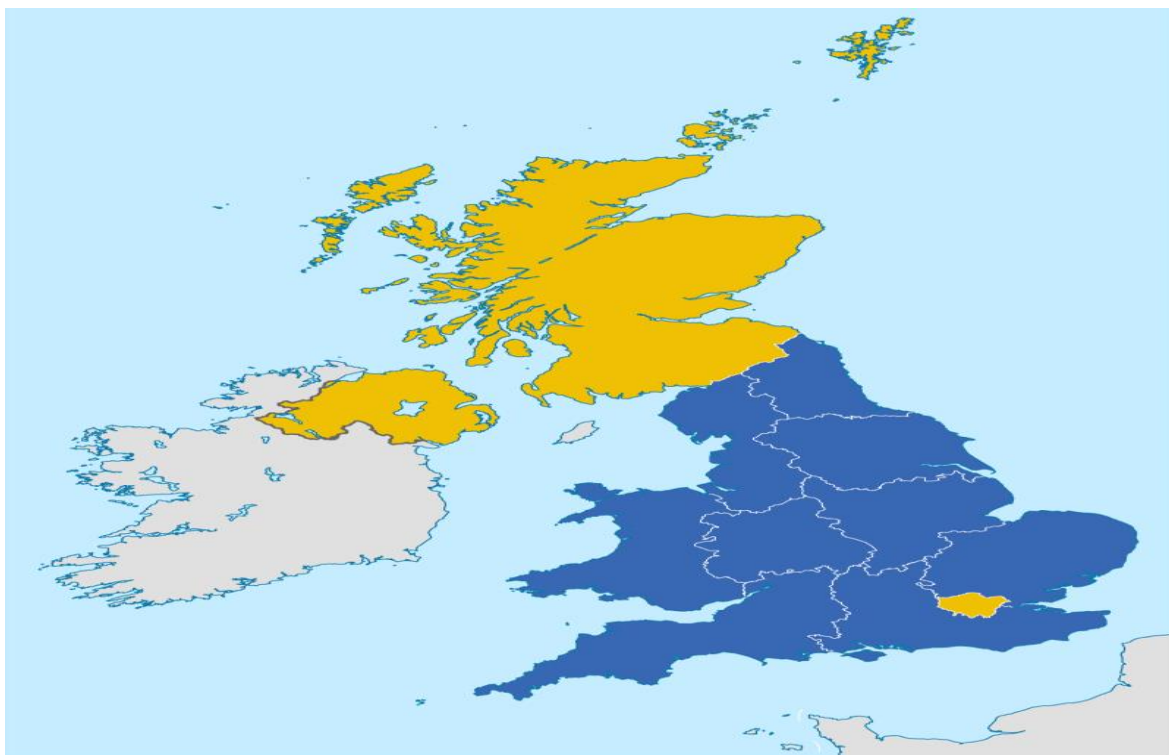
Slika 18: Referendum o izstopu VB iz EU v odstotkih

Vir: *EU referendum: The results in maps and charts, 2016.*

VB pred izstopom čaka še veliko pogajanj, najprej pa mora za izstop zaprositi po 50. členu Pogodbe o EU. To je tako imenovana klavzula o izstopu, po kateri se lahko države članice EU odločijo za izstop. VB za izstop ne potrebuje soglasja ostalih držav članic, vendar pa mora Evropski svet obvestiti o svojem izstopu, izstop pa je tako možen v roku dveh let po obvestilu Svetu. Sedanja predsednica vlade Theresa May je tako napovedala, da bo VB obvestila Evropski svet predvidoma januarja ali februarja prihodnje leto.

Slika 19: Rezultati referenduma o izstopu VB iz EU po regijah

Legenda:

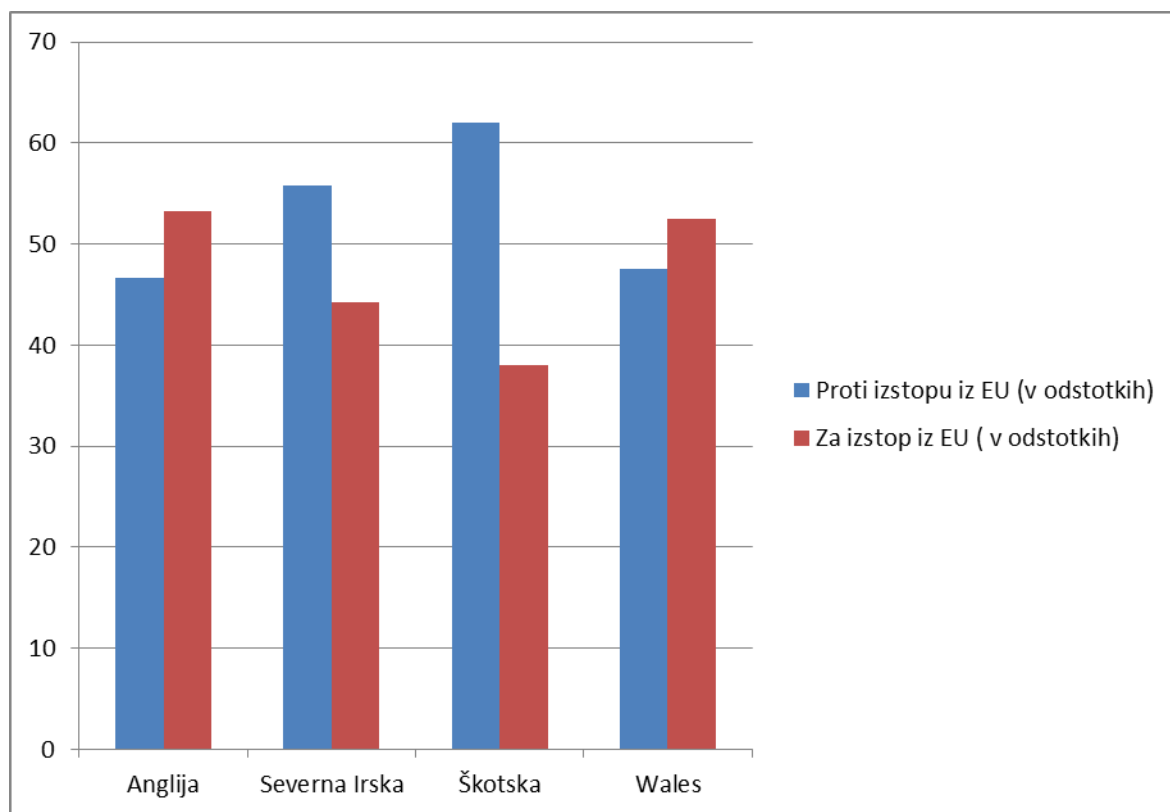
-	Proti izstopu iz EU
-	Izstop iz EU

Vir: EU referendum: The results in maps and charts, 2016.

Kampanja za izstop iz EU je v ospredje postavljala migracije in velik priliv delavcev iz vzhodnoevropskih držav. »Igrala« je na čustva v smislu, da bodo migranti iz revnejših držav prevzeli delovna mesta in ustvarili tako imenovane »dumpinške cene« na trgu dela. V prid organizatorjem kampanje je bil tudi povečan begunski tok beguncev iz Sirije in migrantov iz Afganistana in Pakistana. Tisti, ki so bili za izstop iz EU, so svoje trditve zagovarjali s tem, da bo VB lažje kontrolirala migracijske tokove, privarčevala se bodo sredstva, ki jih je potrebno sedaj nakazovati EU, trgovinska in finančna politika ne bo odvisna od bruseljske birokracije in različnih omejitev. Zagovorniki članstva v EU pa so menili, da bi v primeru odhoda iz Evropske skupnosti VB izgubila svojo močno pozicijo na trgu, saj bi zanjo spet veljale omejitve prostega pretoka blaga in oseb, zmanjšale bi se investicije, saj ne bi bilo več dostopa do evropskih sredstev.

Na Slikah 19 in 20 vidimo, da so za izstop iz EU večinsko glasovali v Angliji in Walesu, proti pa so bili na Severnem Irskem in Škotskem, svojevrsten paradoks pa je tudi, da so za izstop iz EU glasovali volivci iz delov VB, kjer niti nimajo velikega priliva migrantov.

Slika 20: Referendum o izstopu VB iz EU (v odstotkih)

Vir: EU referendum: The results in maps and charts, 2016.

7.2 Posledice prihodnjega izstopa VB iz EU na mobilnost delovne sile

Rezultat referendumu je presenetil in šokiral tako VB kot ostali svet. Odstopil je pobudnik referendumu in premier vlade David Cameron, Škotska pa je napovedala odcepitev od VB (Somerville, 2016b, str. 1).

Kako bo Brexit vplival na migracijsko politiko, je trenutno še neznan, veliko je zapletenih dejavnikov, kot so (Somerville, 2016b, str. 2):

- Vladajoča politika bo morala določiti tako imenovani presečni datum za določitev državljanstva.
- Zaradi nepopolnega registra prebivalstva bodo morali uradniki preveriti vse, ki živijo v VB.
- Ker imajo migranti v VB kar precej pravic, se bo potrebno opredeliti tudi do teh vprašanj, med drugim tudi, pod katerimi pogoji se bodo lahko družinski člani migrantov, ki ne živijo v VB, pridružili svojcem.
- Ponovna pogajanja bodo obsegala tudi vprašanja pravic tako tistih migrantov EU, ki živijo v VB, kot tudi migrantov iz VB, ki živijo v ostalih državah EU.

Somerville (2016b, str. 4) predvideva, da bo potrebno v zelo kratkem času na dnevni red uvrstiti vprašanje prehajanja državnih mej in s tem povezanih kontrol. Lažje in s čim manj birokratskimi ovirami bi prehajanje mej lahko olajšal sporazum med VB in EU ter ostalimi zvezami, kot so Evropska gospodarska zveza in Evropsko združenje za prosto trgovino, kar pa bo stvar pogajanj.

Zmanjšanje migracijskih tokov v določenih poklicih v zdravstvu in socialni oskrbi, bi imelo rahlo negativen vpliv na ekonomijo (Somerville, 2016b, str. 5).

Vzorci migracijskih tokov iz EU v VB bi lahko bili po Somervillu (2016b, str. 3) naslednji:

- Ko bodo določeni kriteriji glede statusov migrantov, bodo tisti, ki bodo te kriterije izpolnjevali, želeli svoj status zavarovati, preden se bo migracijska politika spremenila.
- Povečale se bodo nezakonite migracije, predvsem iz držav, za katere bo po novih pravilih veljal vizumski režim. Predvsem iz Vzhodne Evrope se pričakuje zmanjšanje migracijskih tokov mlajših delavcev in tistih z nižjo izobrazbo (le-ti naj bi poskušali priti v Veliko Britanijo preko študija in svojcev, ki bi že imeli status v VB).
- Ker je nemogoče napovedati migracije v prihodnje, saj bodo le-te odvisne od dogovorjenih pravil ter politične in ekonomske situacije, ni mogoče napovedati, za koliko se bodo ti migracijski tokovi zmanjšali.

Glede na razna dejstva in raziskave je predvideno, da bodo delavci iz držav članic EU, ki že prebivajo v VB, imeli možnost v prihodnje ostati. Po podatkih iz leta 2015 je vsaj 71 odstotkov takšnih, ki živijo v VB 5 let ali več in bodo lahko zaprosili za državljanstvo. Tisti, ki ne bodo izpolnjevali pogojev za britansko državljanstvo, bodo imeli možnost zaprositi za Modro karto. To karto lahko pridobijo le tujci z visoko izobrazbo, ki nimajo državljanstva v nobeni članici EU. Migranti z nižjo izobrazbo bodo obravnavani kot ostali tujci, ki zapošajo za delovno vizo (O Connor & Gonzalo, 2016).

7.3 Krizna zavora

Pred referendumom o izstopu VB iz EU je takratni britanski premier David Cameron imel intenzivna diplomatska prizadevanja, da bi sklenil ugoden sporazum, ki bi VB omogočil več ugodnosti in izjem od že uveljavljenih pravil. Tako bi tudi lažje zagovarjal članstvo in glasovanje proti izhodu iz EU pred britanskimi volivci (Žerjavič, 2016a). Cameron se je dolgo pogajal z Evropsko komisijo in posredno z ostalimi članicami EU o pogojih, da bi VB priboril poseben status, da bi lažje prepričal volivce v VB za nadaljevanje članstva v EU. Uspel je z dejstvom, da bo VB še vedno imela za svojo denarno valuto funt in da bo sama kontrolirala svoje državne meje. Že iz preteklih obdobij vlad VB je znano, da so v EU vedno želeli imeti poseben status in določene privilegije, pri čemer so se sklicevali na dejstvo, da veliko prispevajo v evropski proračun. Poseben status je v EU dosegla že Margaret Thatcher, saj ji je uspelo pri pogajanjih z Evropsko komisijo doseči boljše pogoje

pri vplačevanju prispevka v evropski proračun, pred tem pa je celo dosegla, da je VB dobila del denarja, ki ga je vplačala, nazaj.

Najtrši oreh pogajanj je bilo vprašanje migrantov, ki delajo v VB iz drugih držav članic. Le-ti naj ne bi bili upravičeni do dela pravic kar štiri leta, s čimer bi vsaj delno zmanjšali migracijski tok. Ker so ugodne socialne pravice v VB pritegnile veliko migrantov iz vzhodnih držav članic, so bile prav te države najbolj proti temu predlogu (Žerjavič, 2016b).

EU je na to zahtevo odgovorila in ponudila krizno zavoro za plačila pravic migrantom iz držav članic. Zavoro bi uporabili za največ štiri leta, vendar pa bi VB morala dokazati, da je prav čezmerno priseljevanje povzročilo hud pritisk na britanski socialni sistem. Predlog za uporabo krizne zavore in razloge zanjo bi najprej ocenila Evropska komisija, nato pa bi jo morale potrditi še države članice s kvalificirano večino (Žerjavič, 2016b).

Sedaj, po izglasovanem brexitu, je trenutni načrt, da se dovoli VB, da ne upošteva vseh pravil o prostem pretoku oseb največ sedem let. Za toliko let potekajo tudi pogajanja o uporabi krizne zavore. Prav tako bi bil VB omogočen dostop do enotnega trga EU, vendar pa z omejitvami pri pravilih o prostem pretoku oseb. Več možnosti za odobritev krizne zavore bi VB imela tudi v primeru, da bi britanska vlada zagotovila delavske pravice migrantom iz ostalih držav članic, ki živijo v VB (Helm, 2016).

8 ANALIZA HIPOTEZ

V magistrski nalogi sem skušala kar najbolje prikazati migracijske tokove v VB, vse od začetnih zgodovinskih premikov pa do današnjega obdobja, kjer je v ospredju tematika »kako po brexitu«, saj je v trenutni politični situaciji še veliko neznank, kako bo z mnogimi migranti, ki še nimajo britanskega državljanstva po odhodu VB iz EU. Hipoteze, ki sem jih naštel v uvodu, so se v veliki meri potrdile, v pomoč so mi bili pri vrednotenju le-teh tudi statistični podatki in strokovna gradiva ter članki s področja migracij v VB.

Hipoteza 1: Prosti pretok delovne sile znotraj EU je povečal priseljevanje v VB.

Prva hipoteza, da je prosti pretok delovne sile znotraj EU povečal priseljevanje v VB, se je potrdila. Ker VB po širitvi v letu 2004 ni uvedla nikakršnih omejitev in prehodnih obdobj za nove pridružene članice, se je zelo povečalo priseljevanje migrantov, predvsem iz držav Vzhodne Evrope, največji delež pa je tako odpadel na migrante iz Poljske. Ker domači britanski delavci niso želeli opravljati nizko kvalificiranih del za nizko plačilo, so ta dela prevzeli migranti, ki so pogostoma za nižje plačilo opravili tudi več delovnih ur, kot pa bi jih opravili domači delavci, če bi opravljali ta ista dela. Na ta račun so pridobili tudi lastniki kapitala, saj jim tako ostane več dobička. Poleg povečanja priseljevanja migrantov za nizko kvalificirana dela je bilo zaznано tudi povečanje migrantov, ki so prišli v VB opravljati dela, ki zahtevajo visoko usposobljen kader. Tudi od te skupine migrantov je VB

imela in še ima ekonomske in gospodarske koristi, saj z svojim znanjem in usposobljenostjo prispevajo k dvigu BDP in vlaganju v raziskave in razvoj, kar se kasneje pozitivno odraža na dvigu dodane vrednosti proizvodov in storitve.

Hipoteza 2: Povečano priseljevanje v času globalizacije in drugih hitrih sprememb, ki jih je globalizacija povzročila, je povečalo negotovost pomembnega dela prebivalstva VB in spodbudila negativno kampanjo vse do širjenja ideje o Brexitu.

Globalizacija je s seboj prinesla mnoge prednosti in slabosti ter v svoji osnovi ne pozna državnih meja. Vendar pa je svet sestavljen iz mnogo različnih kultur in entitet. Če k temu dodamo še klimatske spremembe, ki so v posameznih območjih tako velike, da ljudi silijo v preselitev v območje z boljšimi življenjskimi pogoji, potem nas povečani migracijski tokovi v osnovi ne bi smeli skrbeti. Demografske napovedi so za Evropo takšne, da se bo začel ustvarjati demografski primanjkljaj, saj se prebivalstvo stara, rodnost pa ni tako visoka, da bi ta primanjkljaj lahko pokrila. Rešitev mnogi vidijo v »uvozu« delovne sile iz drugih držav. VB, ki je bila soočena z velikim migracijskim tokom iz Vzhodne Evrope, se je začela soočati s počasi rastočim nezadovoljstvom dela svojih državljanov, saj so se le-ti s strani migrantov začeli počutili ogrožene. Zahtevati so začeli, naj vlada VB s svojimi mehanizmi upočasni migracijski tok in naj bo pri tem kar se da selektivna. To negotovost so s pridom izkoristili v opoziciji in začeli svojo pot v vlado graditi deloma tudi na migrantih s širjenjem negativnih izjav. Kampanja, ki je bila izrazito negativna in nastrojena proti migrantom je časovno sovpadala tudi z povečanim begunskim valom in ilegalnimi migracijami. Vendar pa ti begunci in migranti prihajajo iz območij, ki so kulturno in versko drugačna od našega evropskega prostora, zato se je v ljudi naselil tudi strah pred »tistim drugačnim«, svoje pa so dodala še poročila iz sosednjih držav, kjer so se ustvarili geti in integracija ali ni bila uspešna ali pa so se začenjali potomci migrantov druge ali tretje generacije zatekati k verskemu fanatizmu in pridružitvi terorističnim celicam, kot odgovor na naraščajoče nezadovoljstvo, ki je pogostoma povzročeno z slabim ekonomskim in socialnim stanjem posameznika. Tako lahko potrdim tudi to hipotezo, saj je kampanja dejansko privedla do vse večjih polemik in razprav, da naj VB izstopi iz EU.

Hipoteza 3: Ekonomska kriza je v temeljih spremenila migracijske procese in njihov širši ekonomski in družbeni ustroj.

Ekonomska kriza, ki je zajela Evropo po letu 2007, je prinesla tudi spremembe v migracijskih procesih. Države so se začele soočati s povečevanjem brezposelnosti, hkrati pa uvajati določene omejitve pri pretoku migrantov iz tretjih držav za katere je v veljavi vizumski sistem. Na primeru VB vidimo, da so se imigracije iz tretjih držav v obdobju po letu 2007 začele zmanjševati na račun spremenjene politike vlade, ki je začela uvajati restriktivno migracijsko politiko. Poljska, ki je ekonomska kriza ni prizadela in se je njen ekonomski položaj po vstopu v EU začel zelo izboljševati, se je soočila z reemigracijo, saj je del državljanov, ki so si poiskali delo drugje, večinoma v VB, začel prihajati nazaj.

Tretja hipoteza, ki govori o tem, da je ekonomska kriza v temeljih spremenila migracijske procese in njihov širši ekonomski in družbeni ustroj, drži le deloma. Imigracije in emigracije znotraj držav članic EU se niso tako drastično spremenile, da bi lahko hipotezo potrdila. Je pa res, da so se spremenili migracijski tokovi med EU in tretjimi državami zaradi omejevalnih politik. V tem primeru pa lahko hipotezo deloma potrdim. VB si prizadeva, da bi v njeno državo vstopali izobraženi in visoko usposobljeni migranti, ki bi v ekonomskem smislu pomenili večji plus in dodano vrednost na zaposlenega, kot pa delavci, ki bi opravljali dela za nizko plačilo.

Hipoteza 4: Migracijska politika VB se je v obdobju po letu 2004 zelo spremenila predvsem zaradi ekonomske krize in vplivov globalizacije.

Med letoma 2004 in 2008 je v VB opazno povečano priseljevanje migrantov zaradi zaposlitve. Vzrok temu je bil prost pretok oseb brez omejitev in pa dobre ekonomske razmere v državi, saj so priseljenci upali, da bodo dobili zaposlitev in si s tem dvignili svoj življenjski standard. Vendar pa se je v letu 2008 začela ekonomska kriza, ki je v VB najbolj prizadela bančni sektor. Opaznejše so bile migracije iz podeželja in v večja mesta, predvsem London. Zmanjšali so se migracijski tokovi iz Poljske, saj nje kriza ni prizadela, nasprotno pa so se povečali pritoki migrantov iz Južne Evrope, saj je bil tam zabeležen velik padec življenjskega standarda in tudi stopnja brezposelnosti je začela strmo naraščati. Temu so se pridružili še migranti in begunci iz Bližnjega Vzhoda in Afrike, ki so jih vojne, geopolitične in klimatske spremembe primorale v to, da so zapustili svoje domove. Vendar pa Evropa, ki je zanje nekakšna »obljubljena dežela« na dolgi rok toliko migracijskega priliva ne bo prenesla, zato so države začele z ukrepi omejevalne migracijske politike in zapiranjem meja. Tudi VB je začela v luči varčevalnih ukrepov omejevati in selekcionirati migracijske tokove. Zaostrila je pogoje za pridobitev dovoljenja za bivanje migrantom iz tretjih držav ter močno znižala finančna sredstva za izobraževanje in usposabljanje, tako, da si morajo sedaj migranti te stroške pokrivati sami ali pa jim ji krije njihov (bodoči) delodajalec. Vlada je prav tako uvedla omejitve na področju javnih storitev in socialnih ugodnosti, kjer imajo sedaj prednost domači prebivalci. Če so bili pred ekonomsko krizo domači prebivalci in migranti izenačeni v pridobivanju in uporabljanju javnih storitev in ugodnosti, se je v krizi pokazalo, da bo država najprej zaščitila domače prebivalce. Tudi tuji študenti, ki so prihajali v VB na študij z namenom nadaljnje zaposlitve, si morajo sedaj po koncu študija urediti nov status in ponovno zaprositi za dovoljenje za bivanje. Kakor koli je kriza vplivala na migracijske tokove, so se v VB odločili za omejitve predvsem tistih migrantov, ki prihajajo iz tretjih držav, še vedno pa so zelo dobrodošli visoko izobraženi delavci iz drugih držav članic EU. Tako, da lahko hipotezo potrdim samo za določeno skupino migrantov iz tretjih držav z nizko izobrazbo.

Hipoteza 5: Nasprotniki članstva v VB v EU so uporabili negativni odnos velikega dela prebivalstva do migracij za uresničitev svojega političnega cilja.

To hipotezo lahko potrdim, saj so podporniki politične kampanje za izhod VB iz EU v tolikšni meri prepričali volivce VB, da so izglasovali izstop iz EU. Velik del kampanje je bil namenjen prav migracijskim tokovom v VB. Rdeča nit je bila teza, da se morajo migracije zmanjšati, saj migranti zasedejo tista delovna mesta, za katere bi lahko kandidirali tudi brezposelni domačini. VB je bila radodarna tudi na socialnem področju, saj migrantom pripadajo socialne ugodnosti in tudi tukaj je kampanja tekla v smeri, naj imajo prednost pri pridobivanju pravic domači prebivalci, migrantom pa naj se del ugodnosti odzame. Strah pred prevelikim naraščanjem prebivalstva v prihodnosti na račun migrantov, so podporniki izstopa izkoristili v tej meri, da so trdili, da se bodo migracijski tokovi zmanjšali, če bo VB izstopila iz EU. Kot smo videli, jim je uspelo prepričati tolikšen del volivcev, da bo predvidoma v začetku leta 2017 VB začela postopek izstopa iz EU. Svojevrsten paradoks pa je bil, da so večinoma za izstop iz EU glasovali na tistih območjih VB, kjer nimajo velikih migracijskih prilivov in se ne bi smeli počutiti ogrožene s strani migrantov.

SKLEP

Razlogov, zakaj se ljudje odločijo, da bodo »poskusili srečo« v drugih državah, je veliko. Mnogi z odhodom iz vojnih območij zgolj rešujejo svoja življenja, največ pa je ekonomskih migrantov, ki si želijo izboljšati življenjski standard. Ti migranti so večinoma iz revnejših držav in držav v razvoju in se preseljujejo v razvite države z namenom, dobro zaslužiti in se nato vrniti v matično državo, največkrat pa tudi ne. Ekonomski migranti tako mnogokrat finančno podpirajo svoje države, saj velikokrat domov pošiljajo del zaslužka vzdrževanim družinskim članom. V Evropi se po zadnjih širitvah EU migracijski tokovi gibljejo največ v smeri vzhod-zahod, saj so prosti pretok delovne sile dodobra izkoristili migranti iz vzhodnih držav EU.

Ekonomska kriza, ki je prizadela Evropo, ni prizanesla niti migracijskim tokovom. VB, ki jo je kriza finančno prizadela, je začela zmanjševati svoje stroške in krčiti obseg socialnih ugodnosti in pravic. Omejevat je začela migracijske tokove z bolj restriktivno migracijsko politiko predvsem za migrante iz tretjih držav, z nizko izobrazbo, ki bi v VB opravljali bolj preprosta dela. Po drugi strani pa so visoko kvalificirani delavci še vedno sprejeti in dobrodošli. Po izglasovanem izstopu iz EU VB čakajo še naporna pogajanja z EU. Negotovi so mnogi migranti v VB, ki trenutno še ne vedo, kakšen status bodo imeli po končanih pogajanjih, enako pa ne vedo britanski državljani, ki živijo izven VB v drugih državah članicah EU, kako bo z njihovimi pridobljenimi pravicami. Pričakovati je, da EU med pogajanja ne bo prav veliko popuščala VB, saj se želi izogniti temu, da bi za izstop zaprosila še katera izmed držav članic. Po predvidevanjih naj bi VB vstopila v druge evropske integracije kot je npr. EGS, da bi si ohranila dostop do velikega evropskega trga. Na področju migracij si bosta tako EU kot VB prizadevali izpogajati najboljše pogoje za ohranitev določenih statusov in pravic migrantov. Škotska, ki želi še naprej ostati del EU,

napoveduje referendum o neodvisnosti in o tem, da bi ostala v EU, kar spet sproža mnoga politična in pravna vprašanja.

VB mora vse do trenutka, ko bo uradno zaprosila za izstop iz EU, spoštovati in izpolnjevati vse zakone, direktive in pravno zavezujoče pogodbe. Kot še vedno polnopravna članica mora sodelovati pri vseh pogajanjih in dogovorih, tako kot doslej, obenem pa jo mora EU še vedno upoštevati kot članico EU. VB bi v drugi polovici leta 2017 morala prevzeti predsedovanje EU, vendar pa se je temu odpovedala z argumentom, da jo v tistem obdobju čakajo obsežna pogajanja za izstop iz EU. VB mora tako že pred začetkom teh pogajanj imeti dobra pogajalska izhodišča in si izboriti ugodne pogoje tudi pri ostalih državah članicah.

Ker se demografska podoba Evrope slabša, saj je starejšega prebivalstva čedalje več, rodnost pa ni tako visoka, da bi v prihodnosti ustvarili demografski presežek, bi morala Evropa in z njo tudi vsaka posamezna država razmisliti ali res kaže tako omejevati prihod migrantov. V tej begunski krizi, ki je nastala, se je pokazalo, da Evropa nima nekega skupnega načrta, kako migracije obvladovati in vsaka država je branila svoje nacionalne interese. Politiki na najvišji ravni bi morali razmisliti ter narediti skupen načrt, ki bi se ga držale vse države ter pri tej stališčih vztrajati. Na mesečni ravni bi potem morali preverjati, kako so bili uspešni. Izkazalo se je, da države nimajo nobenih načrtov integracije tujih migrantov in beguncev, zato bi kazalo sprejeti enotni dokument na ravni celotne EU in hkrati sprejeti tudi vsaj nek časovni okvir za določene naloge in sproti preverjati učinke, saj je integracija zapleten in dolg proces, ki vključuje več deležnikov, ki pa bi morali delovati koordinirano in spremljati napredek.

Menim, da se mora EU čim bolj poenoti na migracijskem področju, saj raziskave kažejo, da migranti prinašajo s seboj koristi in prispevajo k gospodarski rasti države priseljenke. Vlade bi morale delati na pozitivnem osveščanju prebivalcev ter ustvarjati pogoje za sobivanje migrantov in domačih prebivalcev. Prizadevati bi si mogli s čim več dobrimi ukrepi za uspešno integracijo migrantov, sploh če le-ti prihajajo iz drugačnih kulturnih in verskih območij. Za vse tiste, ki prihajajo kot begunci iz vojnih območij, bi se morale težave reševati tam, kjer so nastale in tudi tukaj evropska politika ne najde skupnega jezika. Menim, da EU, takšna kot je sedaj na dolgi rok ne more obstati kot celota, saj primanjkuje skupnih politik in volje, da se besede prelijejo v dejanja. Prebivalci EU potrebujemo takšno evropsko in domačo politično strukturo, ki bo delala v dobro celotne skupnosti in na dvigu življenjskega standarda in gospodarskih razmer.

LITERATURA IN VIRI

1. Arslan, C., Dumont, J., Kone, Z., Moullan, Y., Ozden, C., Parsons, C., & Xenogiani, T. (2014). A New Profile of Migrants in the Aftermath of the Recent Economic Crisis. *OECD Social, Employment and Migration Working Papers, No. 160*. Najdeno 12. avgusta 2016 na spletnem naslovu <http://dx.doi.org/10.1787/5jx2t3nnjr5-en>
2. Badawi, Z. (1981). *Islam in Britain*. London: Ta-Ha Publishers.
3. Bade, J. K. (2005). *Evropa v gibanju: migracije od poznega 18. stoletja do danes*. Maribor: Darima.
4. Balazič, G. (2009). Emigracija Poljakov v Veliko Britanijo po vstopu Poljske v Evropsko Unijo. *Razprave in gradivo*, 60, 96–117.
5. Bešter, R., Drolc, A., Kovač, B., Mežnarič, S., & Zimic Zavratnik, S. (2003). *Migracije, globalizacija, Evropska unija*. Ljubljana: Mirovni inštitut, Inštitut za sodobne družbene in politične študije.
6. Bevc, M., Prevolnik-Rupel V., & Verlič-Christensen, B. (2000). *Meddržavne selitve in imigracijska politika v razvitih državah s poudarkom na državah Evropske zveze*. *IB revija*, 34(2), 72–88.
7. Boeri, T., Hanson, G., & McCormick, B. (2002). *Immigration Policy and the Welfare System: A Report for the Fondazione Rodolfo Debenedetti*. New York: Oxford Iniversity Press.
8. Borjas, G. J., Grogger, J., & Hanson, G. H. (2008). Imperfect Substitution between Immigrants and Natives: A Reappraisal. Najdeno 1. avgusta 2016 na spletnem naslovu <http://www.nber.org/papers/w13887.pdf>
9. *Brexit: Od kod izvira izraz brexit?* Najdeno 16. avgusta 2016 na spletnem naslovu <https://www.sta.si/2269656/brexit-od-kod-izvira-izraz-brexit>
10. British Empire. (2016) V *New World Encyclopedia online*. Najdeno 9. junija 2016 na spletnem naslovu http://www.newworldencyclopedia.org/entry/British_Empire
11. *Brits Abroad: Country-by-country*. (2006, 11. december). Najdeno 8. septembra 2016 na spletnem naslovu http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/6161705.stm
12. Castles, S., & Miller J. (2009) *The age of Migrattion: International Population Movements in the modern World*. Bashingstoke, New York: Palgrave Macmillan.
13. Clark, K., Drinkwater, S., & Robinskou, C. (2014) IZA: Migration, Economic Crisis and Adjustment in the UK. Najdeno 21. avgusta 2016 na spletnem naslovu <http://ftp.iza.org/dp8410.pdf>
14. Cohen, R. (2006). *Migration and its enemies: global capital, migrant labour, and the nation-state*. Aldershot, Burlington: Ashgate.
15. Coppel, J., Dumont J. C., & Visco, I. (2001). Trends in Immigration and Economic Consequences. Najdeno 2. avgusta 2016 na spletnem naslovu <file:///E:/ur%C5%A1ka%20090/trends%20in%20imigration.pdf>
16. Corrigan, O. (2010). Migrants, Welfare Systems and Social Citizenship in Ireland and Britain: Users or Abusers? *Journal of social policy*, 39(3), 415–424.

17. Diaspora. (b.l.) V *Encyclopædia Britannica online*. Najdeno 8. septembra 2016 na spletnem naslovu <https://www.britannica.com/topic/diaspora-social-science>.
18. Dustmann, C., Fabbri, F., & Preston, I. (2005). The Impact of Immigration on the British Labour Market. *Economic Journal*, 115(507), F324–F341.
19. Ember, M., Ember, C. R., & Skoggard, I. (2004). *Encyclopedia of Diasporas: Immigrant and Refugee Cultures Around the World*. New York: Springer.
20. *EU referendum: The results in maps and charts*. (2016, 24. junij). Najdeno 26. junija 2016 na spletnem naslovu <http://www.bbc.com/news/uk-politics-36616028>
21. European Commission. (2014). *The 2015 Ageing Report*. Najdeno 28. avgusta 2016 na spletnem naslovu http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/european_economy/2014/pdf/ee8_en.pdf
22. *European Emigration*. (2009a). Najdeno 2. septembra 2016 na spletnem naslovu <http://www.european-emigration.com/uk/reasons.html>
23. *European Emigration*. (2009b). Najdeno 2. septembra 2016 na spletnem naslovu <http://www.european-emigration.com/uk/index.html>
24. Eurostat. (2015). *Foreign citizens accounted for fewer than 7% of persons living in the EU Member States in 2014*. Najdeno 10. septembra 2016 na spletnem naslovu <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/7113991/3-18122015-BP-EN.pdf/d682df12-8a77-46a5-aaa9-58a00a8ee73e>
25. Eurostat. (2016a). *Asylum and managed migration*. Najdeno 2. avgusta 2016 na spletnem naslovu http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=migr_resfirst&lang=en
26. Eurostat. (2016b). *Migration and Migration Population Statistics, Immigration by citizenship, 2014*. Najdeno 2. avgusta 2016 na spletnem naslovu http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Migration_and_migrant_population_statistics
27. Eurostat. (2016c). *Population Structure and Ageing*. Najdeno 10. junija 2016 na spletnem naslovu http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Population_structure_and_ageing
28. Evropska komisija. (2008) *Employment in Europe*. Bruselj: Evropska komisija.
29. Evropska komisija. (2010). *Priročnik o integraciji za oblikovalce politik in strokovne delavce*. Luxembourg: Urad za publikacije Evropske unije.
30. Evropska komisija. (2016). *Širitev Evropske unije*. Najdeno 15. avgusta 2016 na spletnem naslovu http://ec.europa.eu/economy_finance/international/enlargement/index_sl.htm
31. Focus Migration. (2008). *Irregular migration in Europe - Doubts about the Effectiveness of Control Strategies*. Najdeno 21. avgusta 2016 na spletnem naslovu <http://focus-migration.hwwi.de/Irregular-Migration.2874.0.html?&L=1>
32. Frattini, T. (2014). Moving up to the Ladder? Labour Market Outcomes in the UK amid Rising Immigration. Najdeno 26. junija 2016 na spletnem naslovu <http://www.migrationpolicy.org/research/moving-up-ladder-labor-market-outcomes-united-kingdom-immigration>

33. Gentleman, A. (2011, 1. februar). Benefit Fraud: Spies in the Welfare War. *Guardian*. Najdeno 21. avgusta 2016 na spletnem naslovu <http://www.guardian.co.uk/society/2011/feb/01/benefits-fraud-investigators>
34. Gibson, L. (2016). Poland to UK: Migration Case Study. Najdeno 1. septembra 2016 na spletnem naslovu <https://www.gibsonlearn.com/poland-to-uk-migration-case-study/>
35. Green, A. (2013). *Immigrant Workers and the Workforce Development System in the United Kingdom*. Washington, DC: Migration Policy Institute.
36. Guardia, D., & Pichelmann, K. (2006). *Labour Migration Patterns in Europe: Recent Trends, Future Challenges*. Bruxelles: European Commission, Directorate-General for Economic and Financial Affairs.
37. Helm, T. (2016, 24. julij). Brexit: EU considers migration »emergency brake« for Uk for up to seven years. *The Guardian*. Najdeno 24. julija 2016 na spletnem naslovu <https://www.theguardian.com/world/2016/jul/24/brexit-deal-free-movement-exemption-seven-years>
38. *Highly Skilled Migrant Programme*. (2016). Najdeno 21. avgusta 2016 na spletnem naslovu http://www.hsmp-services.co.uk/healthcare_sector.html
39. Hren, B. (2015, 12. september). Ekonomski učinki migracij: Neupravičen strah pred migranti. *Dnevnik*. Najdeno 22. avgusta 2016 na spletnem naslovu <https://www.dnevnik.si/1042720233>
40. International organisation for migration. (2010a). *Migration, Employment and Labour Market. Integration Policies in the European Union*. Najdeno 15. avgusta 2016 na spletnem naslovu https://publications.iom.int/system/files/pdf/migration_employment_2010.pdf
41. International Organization for Migration. (2010b). *World migration report 2010*. Najdeno 15. avgusta 2016 na spletnem naslovu https://publications.iom.int/system/files/pdf/wmr_2010_english.pdf
42. Jaeger, D. A. (2007). Green Cards and the Location Choices of Immigrants in the United States, 1971–2000. *Research in Labor Economics*, 27, 131–183.
43. Josipovič, D. (2006). *Učinki priseljevanja v Sloveniji po drugi svetovni vojni*. Ljubljana: Založba ZRC.
44. Kenda, V., & Bobek, V. (1997). *Osnove mednarodnih ekonomskih odnosov*. Maribor: Ekonomsko-poslovna fakulteta.
45. Koehler, J., Laczko, F., Aghazarm, C., & Schad, J. (2010). *Migration and Economic Crisis in the European Union: Implications for Policy*. Najdeno 12. avgusta 2016 na spletnem naslovu http://publications.iom.int/system/files/pdf/migration_and_the_economic_crisis.pdf
46. Koleča, I. (2014). Diaspore kot orodje prenosa znanja na državo izvora (magistrsko delo). Ljubljana: Fakulteta za družbene vede
47. Komac, M. (2007). *Priseljenci*. Ljubljana: Inštitut za narodnostna vprašanja.
48. Komisija evropskih skupnosti. (2008). *Krepitev globalnega pristopa k vprašanju migracij: Izboljšanje usklajevanja, skladnosti in dopolnjevanja*. Najdeno 10. avgusta 2016 na spletnem naslovu http://ec.europa.eu/news/2016/07/20160713_en.htm

49. Krajc, G., Prebilič V, & Rebernik, D. (2010). *EU v šoli Priročnik za učitelje o Evropski uniji EU v šoli: priročnik za učitelje o Evropski uniji z delovnimi listi*. Ljubljana: Rokus Klett.
50. Lednik, V. (2006). *Migracijski tokovi v Evropski uniji* (magistrsko delo). Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
51. Leskošek, V. (2013). Socialna država med oblastjo in uporom. Najdeno 10. avgusta 2016 na spletnem naslovu [file:///C:/Users/Dokus/Downloads/Socialna_URN-NBN-SI-DOC-UICWMXSP%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Dokus/Downloads/Socialna_URN-NBN-SI-DOC-UICWMXSP%20(1).pdf)
52. Leskošek, V. (2016). Migracije in dostop do socialnih pravic v EU in Sloveniji. *Dve domovini: razprave o izseljenstvu*, 43, 91–102.
53. Malačič, J. (2006). *Demografija: teorija, analiza, metode in modeli*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
54. Massey, S. D., Arango, J., Hugo, G., Kouaouci, A., Pellegrino, A., & Taylor, E. J. (1993). Theoris of Internationa Migration: A Rewiew and Appraisal. *Population and Development Review*, 19(3), 431–466.
55. Mertuek, J. (2009). *Migracije v Evropi – vzroki in posledice* (diplomsko delo). Maribor: Fakulteta za varnostne vede.
56. Migration Watch UK. (2014, 12. maj). *A summary history of immigration to Britain*. Najdeno 6. marca 2016 na spletnem naslovu <https://www.migrationwatchuk.org/briefing-paper/48>
57. Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti. (2010, november). *Strategija ekonomskih migracij za obdobje od 2010 do 2020*. (2010). Najdeno 20. avgusta 2016 na spletnem naslovu http://www.mddsz.gov.si/fileadmin/mddsz.gov.si/pageuploads/dokumenti__pdf/Strategija_ekonomskih_migracij-2010-2020.pdf
58. Murray, A. (2011). CenreForum: Britain's point based migration system. Najdeno 10. avgusta 2016 na spletnem naslovu <http://www.centreforum.org/assets/pubs/points-based-system.pdf>
59. Murray, R., Harding, D., Angus, T., Gillespie, R., & Arora, H. (2012). Emigration from the UK. Najdeno 23. avgusta 2016 na spletnem naslovu https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/116025/horr68-report.pdf
60. *Nobel laureates urge rethink over immigration cap*. (2010, 7. oktober). Najdeno 28. avgusta 2016 na spletnem naslovu <https://www.theguardian.com/uk/2010/oct/07/nobel-laureates-immigration-cap>
61. O Connor, S., & Gonzalo, V. (2016,). What will Brexit mean for immigration? *Financial Times*. Najdeno 24. julija 2016 na spletnem naslovu <http://www.ft.com/cms/s/0/a874de26-34b2-11e6-bda0-04585c31b153.html#axzz4FJyujVH5>
62. Obrzut, R. (2015). Personal remittances statistics. Najdeno 10. septembra 2016 na spletnem naslovu http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Personal_remittances_statistics
63. Office for National Statistic. (2016a). *Migration Statistics Quarterly Report: May 2016*. Najdeno 12. avgusta 2016 na spletnem naslovu <https://www.ons.gov.uk/people>

- populationandcommunity/populationandmigration/internationalmigration/bulletins/migrationstatisticsquarterlyreport/may2016
64. Office for National Statistic. (2016b). *Migration Statistics Quarterly Report: November 2014*. Najdeno 12. avgusta 2016 na spletnem naslovu <https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/populationandmigration/internationalmigration/bulletins/migrationstatisticsquarterlyreport/2015-06->
 65. Okolski, M., & Salt, J. (2014). Polish Emigration to the UK after 2004. Najdeno 1. septembra 2016 na spletnem naslovu http://www.geog.ucl.ac.uk/research/research-centres/migration-research-unit/discussion-papers/MOJS%20revise%20041114_accept.pdf
 66. Organisation for Economic Co-operation and Development. (2007). *Policy Coherence for Development 2007: Migration and Developing Countries*. Najdeno 11. avgusta 2016 na spletnem naslovu http://www.oecd.org/DataSetCode=migration_developing_countries
 67. Organisation for Economic Co-operation and Development. (2014). *Migration Statistics: Employment, unemployment, participatopn rates by sex and place of birth*. Najdeno 11. avgusta 2016 na spletnem naslovu <http://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=MIG>
 68. Organisation for Economic Co-operation and Development. (2016). *International Migration Database*. Najdeno 17. septembra 2016 na spletnem naslovu <http://stats.oecd.org/#>
 69. Parker, M. (2014). The push and pull factors of economic migration (cover story). *New African*, 544, 14–17.
 70. Punnett, N. (2007). Migration case study: Poland to the UK. Najdeno 1. septembra 2016 na spletnem naslovu <http://www.geographylwc.org.uk/A/AS/ASpopulation/GF550.pdf>
 71. Radu, M. (2009). *Europe's ghosts: Tolerance, Jihadism, and the Crisis in the West*. New York: Encounter Books.
 72. Razin, A., Sadka, E., & Suwankiri, B. (2011). *Migration and the welfare state Political-economy policy formation*. Cambridge: MIT Press.
 73. Salt, J., & Dobson, J. (2013). Cutting Net Migration to the Tens of Thousands: What Exactly does that Mean? Najdeno 3. septembra 2016 na spletnem naslovu https://www.ucl.ac.uk/news/news-articles/1113/Salt_Dobson_291013.pdf
 74. Simon, J. L. (1999). *The Economic Consequences of Immigration*. Ann Arbor: University of Michingan Press.
 75. Somerville, W. (2016a). Brexit: The Role of Migration in the Upcoming EU Referendum. Najdeno 8. junija 2016 na spletnem naslovu <http://www.migrationpolicy.org/article/brexit-role-migration-upcoming-eu-referendum>
 76. Somerville, W. (2016b). When the Dust Settles: Migration Policy after Brexit. Najdeno 8. junija 2016 na spletnem naslovu <http://www.migrationpolicy.org/news/when-dust-settles-migration-policy-after-brexit>

77. Somerville, W., & Sriskandarajah, D., & Latorre, M. (2009, 21. julij). United Kingdom: A Reluctant Country of Immigration. Najdeno 20. marca 2016 na spletnem naslovu <http://migrationpolicy.org/article/united-kingdom-reluctant-country-immigration>
78. SOPEMI. (2004). *Trends in international migration: Annual Report*. Najdeno 2. avgusta 2016 na spletnem naslovu <http://www.oecd.org/els/mig/trendsininternationalmigration2004.htm>
79. Stoviček, K. (2002). *Vplivi migracijskih tokov na trg dela ob širitvi Evropske unije* (diplomsko delo). Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
80. *The Story of UK Migration*. (2010). Najdeno 29. avgusta 2016 na spletnem naslovu http://www3.hants.gov.uk/migration_report_-_copy_for_web.pdf
81. The World Bank. (2016). *Migration and Remittances Data*. Najdeno 19. septembra 2016 na spletnem naslovu <http://www.worldbank.org/en/topic/migrationremittancesdiasporaisues/brief/migration-remittances-data>
82. Trade Union Congress. (2007). *The Economics of Migration: Managing the Impacts*. Najdeno 22. avgusta 2016 na spletnem naslovu <http://www.tuc.org.uk/extras/migration.pdf>
83. Traynor, I. (2008). EU told to prepare for flood of climate change migrants. *The Guardian*. Najdeno 5. junija 2016 na spletnem naslovu <http://www.theguardian.com/environment/2008/mar/10/climatechange.eu>
84. Urad Republike Slovenije za ekonomske analize in razvoj. (2015). *Poročilo o razvoju*. Najdeno 11. avgusta 2016 na spletnem naslovu http://www.umar.gov.si/fileadmin/user_upload/publikacije/pr/2015/PoR_2015.pdf
85. Whitelaw, T. (2012). Push and Pull Factors in Emigration. Najdeno 29. avgusta 2016 na spletnem naslovu <http://www.emigrationexpert.co.uk/push-and-pull-factors-emigration.html>
86. Žerjavič, P. (2016a, 20. februar). Cameronova drama v Bruslju. *Delo*, str. 3.
87. Žerjavič, P. (2016b, 24. junij). Po referendumu velika Britanija in manjša Evropa? *Delo*. Najdeno 2. avgusta 2016 na spletnem naslovu <http://www.delo.si/svet/evropa/zdruzeno-kraljestvo-ostaja-odhaja.html>